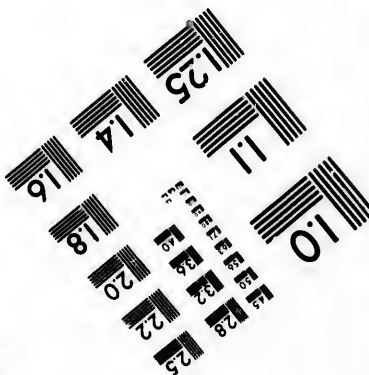
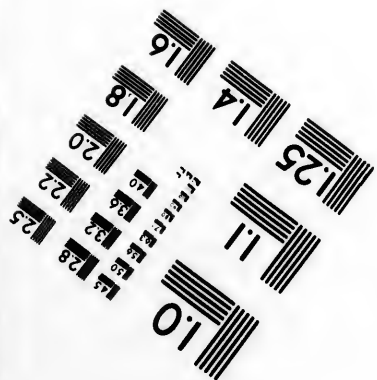
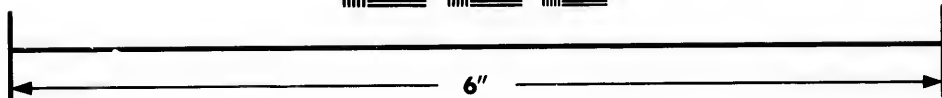
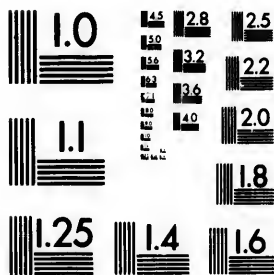

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

14
16
18
20
22
25

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

10
11
12
13
14
15

© 1982

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/
Couverture de couleur
- Covers damaged/
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distortion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments:/
Commentaires supplémentaires:

- Coloured pages/
Pages de couleur
- Pages damaged/
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/
Pages détachées
- Showthrough/
Transparence
- Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	14X	18X	22X	26X	30X
☐	☐	☒	☐	☐	☐
12X	16X	20X	24X	28X	32X

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

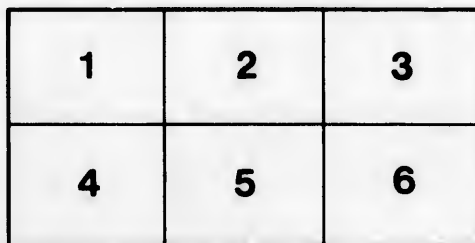
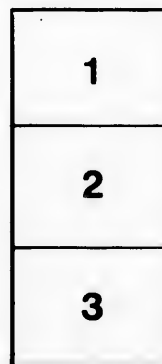
University of British Columbia Library

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol → (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▼ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

University of British Columbia Library

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole → signifie "A SUIVRE", le symbole ▼ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

IM

KA

B

E

Het

vo

GOU

N A A

By R

D E
I M P O R T A N T I E
E N
V O O R D E E L I G H E I D
V A N
K A A P - B R E T O N ,

Aangetoont in eene naauwkeurige

B E S C H R Y V I N G

Van dat

B E R U C H T E

E I L A N D ,

*Het welk , volgens het Verhaal van zekeren
vermaarden FRANSCHEN SCHRYVER , meer
waardig is , dan de*

G O U D M Y N E N V A N P E R U .

Door

A A N M E R K I N G E N

En twee

N A A U W K E U R I G E K A A R T E N

Opgeheldert.

Uit het Engelsch vertaalt.

T E D E L F T

By REINIER BOITET, 1746.

V

I

veel
vallen
verbe

VOORREDE

AAN DEN

LEZER.

DE naauwkeurige verhandeling van het volgende onderwerp is my veel zwaarder en moeijelyker gevallen, dan ik my in den beginne verbeeld had.

* 2

Ik

V O O R R E D E.

IK beken, dat 'er mogelyk hier en daar gebreken in zullen gevonden worden, doch vermids ik niets anders bedoele, dan de oogen van alle rechtschapen *Britten* ten opzichte van zulk een gewichtige zaak te openen, zoo heb ik alleen het wezentlyke daarvan, dat my in den zin en in de handen gekomen is, willen indachtig maken, latende voor het overige aan ieder een de vryheid, om hetzelfde na hun genoegen en bequaamheid te beschaven en te verbeteren.

M Y N E

M
het
gew
te n
genz
verha
hoe
en be
lyker
kome
IN
schatb
voora
zelf

V O O R R E D E.

MYNE voornaamste zorge in het schryven van dit Tractaat is geweest, niets in het allerminste te melden, dan alleenlyk ontegenzeggelyke en onbetwistbare verhalen, zaken en gevallen, die hoe ze naauwkeuriger onderzocht en beschouwt worden, hoe duidelyker en klaarder zy zullen voorkomen.

IN het beschryven van die onschatbare *Kaap Breton*, hebbe ik vooral nodig geacht de woorden zelf van pater *Charlevoix* te ge-

V O O R R E D E.

bruiken, uit vreze van anders beschuldigt te zullen worden, dat ik de plaatzen en zaken met al te groten ophef, voordeeliger en gunstiger voorgestelt en beschreven hebbe, dan ze wezentlyk en inderdaad zyn. Deze beschuldiging zou zekerlyk ten mynen laste gekomen en ook waarschyndlyk grond gehad hebben, indien ik op myne eige authoriteit hier in gezegt hadde, dat **KAAP-BRETON**, zynen *Bezitter meerder waardig is, dan de Goudmynen van Peru*, en dat

Vrank-

*Vr
kon
bon
tien
winj
allee
halv
sche
vyfb
gebr
nen
loof*

* B
van e
weert
dens

V O O R R E D E.

*Vrankryk alle jaren * negenmaal
honderd negenveertig duizend een
honderd tweeënegentig ponden en
tien schellingen sterling, zuivere
winst van de Bakkelaauw-Visfchery
alleen getrokken heeft; boven en be-
halven dat 'er vyfhonderd vierënsestig
fchepen en zevenëntwintig duizend
vyfhonderd Matrozen, jaarlyks toe
gebruikt wierden. Dit zoude my-
nen Lezeren niet anders dan onge-
looflyk hebben kunnen voorko-*

men,

** Bedragende in Hollandsch geld eene fomme
van een honderd en vier tonnen gouds, een en
veertig duizend, een honderd zeventien gul-
dens en 10 fluivers.*

V O O R R E D E.

men, indien ik by het verhaal daarvan, niet gezegt hadde; *dit zyn de eige woorden van CHARLEVOIX in zyne Beschryving van KAAP-BRETON.* De zeer bekende naam en beroemdheid van dezen Schryver, ten opzichte van deszelfs naauwkeurigheid en getrouwheid, zet dit Tractaatje niet weinig gewicht by, terwyl ik daardoor gedeckt ben tegen alle de misflagen of onwaarheden, die hy door onwetenschap zoude kunnen gemeld hebben. Ik heb alleenlyk van zulke

ge-

V O O R R E D E .

gedeelten van zyne historie gebruik gemaakt, die meest tot myn oogmerk betrekking hadden, en verscheide andere overgeslagen, die dit Boekje veel meer zouden hebben doen uitdyën en opçieren, en zulks enkel en alleen, om dat ik de kortheid zoo veel my mogelijk was, hebbe willen betrachten.

ECHTER heb ik vooral nodig geacht, het *hoofd-artikel* te melden, en eenige aanmerkingen dienaangaande te maken, die ons ongevoelig en van zelf daartoe

V O O R R E D E.

opleiden. Om die rede is het, dat ik begonnen heb met in het algemeen aan te tonen het recht, 't welk de *Europeaansche* natiën op hunne bezittingen in *America* hebben, en om dat die zaak voornamentlyk van het tractaat van *Utrecht* afhangt, zoo was ik verplicht, een uittrekzel uit zulke artikelen van dat tractaat te trekken, als met de stoffe overeen quamen, en by ieder dier artikelen eenige aanmerkingen te voegen.

DE Kaarten achter dit Werk gestelt, zyn gemaakt na die van *Bel-*
lin,

V O O R R E D E.

lin, ingenieur der mariniers van *Vrankryk*, niettegenstaande ze zeer veel verschillen van alle de andere, die tot nu toe uitgegeven zyn. Doch nademaal alle zyne aanmerkingen uit *Charlevoix* getrokken zyn, zoo ontstaan alle de weezendlyke verschillen van de zyne met de onze, zonder twyfel uit een oogmerk van dien *Jesuit*, om het recht en de grenspalen der *Franfche* natie voor dezelve te verzekeren, in gevalle in vervolg van tyd die zaak zal worden betwift, om daar een *Franfche* kolonie op te rechten.

By

V O O R R E D E.

By den eersten opslag van dit Boekje zal de Lezer zien, dat myn schryfstyl op verrena de naauwkeurigste of beschaafste niet is; hier mede hebbe ik myn tyd niet nutteloos willen verspillen, maar enkel en alleen getracht de wezendlykheid en echtheid der zaken duidelyk en verstaanbaar voor te stellen.

Ik ben niet half zoo begeerig, den naam van Schryver te verkrygen, dan wel, om by alle gelegenheden der waarheid getuigenisse te geven, en myn vaderland en vrienden van eenig nut te zyn. Nochtans

vlei

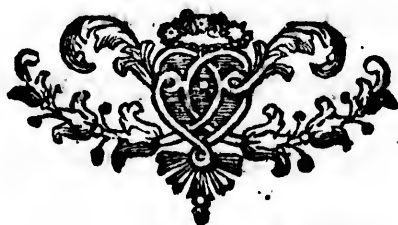
V O O R R E D E:

vlei ik my, dat het onze natie niet onaangenaam wezen zal, eenige zaken daarin te ontmoeten, die noch nooit te voren in het geheel geweten of wel in overweging genomen zyn.

INDIEN ons werelddeel enig voordeel uit dit Werkje trekt, zoo zal ik alle de oogmerken, door my daarin bedoelt, ten vollen beantwoord en voldaan achten, en wanneer eenige feilen daarin ontdekt worden, zoo zal zulks mogelyk oorzaak weezen, dat een of ander Schryver van meer bequaamheid en ervarenheid als ik, het zelve onder handen nemen, en op
een

V O O R R E D E.

een beter naauwkeuriger wyze bewerken, en in 't licht geven zal. Ik zal hier over niet in het allerminste misnoegt zyn, maar my van herten verblyden, dat ik de beweegoorzaak en het werktuig van zoo veel goeds geweest ben voor een natie, wier ware belangen ik zoo zeer ter herten neem, als iemand anders, van mynen rang en bediening, die zich onder dezelve bevind.

KORTE

HO

Onde
tig
hu
ric

Uittr
tra
ge
w
A
ica

Alge
va
de
str
ui
ste

KORTE INHOUD
DER
HOOFSTUKKEN.

HOOFST. I.

*Onderzoek van het Recht door bemach-
tiging der Europeansche natien op
hunne vaste bezittingen in Ame-
rica. bladz. 1.*

HOOFST. II.

*Uittrekzel uit zulke artikelen van het
tractaat van Utrecht, die tot de En-
gelsche natie betrekking hebben, doch
wel inzonderheid ten opzichte van
America; nevens aanmerkingen over
ieder aangehaalt artikel. 53*

HOOFST. III.

*Algemeene Beschryving van het eiland
van KAAP BRETON, behelzen-
de deszelfs standsgelegenheid, lucht-
streek, voortbrengzelen, havens, enz;
uit verscheide schryvers zamenge-
stels. 68*

HOOFST.

KORTE INHOUD.

HOOFTST. IV.

*Voordeelen, die de Engelschen genieten
konnen, door de bemachtiging van
Kaap Breton.* 83

HOOFTST. V.

*Eenige berichten van Canada, en van
zaken, de Engelsche kolonien in de na-
buurschap van dat eiland betreffende,
voornaamlyk van Nieuw-Schotland.* 125

HOOFTST. VI.

*Kort beknopt VERHAAL van het beleg
van LOUISBURG, en RELAAS
van het gedrag van den heer WIL-
LIAM VAUGHAN, in de expedi-
tie tegen KAAP BRETON. . . .* 152

HOOFTST. VII.

*Dewaretoestand van Nieuw-Engeland,
ten opzichte van hare macht en rykdom,
en van haar toegenegenheid voor de te-
genwoordige gelukkige gesteltheit
in Kerk en Staat.* 164

DE

IM

V

KA

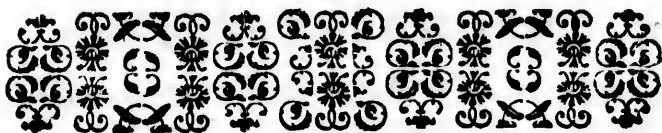

E

Onder
ging
ne v

acht i

D E
I M P O R T A N T I E

E N
V O O R D E E L I G H E I D

V A N
K A A P B R E T O N ;

E N Z.

E E R S T E H O O F T S T U K .

Onderzoek van het Recht door bemachting, der Europeaanſche natiën op hunne vaſte bezittingen in Amerika.

DE W Y L ik voornemens ben in dit werk, de *Importantie* en *Voordeeligheid* van de K A A P B R E T O N voor de kroon van *Engeland* aan te tonen, zoo acht ik, dat het den Leezer niet onaangenaam

A

naam

83

125

152

164

DE

De wy-
ze, op de-
welke de
meeste
wingewes-
ten in *A-*
merica ge-
maakt zyn.

naam zyn zal, dat ik eerst onderzoek het *Recht door bemachting*, 't welk ieder *Europische* natie heeft op de Landschappen, die dezelve in *America* bezit, door welk onderzoek zal blyken, dat weinig van dezelve den naam van *bemachtigde* Landschappen verdienen. Het recht van eigendom van eenige derzelve is gegrond enkel en alleen op blote ontdekkingen, en landingen op onbekende kusten, die of t'eenemaal onbewoont, of met wilde menschen bevolkt waren, die op het eerste gezicht van grote schepen, en van menschen van een gestalte, couleur en aard, t'eenemaal van de hunne verschillende, en gansch anders dan zy gekleed en gewapent, de vlucht namen, zich in 't gebergte verscholen, en niet weder daaruit durfden komen, uit vreeze, van te zullen worden omhals gebracht. Zoo dra deze alsdan het hazenpad gekozen hadden, stapte de ondernemer op een of andere Kaap of in dees of geene baai, kreek, zeeboezem of rivier aan land, plante daar het vendel, met het wapen van zyn vaderland, of rechte een pilaar op met een inscriptie, welke beide somtyds by elkander geplaatst wierden, en uit dien hoofde beweerde alsdan zulk een natie recht te hebben op

zoodan
tegenst
vervolg
somtyd
en alve
demaal
heden
gelegt
dat na
volkpla
vervolg
ging;
was ui
bevond
Europe
verdrev
de onr
onrustig
kers en
de verd
nissen
in gro
een yst
woond
door z
overaa
kosten
waren.
gelyk

zoodanige nieuw ontdekte Landen, niet-
tegenstaande het dikwyls gebeurde, dat'er
vervolgens niets meer geschiede, en dat
somyds verscheide jaren verliepen, eer
en alvorens men die landen voor de twe-
demaal bezocht, of eer dat eenige vastig-
heden of volkplantingen op dezelve aan-
gelegt wierden. Ja zelfs is 't geschied,
dat na dat dit alles reeds begonnen en een
volkplanting aangelegt was, dezelve in
vervolg van tyd echter weder te niete
ging; 't zy om dat de plaats, die eerst
was uitgekozen, niet bequaam daar toe
bevonden wierd, of wel om dat andere
Europeaanfche natiën de eerste van daar
verdreven, of eindelyk, om dat de wilden
de onrechtmatige innemingen van zulke
onrustige, en doorgaans wreede ontdek-
kers en lorrendrayers niet langer konnen-
de verdragen, moed schepten, en verbinte-
nissen onder elkander aangingen, waarna ze
in groten gerale afquamen, en doorgaans
een yffelyke slachting onder de nieuwe in-
woonders in dat land aanrecheden, waar-
door zy alles herwonnen, waarvan de ver-
overaars niet zonder grote, moeite, on-
kosten en verlies van volk in bezit geraakt
waren. Doch om deze zaak zoo veel mo-
gelyk in een helder daglicht te stellen, zoo

4 *Importantie en voordeeligheid*

zal ik vooraf laten gaan een kort tydrekenkundig Verhaal, van alle de voornaamste ontdekkingen en wingewesten, die door verscheide natiën, die nu recht daarop vermeinen te hebben, in *America* gemaakt zyn, voor zoo verre dezelve tot dit ons beoogde onderwerp betrekking hebben. Dit verhaal is voor het grootste gedeelte getrokken uit een boek, in den jare 1744 te *Paris* in 't licht gegeven door pater *Charlevoix*, zynde een *Jesuit*, die missionaris of zendeling geweest is in *Nieuw-Vrankryk*, *Louïsiانا*, en langs den oever van de *Mississippi-rivier*.

1492.

America
door
Columbus
ontdekt.

CRISTOFFER COLUMBUS, een *Genuees*, ontdekte allereerst land in *America*, en nam bezit van 't zelve in den naam van de kroon van *Castilie*. Deze ontdekking bestond wel voornaamlyk in de eilanden van *St. Salvador*, *Cuba*, en *St. Domingo*, of *Dominico*, welk laatste jegenswoordig onder de bestiering staat van den Gouverneur der *Barbados*. *St. Dominico* legt op 50 graden 30 minuten Noorderbreette, is ontrent 40 mylen lang, en op zyn breedste 40 mylen breed. In 't midden van 't
zel-

v
zelve
dewel
is, na
rotzen
zelve
te, va
kelyke
Domin
ribisch

HE
geland
Gabato
ker be
ontdek
Dienvo
ver va
Labora
graden
wilde i
Het ei
daante
hebben
legt te
ten Zu
af, als
Vrank

zelve zyn verscheide hoge bergen, tusschen dewelken een lage ongenaakbare grond is, nadien men van de toppen van zekere rotzen, niet ver van daargelegen, op denzelfven een oneindig getal kruipend gedierete, van slangen, enz. van een verschrikelyke grootte en lengte zien kan. *St. Dominico* is de volkrykste van alle de *Charibische* eilanden.

1496.

HENRIK de Zevende, Koning van *Engeland* gaf den *Venetiaan*, *Jean Cabot* of *Gabato*, en desselfs drie zonen, onder zeker beding, by een patent vryheid, om ontdekkingen in *America* te gaan maken. Dienvolgens ontdekten zy *Terraneuf*, niet ver van het vaste land van *Labrador*, of *Laborador*, leggende tusschen de 46 en 55 graden Noorderbreette, en bragten vier wilde inwoonders met zich in *Engeland*. Het eiland *Terraneuf* is driehoekig van gedaante, ontrent zoo groot als *Ierland*, hebbende 300 mylen in den omtrek, en legt ten Noorden van *Noord-Canada*, en ten Zuiden van *Nieuw-Schotland* zoo ver af, als de uiterste hoek van *Engeland* van *Vrankryk* aflegt. In dit eiland worden

Terraneuf,
door *Cabot*
of *Gabato*.

verscheide goede baaien en havens gevonden, van dewelken sommige ruim 20 mylen binnen 's lands tot elkander lopen. Na dat 't zelve in den jare 1496 allereerst ontdekt was, deed zekere *Hoxe*, Koopman in *London*, een reize derwaards, en rechte daar een volkplanting op, doch geraakte wel haast zoodanig in 't naauw, dat verscheide van zyn volk elkander uit hongersnood dood sloegen en opäten waarop dit eiland weder verlaten, en door de *Portugeezen* bezocht wierd. In de jaaren 1579, 1583, 1585. deden de *Engelschen* telkens eenen tocht derwaards, en in den jare 1610, den 10 april, verleende koning *Jacobus* een octroy aan den opperzegelbevaarder, grave van *Northampton*, en 17 andere voorname heeren, om onder 't gebied van *Joan Guy* een volkplanting derwaards te zenden, 't geen deze dan ook met goed succes deed. In den jare 1611. deed kaptein *Whitburn* een tocht derwaards, enz. Onder den naam van *Terraneuf* worden begrepen alle de eilanden, die bewesten 't eigentlyke *Terraneuf* in de golf van *St. Laurens*, en benoorden 't zelve in de rivier van *Canada* of *Nieuw-Vrankryk* leggen, zynde 15 in getale, waarvan de voornaamste zyn, die van het zand of de

de pl
land,
lang e
heeft.

IN
kaap
haven
Bello
naauw
van *T*
het n
lie ui
Bello
vierd
ne vl
word
't we
aan c
re m
't stra
damp
tens
zond
een v
zaak
drie

de plaat van *Kaap Breton*, *St. Jans Eiland*, 't welk omtrent 30 Engelsche mylen lang en 16 breed is, en 90 in zyn omtrek heeft, en verscheide andere.

1501.

IN dezen jare ontdekte COLUMBUS de De golf
kaap en baai of golf van *Honduras* en den van *Hon-*
haven van *Porto-Bello*. De stad *Porto-* *duras* en
Bello legt omtrent in 't midden van 't *Porto-Bello*.
naauwste deel der zoogenaamde *Landengte*
van *Dariën*, zynde een strook lands, die
het noordelykst gedeelte van *Nieuw-Casti-*
lie uitmaakt. De standplaats van *Porto-*
Bello is zeer aangenaam, leggende een half
vierdedeel uurs van den haven in een scho-
ne vlakte, die door drie beekjes besproeid
word. De lucht is hier zeer ongezonder,
't welk men wel voornaamlyk toeschryft
aan de Zee, die wanneerze ebt, een gro-
te meenigte zwarte stinkende modder op
't strand laat, die een ondraaglyke lelyken
damp uitgeeft, waar door allerhande ziek-
tens veroorzaakt worden, doch wel in-
zonderheid een soort van pestkoorts, die
een versterving in de ingewanden veroor-
zaakt, en den lyder binnen den tyd van
drie dagen wegrukt, om welke rede *Porto-*

8 *Importantie en voordeeligheid*

Bello ook zeer weinig bevolkt is. De haven is zeer goed zynde aan den mond maar een vierdedeel uurs wyd, terwylze dieper in veel wyder word. *Porto-Bello* legt op 9 graden 33 minuten noorderbreedte.

1509.

Jamaica,
door
Esquibel.

RECHTE *Joan de Esquibel* een volkplanting op te *Jamaica*, op 't bevel van don *Diego Columbus*, zoon en erfgenaam van *Christoffer Columbus*, toen admiraal der *Indiën*. Het eiland van *Jamaica* legt 20 mylen bewesten *Hispaniola* en 20 à 25 bezuiden *Cuba* op 18 graden Noorderbreedte, en is eerst door *Columbus* genaamt geweest *St. James Eiland*, heeft 50 mylen in de lengte, oost en west, en ruim 20 in de breedte. De oudste stad op dat eiland is *Melilla*, waaraan volgen *Sevilla*, *Orestan*, en *St. Jago*, alle vier door de spaanschen gebouwt, van welke laatste stad *Columbus* hertog wierd. In den jare 1635 wierd *St. Jago* door den kolonel *Jackson* mer 500 man verovert en geplondert, doch weder verlaten, toen de spaanschen een zwaar losgeld daar voor betaalt hadden, waarna deze 't eiland ongestoort bezaten, tot den tyde van *Cromwel* en *Mazarin*,

wan-

wan
kolo
waan
belin
oost
ter
door
zely
zeer
eilan
14
daar
Her
luch
ste i
en d
van
dage
men
gaat
Wat
belat
daar
le k
Salj
toe,
de i
gaat
gev

wanneer deze een talryke vloot onder den kolonel *Venables* en den admiraal *Pen* derwaards zonden, die zich na veel tegenstribbelingen van alle de Zuidlyke en Zuid-oostelyke gedeeltens van dat eiland meester maakten. Het eiland is zeer vruchtbaar, door middel van een richel bergen, die 't zelve in twee deelen scheid, en waaruit zeer veel rivieren aflopen, die 't gansche eiland besproeyen. Daar zyn ruim 13 of 14 uitstekende baayen op de zuidkust, daaronder *Port-Royal*, *Port-Morant*, enz. Het eiland is in 16 parochien verdeelt, en de lucht is 'er, vermids dit *Eiland* het Noordlykste is van alle de *Charibes*, veel gematigder, en de hitte veel verdraaglyker, dan in een van de andere. Het gansche jaar zyn de dagen en nachten doorgaans even lang, en men heeft 'er weinig stormen, en de vloed gaat zelden boven de hoogte van een voet. Wat de bomen, planten, en kruiden aangebelangt, men vind' er van allerhande soort, daaronder veele drogeryen en medecinaale kruiden, naamlyk *Guaiacum*, *China*, *Salsaparilla*, *Cassia*, *Tamarinde*, *Misseltoe*, enz. Ook groeit 'er *Cochénille*, doch de inwoners weeten 'er niet mede om te gaan. Allerhande soorten van wild en tam gevogelte en zeer veel papegaayen worden

hier gevonden, als mede heete bronnen, en andere minerale wateren, enz.

1511.

Cuba,
door
Velasques.

NAM *Diego Velasquez* bezit van het eiland van *Cuba* in den naam van den bovengemelden admiraal, don *Diego Columbus*. *Cuba* is het gewichtigste der drie grote *Antilles*, dewelke zyu *Cuba*, *Hispaniola* en *Porto-Rico*, en om de waarheid te zeggen, een der schoonste eilanden van de geheele werreld. Het legt Oost en West, tusschen de 19 en 23 graden noorderbreedte, heeft ten noorden *Florida*, en de *Lucaios* eilanden, ten oosten *Hispaniola*, ten zuiden *Jamaica* en de vaste kust, en ten westen de golf van *Mexico*. Volgens sommigen heeft het tweehondert dertig mylen in de lengte, en ontrent *Hispaniola*, daar 't op zyn breedste is, veertig mylen, en op zyn smalste twaalf mylen in de breedte. De luchtstroek is de gematigste en aangenaamste van alle de *Antilles*, zoo grote, als kleine. Het wester gedeelte is vlak, en zou mogelyk vruchtbaar weezen, indien de grond bearbeid wierd. Het oostergedeelte is zeer bergachtig, doch vruchtbaarder, als het eerste, ver-

mids verscheide rivieren, en daaronder twee grote, die uit het gebergte ontspringen, en vol goede grote visschen van allerhande soort zyn. Men vind'er zeer veel bosschen, daaronder verscheide van ongemeen grote ceder en andere nuttige bomen, Ook vind men'er allerhande gevogelte: wild rundvee, en *Alligators*, zynde een soort van krokodillen, door de *spaansche Caymans* genaamt, en verschrikkelyk voor menschen, beesten en visschen.

1523.

JOAN *Verazani*, een *Florentyn*, in *Florida*, diens van *François den Eersten*, koning ^{door} *Verazani*, van *Vrankryk*, deed in dezen jare eenen tocht na *Noord-America*, en ontdekte 't jaar daaraan *Florida*. Dit land grenst ten noorden aan 't gebergte, achter 't welk *Fransche* kolonien leggen, ten oosten aan *Carolina* en 't kanaal van *Bahama*, ten zuiden aan den gulf van *Mexico*, en ten westen aan *Fransche* bezittingen. De luchtstreek is hier zuiver, gematigt, en gezond, de landsdouw vet, vruchtbaer en met rivieren doorsneden. Men vind'er allerhande soorten van timmerhout, vruchtboomen, koorn, planten, wortelen, kruiden,
ge-

12 *Importantie en voordeeligheid*

gevogelte en visch. De inboorlingen zyn welgemaakt, van olyfcouleur, sterk, en wakker, en dragen, zoo mannen als vrouwen, alleenlyk een beesten huid om den middel. Zy zyn tamelyk handelbaar, doch listig en zeer genegen tot bedrog. Van alle voortbrengzelen komt de *sassefras* hier in den grootsten overvloed voort, en jaarlyks word een zeer grote meenigte daarvan byna de geheele werrelde door vervoert.

1527.

Bermudas,
door
Bermudez.

JOAN *Bermudez*, een *Spanjaard*, ontdekte dit jaar een eiland, 't welk hy na zynen name noemde, en nu by den naam *Bermudas* bekend is. Hetzelve is een der eilanden, met den gemeenen naam van *Bermudas* of *Zomer-Eilanden* genaamt, die zoo klein en veel in getale zyn, datze door sommigen op 300 en door anderen op 500 geschat worden. Zy leggen driehonderd mylen van *Kaap Hattoras*, in *Carolina*, zynde 't allernaaste vaste land daar ontrent, 400 mylen van *Hispaniola*, 1000 mylen van *Madeira*, 1600 mylen van *Engeland*, op de hoogte van 32 en 33 graden noorderbreedte. Met elkander
ma-

maken ze de figuur uit van een halve maan, en hebben zamen een omtrek van maar 6 of 7 mylen. Het grootste van alle die eilanden is *St. George*, 16 mylen lang en geen myl gaans breed. De luchtstreek is de gezondste van de geheele wereld; men heeft 'er doorgaans schoon en aangenaam wêer, de lucht is 'er fris en gematigt, en de lente schynt 'er altyd te heerschen, want zoo dra de bomen hunne oude bladeren verliezen, krygen zy 'er ten eersten weder nieuwe in de plaats. De grond is vruchtbaar en de landstreek verrukt den aanschouwer door deszelfs aangenaamheid, doch met ieder nieuwe maan heeft men vreesfelyke stormen van donder en blixem te wachten, waardoor meenigmalen geheele rotsen van boven tot beneden gespleten zyn. Het geen in Maart gezaait word, word in July gemaait, wanneer ze in Augusti voor de tweedemaal zaayen, en in December weder in öogsten. De voornaamste gewassen zyn *mais*, of Indiaansch koorn, tabak, en verscheidene andere. Ook vind men hier cederbomen, palmbomen, peperbomen, olyfbomen, moerbeziebomen, en velerhande welriekend hout. Onder de vogels ziet men valken, reigers, waterhauzen, snippen,

ZWA.

14 *Importantie en voordeeligheid*

zwanen, endvogels, talingen, enz. In de zeën onthouden zich walvisschen in de maanden van februari, maart en april, en leveren zeer veel *sperma ceti* uit die men hier in vorige tyden nevens *Ambregris* en peerlen in overvloed pleeg in te zamelen, doch deze twee laatste kostbaarheden zyn 'er nu zoo raar als elders.

1535.

Golf van
St. Lau-
rens door
Cartier.

LIEP *Joan Cartier* van *St. Malo* in een grote golf of baay in, die hy *St. Laurens* noemde, om dat 't toen juist het feest van dien heilig was. Hy zeilde de rivier *St. Laurens* 180 mylen op, tot aan een dorp', 't welk door wilde menschen bewoont wierd, leggende aan den voet van een berg, dien hy *Mont-Royal* noemde. Jegenswoordig draagt het geheele eiland den naam van *Montreal*.

1556.

Straat van
Waaigats,
door
Barrong.

STEPHEN *Barrong*, een *Engelschman*, ontdekte, toen hy langs het Noorden een passasie na *China* zocht, den straat van *Waaigats* tusschen *Nova-Sembla*, en 't landschap der *Samoïden*, of *Samojeden*.

1576.

1576.

DE heer *Martin Forbisher* ontdekte in dezen jare de straat, leggende tusschen *Groenland* en een groot eiland bezuiden dezelve, en noemde die de *Straat van Forbisher*.

De straat van *Forbisher*.

1578.

IN dit jaar ontdekte diezelve Heer *Westvriesland*, en nam bezit daar van in den naam van *Elisabeth*, koningin van *Engeland*.

Westvriesland, door *Forbisher*

1579.

FRANCIS *Drake*, een *Engelschman*, ontdekte benoorden *Californiä* een land, 't welk hy *Nieuw-Albion* noemde.

Nieuw-Albion, door *Drake*.

1583

DE ridder *Gilbert Humphrey* deed nu op 't aanraden van den secretaris *walsingham* een tocht na *Terraneuf*, nam bezit van dat eiland, in naam van de koningin *Elisabeth*, en leide daar een bakkeljaaw - vifche-

Terraneuf, door *Humphrey*.

schery aan. Het is waerschyntlyk dat hy insgelyks een gedeelte van *Acadia* ontdekt heeft, hebbende, zoo gemeld word, drie van zyne schepen op het eiland van *Sable* of *Zand-eiland* verloren.

1584, 1585.

Virginie,
door
Barlow.

WIERD *Arthur Barlow* door den ridder *Walter Raleigh* gezonden, om ontdekkingen te maken, landde op het eiland *Roënoko*, en deed by zyn terugkomst zulk een gunstig verhaal van die landstreek, dat de koningin *Elisabeth* dezelve *Virginie* noemde, ter eeren van haar maagdom. Het klimaat is 'er zoo zacht, de lucht zoo gezond, de kim zoo helder, het land zoo vruchtbaar, de bosschen en velden zoo vermakelyk en alles zoo aangenaam, dat een iegelyk aanbouwer daar over als verrukt word. De inwoners zyn zeer goedaardig en eenvoudig. Twee derde gedeelten van het eiland zyn omgeven door de rivier de *Pouhatan*, en 't overige door een smal riviertje, doch echter diep genoeg voor schepen van 100 ton. *Virginie* is in 25 landschappen verdeelt, waar in 49 parochien gevonden worden. De voornaamste rivieren zyn de *Pouhatan*,
de

de *L*
goteq
Pam
ande
voet
laean
drie
janua
zeer
den
zwan
frisco
land
land
olmb
men,
men
gaar
de p
bak
van
de e
hier
't w
gen

de *Eastermost*, de *Noordrivier*, de *Pun-
goteque*, de *Apumatuk* de *Pojanketank* de
Pamunke, de *Kappahanok* en verscheide
andere, die meest alle ontspringen uit den
voet van 't gebergte *Apelchaeen*, of *Appal-
laean*. In *Virginie* duurt de winter maar
drie of vier maanden, naamlyk december,
januari, februari en maart; de vorst is
zeer streng, doch duurt niet lang, en in
den zomer word in juni, juli en augusti de
zware hitte door de meenigvuldige regens en
frissche winden zeer verkoelt. Het bouw-
land is doorgaans zoo goed, als in *Enge-
land*. Populier, cypressen, cederbomen,
olmbomen, eichebomen, eiken, pynbo-
men, kastanien, okkernoten en fassfras vind
men in de bosschen; als meede eenige wyn-
gaarden met sappige druyven, en allerhan-
de planten en kruiden, daar onder de ta-
bak, die den voornaamsten koophandel
van *Virginie* uytmaakt. Alderhande vreem-
de en bekende vogels en gediertens zyn
hier, daar onder een vliegend eekhorentje
't welk ruim 100 voet ver vliegen of sprin-
gen kan.

1587.

De straat
Davis.

John Davis, ontdekte in dit jaar de straat, die hedendaags by den naam van * *Straat Davis* bekend is. Dezelve legt tusschen *Groenland* en het eiland van *Cumberland*. Deze Straat word wegens den walvischvangst jaarlyks door schepen van verscheide natiën bezocht, doch niemand is als noch in staat geweest, het einde daarvan te vinden. Hoe dieper men Noordwaards in de gemelde straat komt, hoe lager het land is. Niettegenstaande het in de *Straat-Davis* veel kouder is, dan in *Noorwegen*, zoo legt de sneeuw daar echter nooit zoo hoog, voornaamlyk niet aan de baayen en rivieren, daar ze zelden dieper legt dan zes voet, terwyl nochtans de districten, diep in 't gebergte, het geheele jaar door met ys en sneeuw bedekt zyn, zonder dat die ooit smelten. Niet een plek lands is bloot, dan alleen aan strand en langs de baayen, daar men somers schier verrukt word door een aan-
ge-

* By den Drukker dezes is onlangs een uitvoerige Beschryving van deze Straat gedrukt, met Printverbeeldinge verciert in Quarto, de prys is 1 gl. 16 ft.

gena
oorz
de e
kaast
der v
rotze
uuren
als in
zoo o
de lu
doen
inwor
ren aa
ben z
weere
Noora
heeft,
nerge
word
nieuw
men,
en in

De
dom e
straat
lands

genaam verschiet van groene kruiden, veroorzaakt door de hitte der zonne, die van de eene zyde na de andere wecrom ge-
kaast word, en in deze lager gedeeltens der valeien, die aan alle kanten met steile rotzen en bergen omringt zyn, verscheide uuren na elkander zonder tusschenpozing als in een middelpunt zamenkomt, doch zoo dra de zon ondergegaan is, verandert de lucht eensklaps, en de koude ysbergen doen hunne nabyheid gevoelen, en den inwoners met bont gevoederde klederen aantrekken. Sommige geleerden hebben zeer misgetast, vaststellende en beweurende, dat men in de *Straat Davis* en *Noorwegen* naauwelyks ebbe en vloed heeft, vermids aldaar een ty is, 't welk nergens in de werreld groter gevonden word, ryzende en vallende de zee by nieuwe en volle maan ontrent drie vademmen, doch wel inzonderheid in de lente en in 't najaar.

1553.

DE ridder *Richard Hawkins* zeilde rondom de werreld, en ontdekte bezuiden de straat van *Magellaan* een grote strook lands, die aan eene zyde strekte tot verby

Ontdek-
kingen,
door
Hawkins
gemaakt.

de Straat *le Maire*, en aan de andere zyde tot tegen over de *Kaap de Goede Hoop*. De *Straat van le Maire* legt meest noord ten zuiden, is ontrent 7 mylen breed en 8 mylen lang. Het land aan beide zyde de *Straat van Magellaan* is hoog en bergachtig, zynde de hoogste bergen zoo yslyk, datze wel drie gedeeltens van de lucht schynen te doorboren. Daar en boven is die straat vol rotzen en eilandjes, hoewel 'er verscheide havens en baayen in zyn, daar goede ankergrond is. De *Indianen* by de *Straat van Magellaan* zyn middelmatig van gestalte, wel gemaakt, en donker olyfkoleurig van huid, hebben pikzwart hair, doch niet heel lang, een roudaangezicht, kleine neus, klyne zwarte oogen, en schone witte tanden. De lengte van de Straat, de tusschen ruimtens en keeringen daaronder, wordt op 116 mylen gerekent.

1598.

Zand eiland, en *Asadia*, door *la Roche*

VERKREEG de *marquis de la Roche* by een patent verlof van *Henrik den Vierden*, koning van *Vrankryk*, om de ontdekkingen te vervolgen, die te voren door *Jacques Cartier* gemaakt waren, en ontdekte het

het
een
Nies
aan
Bre
rens
den a
lund
derbr
myle
ontre
ste st
zyn r
den,
van h
en al
regeer
aanzic
nen d
Des
ters v
eer de
leerde

De
en S
dit j

het eiland van *Sable*, of *Zand-eiland*, en een gedeelte der kusten van *Acadia*, nu *Nieuw-Schotland*, grenzende ten noorden aan de *Alantifche-Zee*, ten Oosten aan *Bretanjes-eiland* en de baai van *St. Laurens*, ten westen aan *Canada*, en ten Zuiden aan *Nieuw-Engeland*. *Nieuw-Schotland* legt tusschen 43 en 51 graden noorderbreedte, en heeft een kust van ruim 200 mylen lang. De *Souriquoisen*, wonende ontrent *Port-Royal*, zynde de voornaamste stad en schans van *Nieuw-Schotland*, zyn middelmatig van gestalte, sterk van leden, tanig en geel van huid, en zwart van hair, plukken hun baard met wortel en al uit, uitgezondert alleenlyk hunne regeerders en voornaamste perzonen van aanzien, en hebben niet dan een lap linnen of katoen om de lendenen geslagen. Des somers levenze van visch, en 's winters van *mais*, die ze te voren raauw aten, eer de *Europeaanen* hen 't brood bakken leerden.

1604.

DE heeren *Pierre de Guast, des Monts* Ontdekking van en *Samuël de Champlain*, voltooiden in Canada. dit jaar de ontdekking van *Acadia*, en vonden

22 *Importantie en voordeeligheid*

vonden een gedeelte der zuidkust van *Canada*.

1607.

De baay
van
Chesapeak,
door
Smith.

DEZEN jare vond *John Smith* de baay van *Chesapeak*, nevens de rivier *Pouhatan*, die in dezelve valt. Hy bouwde een fort aan den oever van de rivier, 't welk naderhand de hoofdstad van *Virginie* geworden is, en ter eere van *Jacobus den Eersten*, koning van *Engeland*, den naam van *James-town* gekregen heeft. De baai van *Chesapeak*, die ontrent 200 mylen noord ten westen uitloopt, scheid *Maryland* en *Virginie* beide in twee deelen, die door de inwoners de Oost- en Westzyde worden genoemd. De rivier *Pouhatan* of *Pouhatan* is op sommige plaatzen een myl breed en van 7. tot 10. vademen diep, ter wederzyden van halve myl tot halve myl met inhammen, alle diep en veilig, konnende in sommige van dezelve schepen van 500 ton gemakkelyk ten anker leggen. Kapiteyn *Smith* gaf aan gemelde rivier den naam van *James-rivier*, in dewelke hy 50 mylen opwaards een schierëiland vond, op 't welk hy de stad *James-town* liet bouwen. De grond

gron
vea

H
zen
Nieu
op
bree
te,
naam
ter
schen
Deze
ders
land
land
hatt
vier
dig
Yor
ten
aan
rivie
Eng
Twe
by
gesf

grond en luchtstreek is t'eenemaal dezelfde als in 't heerlyke *Virginie*.

1609.

HENRY *Hudson* ontdekte toen hy de-
 zen jare langs de kust van *Virginie* en *Nieuw-Engeland* zeilde een grote baay op de hoogte van 40 graden noorderbreedte, waarin een rivier zich ontlafte, die hy *Manbatte* noemde, na den naam der wilden, die hy daar vond, en ter oorzake van hunne wreedheid *Menschen- of Manbaters* genaamt wierden, Deze kaptein was in dienst der *Hollanders*, die eenigen tyd in bezit van dat land waren, 't welk toen *Nieuw-Nederland* heette, en waar op zy de stad *Manbatte*, en het fort *Oranje* aan diezelve rivier gebouwt hadden, doch jegenswoordig draagt het land den naam van *Nieuw-York*. Voor dezen grensde *Nieuw-York* ten zuiden aan *Maryland*, ten westen aan 't vaste land, ten noorden aan de rivier van *Canada* en ten oosten aan *Nieuw-Engeland*, doch na dat koning *Karel de Twede* deze landstreek in den jare 1664. by een patent aan den Hertog van *York* geschonken had, gaf deze een gedeelte

Nieuw-York, door *Hudson*.

24 *Importantie en voordeeligheid*

daar van aan de onder-eigenaars over, die 't zelve *Oost* en *West-Jersey* noemden. De *Hudsons-rivier* scheidt *Jersey* van *Nieuw-York*, en de luchtstreek is 'er veel gematigder en gezonder als in *Nieuw-Engeland* zynde de grond zoo vruchtbaar, dat een schepel *Engelsche* tarw hondert schepels heeft uitgelevert. In den jare 1664. landde de ridder *Robert Carr*, met 300 man in *Nieuw-York*, doch toen noch *Nieuw-Nederland* genaamt, overrompelde *Nieuw-Amsterdam*, en kreeg die stad nevens het gansche eiland van *Manabottan* of *Manhatte* in handen. Men vind hier dezelve gewassen, dieren, vogels, en bloedeloze gediertens als in *Nieuw-Engeland*, doch de taal der inwoners is noch onverstaanbaarder als die der *Nieuw-Engelanders*.

1610.

De *Hudsons baay*, door denzelfven.

DIEZELVE *Hudson* vervolgde zyne ontdekkingen verder Noordwaards, en vond in dezen jare de landstrecken, nu bekend met de namen van *Hudsons-Baay*, en *Baffius-Baay*, dus genoemt na deszelfs medegezel, *William Baffius*. De koude in dat gewest is zoo fel, dat 'er byna niets tot 's menschen onderhoud kan groeyen. De
Hud-

Hu
gra
of
daa
baa
nen
Sch
van
ze g
zen
zet
tra
Vre
van

Ca
die
do
Bu
Wa
Hu

Hu
leg

van KAAP BRETON, enz. 25

Hudsons-baay legt tusschen 51 en 64 graden Noorderbreedte, en is 10 graden of 600 mylen lang. Niet ver daarvan daan legt de *Hudsons-straat*, die na de baai toelegt, en 120 mylen lang is. Binnen de Straat leggen de eilanden *Charles*, *Salisbury* en *Nottingham*, en in den mond van de baai legt het eiland *Mansfeldt*. Deze geheele baai met alle de forten en plaatsen, eertyds door de *Engelschen* daar bezeten, is by het tiende artikel van het tractaat van *Utrecht* door den koning van *Vrankryk* in vollen eigendom aan de kroon van *Groot-Britannie* afgestaan.

1611.

ONTDEKTE *Thomas Button* benoorden *Canada* een wyduitgestrekte landstreek, die hy *Nieuw-Wales* noemde, waarna hy door de baay zeilde, die nu na hem de *Buttons-baay* genaamt word. *Nieuw-Wales* legt ruim 200 mylen bezuiden de *Hudsons-straat*.

1612.

BENOORDEN *Canada* ontdekte *James Hall* in dit jaar de *Straat van Cochin*, leggende op 65 graden Noorderbreedte.

B 5

1631

26. *Importantie en voordeeligheid*

1631.

*Nieuw-
Zuid-
Wales,*
enz. door
James.

KAPTEIN *James* ontdekte na verscheide landen benoorden *Hudsons-baay*, en noemde alle de geenen, die aan den mond van de baai lagen, met den naam van *Nieuw-Zuid-Wales*, waarna hy de kaap *Henrietta Maria*, en de eilanden van *Weston*, *Bristol*, *Thomas Roe*, *Danby* en *Charleton* aan deed. Het eiland van den lord *Weston* legt ontrent *Weimouth* in de *Massachusets-baai*, werwaards deze lord, van de kerk van *Nieuw-Engeland* verschillende zich van de geene, die de stad en 't fort van *Pleimouth* gesticht hadden, zich begaf, en onder die van zyne kolonie een soort van Godsdiensf invoerde, op de wyze als die der *Anglikaansche* kerk. Het eiland *Charleton* legt op de hoogte van 52 graden Noorderbreedte.

1633.

Maryland. CECIL *Calvert*, lord *Baltimore*, dezen zomer door *Carel den Eersten*, koning van *Engeland*, beschonken zynde met een groot stuk lands, leggende benoorden de baay van *Chesapeak*, tusschen
Vir-

Virginie en *Carolina*, zond zynen zoon derwaards, die noch in dit jaar daar een kolonie begon aan te leggen, die ter eere van *Henrietta-Maria*, dochter van *Henrik den vierden* koning van *Vrankryk*, koningin van *Engeland*, *Maryland* genoemd wierd. Het is een gedeelte van een schierëiland, hebbende den Oceaan ten Oosten, en word door een rechte linie van het andere gedeelte afgescheiden, legt tusschen 37 en 40 graden Noorderbreedte, en bestaat jegenswoordig in 11 provincien; te weten 5 aan de Oostzyde en 6 aan de Westzyde van de *Chesapeakebaay*. De ingezetenen hebben deze wetten, als die van *Engeland*. De hoofdstad van het geheele land draagt den naam van *St. Mary*, en legt zeer geriefflyk tusschen de rivieren de *Patomek* en *Pattuxent*. Buiten en behalven deze twee zyn de voornaamste rivieren de *Severn*, de *Chiptonk*, de *Chester* en de *Sassfras*. De luchtstreek, gewassen, dieren en voortbrengzelen, komen meest alle met die van *Virginien* overeen, doch de tabak, hier *Orenoko* genaamt, is veel sterker, dan de *Virginische*. Door 't omverhakken van verscheide bosschen is de lucht hier veel gezonder gemaakt, dan te vo-

ren

28 *Importantie en voordeeligheid*

ren, om dat 'er de wind nu beter doorwaayen kan. 's Winters is het 'er zeer fel koud, en in den zomer verwekt de Noordewind doorgaans koortzen, indien men zich by tyds niet regen wapent.

1656.

IN dit jaar wierd zekere *Bourdon*, inwoner van *Nieuw-Vrankryk*, door den gouverneur van het Noorden na de *Hudsons-baay* gezonden, en nam bezit van dezelve in naam van den koning van *Vrankryk*.

1660.

Carolina,
door
Monk,
enz.

CAREL de Tweede, koning van *Engeland*, schonk dezen jare dat gedeelte van *Florida*, 't welk tusschen *Virginie* en *Nieuw-Georgia* legt, aan *George Monk*, hertog van *Albemarle*, en aan vyf andere *Engelsche* lords, die 't zelve onder zich verdeelden, en *Carolina* noemden, leggende op de hoogte van 31 tot 36 graden. *Carolina* is in twee deelen gescheiden, naamlyk in *Noord- en Zuid-Carolina*, waar van 't laatste 't volkrykste is. *Carolina* is 300 *Engelsche* mylen lang, doch
wat

wat de breedte aanbelangt, daar ontrent is men 't niet eens. De zes landschappen, waarin 't zelve verdeelt is, zyn na de namen der zes eigenaars genoemt, naamlyk *Albemarle*, *Clarendon*, *Craven*, *Berkeley*, *Colliton* en *Carteret*, waarvan de twee eerste onder *Noord-Carolina* en de vier laatste onder *Zuid-Carolina* behoren. De lucht is zeer gezond en het aardryk vruchtbaar. Het land levert ossen, verkens, koorn, boter, erweten, huiden, leder, duigen, hoepels, zyde en katoen, uit, waarin wel voornaamlyk op *Jamaïca*, *Barbados* en de *Leeuwaard-eilanden* grote handel gedreven word. *Carolina* is verciert met geurige welriekende kruiden, bosschen en velden; de boomen zyn 't geheele jaar door groen; de grond is gemakelyk te bebouwen; men weet 'er byna van geen andere ziekzens, dan van zeer zachte koortzen in de maanden juli en augusti; levens-middelen zyn 'er in overvloed, en men maakt 'er goeden wyn.

1667.

NA dat *Zacharias Ghillam* de *Baffins-*^{Ruperts}
baay 75 graden opgezeilt was, keerde hy ^{rivier,}
door ^{door}
de- ^{Ghillam's}

30 *Importantie en voordeeligheid*

dezen jare terug, zeilde tot aan 't einde van de *Hudsons-baay*, en ontdekte een rivier, ontspringende in *Canada*, en in de baay vallende, de welke hy de *Ruperts-rivier* noemde. Eenige jaren te voren hadden eenige *Engelschen* die rivier tot aan het meir van *Nemiscan* opgevaren.

1671.

CHARLES *Albanel*, een *Fransche* Jesuit, wierd nevens den heer *Denis de St. Simon* van *Canada*, door den gouverneur-generaal van *Nieuw-Vrankryk* gezonden, om langs een onbekenden weg diep in de *Hudsons-baay* in te dringen, 't geen zy dan ook deden, nemende daarvan bezit in naam van den koning van *Vrankryk*.

1680.

Barbados,
door
Scharp.

ONTDEKTE kaptein *Scharp*, na dat hy eenigen tyd heen en weder gezeilt had, een eiland, 't welk hy doopte met den naam van *Barbados*. 't Zelve legt op de hoogte van 13 graden 30 minuten Noorderbreedte, heeft 28 mylen in de lengte en 15 à 17 mylen in de breedte, is het Zuidlykste van alle de *Charibische* eilanden, en volgens sommigen eyer-rond van
ge-

ged
II
loz
sche
ond
cliff
dift
vatt
zeer
Ma
Kat
tadd
Vyg
stee
Men
sten
zeer
sche
sche
der
van
zyn
in 't

I
de 2
gro

gedaante, en heeft verscheide steden en 11 of 12 grote, en zeer veel kleine naamloze baayen. Ook word 't land door verscheide beeken en rivieren bewatert, daar onder de *Harches-rivier*, de *Hochleton-cliff*, enz. Het gantche land word in 5 districten verdeelt, die 11 parochien bevatten. Het klimaat en de grond zyn zeer vruchtbaar. De voortbrengzelen zyn *Mais*, Aardäppelen, Suikerriet, *Indigo*, Katoën en Gengber, *Cassavia*, *Coloquintada*, *Cassia fistula*, *Tamarinde*, Kerffen, Vygen, Citroenen, Oranje-Appelen, steekel-Appelen, Granaat-Appelen, enz. Men vind 'er kameelen, paarden, koebeesten, ezels, verkens, schapen, enz. doch zeer weinig gevogelte, insecten en vischen. Wat de spraak, aard, dagelyksche bezigheden en kleding, als anderzins der inwooners betreft, alles komt met die van *London* overeen, doch de *Zwarten* zyn voor eeuwig slaven, en werken meest in 't veld.

1681.

IN het voorgaande jaar schonk *Carel* ^{*Pensilva-*}
de Tweede, koning van *Engeland*, een ^{*nia.*}
groot stuk lands aan den ridder *William*
Penn,

32 *Importantie en voordeeligheid*

Penn., die dezen jare met een groot getal quakers herwaards quam, en daar een kolonie oprechede, die ter eere van haren grondvester *Penslvanie* genoemd wierd. Dezelve bevat al het vaste land en eilanden tusschen de 40 en 43 graden Noorderbreedte. De hoofdstad is *Philadelphia*, leggende tusschen de rivieren de *Delaware* en de *Shookill*, die beide bevaarbaar zyn. Op sommige plaatzen is de grond vruchtbaar en op andere niet, en men vind 'er verscheide rivieren, en minerale bronnen. De gewassen bestaan in allerhande bomen, vruchten, planten, kruiden en bloemen, en eenig welriekend hout, daaronder *salsaparilla*, *sumak* en *sassefras*. De velden zyn vol van verscheiderhande soorten van *Europeaansch* en *Indiaansch* koorn en peulvruchten. Wild gedierte, vee, vogels en visch, zoo tot voedzel en voordeel als vermaak, vind men hier in overvloed, inzonderheid koebeesten en schapen, zoodanig, dat men somtyds 3 of 400 koeyen by eenen boer aantreft. De inwoners leven zeer eenvoudig, doch teffens vuil en morsfig. Vermids de levensmiddelen goed koop, en de daghuuren en arbeidsloon zeer groot zyn, zoo is 't een heerlyk land voor allerlei ambachts-
lie-

lieden
den,
behalv
zynde
lyks w

IN
thorpe
en *Spa*
genwo
Deze
aan de
de *Ala*
Engel
Nieuw
koning

BY
haal z
memo
mer aa
1709
in de
cen de
staan.

lieden, gelyk schoenmakers, timmerlieden, enz. konnende boere-arbeiders hier behalven de kost 15 of 20 ponden sterl., zynde ruim 200 guldens Hollandsch, jaarlyks winnen.

1732.

IN dezen jare rechte de general *Oglethorpe* een kolonie op tusschen *Carolina* en *Spaansch-Florida*, in naam van den tegenwoordige koning *George den Tweeden*. Deze nieuwe kolonie grenst ten Noorden aan de *Savana* rivier, en ten Zuiden aan de *Alamaka*, en is niet boven de 60 of 70 *Engelsche* mylen lang, en jegenswoordig *Nieuw-Georgie* genaamt, ter eere van zyn koninglyke majesteit.

By het evengemeld tydrekenkundig Verhaal zal ik nu voegen een copie van een memorie, door den heer *Jeremias Dummer* aan de *Britsche* regeering in den jare 1709 overgelevert, zoo als dezelve my in de handen gekomen is, zonder voor een der artikelen van dezele te willen in staan.

C

MEMO-

MEMORIE, waarby aangetoont word, dat alle vaste bezittingen der Franschen langs de rivier van Canada, oirsprongke-lyk en van rechts-wege aan de kroon van Groot-Britannie toebehoren, en dat ze om deze, en verscheide andere gewichtige re- denen by het sluiten van een vredes-tractaat aan die kroon behoren wedergegeven te worden.

„ DE geheele streck land, gelegen langs
 „ den beneden öever van de rivier van Ca-
 „ nada, genaamt *Nova-Scotia* of *Nieuw-*
 „ *Schotland* en *Acadia*, is allereerst ont-
 „ dekt door *Cabot* en deszelfs zonen, on-
 „ der de regering van *Henrik den Zeven-*
 „ *den*, koning van *Engeland*, welke ont-
 „ dekking dus veel vroeger geschiede dan
 „ die van den *Florentyn Varazani*, on-
 „ der *François den Eersten* koning van
 „ *Vrankryk*, weshalven die streck lands
 „ tot den jare 1600 in de macht was en
 „ onder de jurisdictie behoorde van de
 „ kroon van *Engeland*, na verloop van
 „ welken tyd eenige *Franschen*, aange-
 „ pord zynde door den koophandel op
 „ de rivier van *St. Laurens*, allereerst
 „ voet aan land zetteden aan den Noord-
 „ öever

„ öev
 „ of
 „ han
 „ van
 „ H
 „ zitt

* DE
 heer Bel
 van Vra
 oirspron
 deelte v
 Nieuw-S
 ryk bene
 manus
 St. Mar
 Huron,
 ver bov
 wordend
 plaats
 gestelt v

IN de
 land, w
 terwyl
 aan den

TER
 verschille
 grensich
 wel bep
 Vrankryk
 zelve in
 te hebbe
 wanneer
 bragt w

„ öever van de rivier, genaamt * *Canada*
„ of in *Nieuw-Schotland*, en zich nader-
„ hand in den jare 1606 meester maakten
„ van den Zuidöever, genaamt *Acadia*.

„ KONING *Jacobus*, de *Fransche* be-
„ zittingen in *Amerika* aanzien- de als een
„ in-

* DE *Fransche* kaarten, in 't licht gegeven door den heer *Bellin*, ingenieur en geographicus van den koning van *Vrankryk*, stellen het begin van *Canada* ontrent den oorsprong van de *Mississippi-rivier*, strekkende tot dat gedeelte van de rivier van *St. Laurens*, 't welk voorby *Nieuw-Schotland* gepasseert is, en plaatzen *Nieuw-Vrankryk* benoorden *Canada*. Volgens de kaarten van *Hermanus Moll* begint *Canada* by den groten waterval van *St. Maria* uit het zoogenaamde *Oppermeir* in het meir *Huron*, en eindigt by de rivier van *St. Laurens*, even ver boven *Quebek*, als de zoogenaamde *Trois-Rivieres*, wordende *Nieuw-Vrankryk* zoo veel bezuiden *Canada* geplaatst, als dezelve volgens *Bellin* benoorden dat land gestelt word.

IN de *Fransche* kaarten word insgelyks het Schier-eiland, waarop *Annapolis-Royal* legt, *Acadia* genaamt, terwyl *Moll* en andere landbeschryvers dien naam geven aan den strek lands, die benoorden de *Fundy-baay* legt.

TER oorzake van deze twee zoo zeer van elkander verschillende verhalen ontrent deze zaak, kan men de grenscheidingen van onze pretensien en bezittingen niet wel bepalen. Het komt mogelyk met de belangen van *Vrankryk* overeen, dat verschil groter te maken, dan 't zelve in der daad is, ten einde te meer schyn van recht te hebben, om grote voorwaarden te kunnen bedingen; wanneer een vredes onderhandeling zal op 't tapyt gebragt worden.

36 *Importantie en voordeeligheid*

„ invasie in zyne heerschappyen , schonk
„ in den jare 1621 *Acadia* onder den naam
„ van *Nieuw-Schotland* aan den ridder
„ *William Alexander* , naderhand grave
„ van *Sterling* , die in de jaren 1622 en
„ 1623 de *Fransche* inwoners t'onderbragt,
„ en krygsgevangene na *Virginie* voerde ,
„ waarna hy daar zelf een kolonie oprech-
„ te, en twee jaren daarvan in bezit bleef,
„ wanneer *Nieuw-Schotland* op bevel van
„ koning *Carel den Eersten* , die toen met
„ de prinses *Maria Henrietta* trouw-
„ de, aan de *Franschen* wedergegeven
„ wierd.

„ WANNEER in den jare 1627 tuf-
„ schen de koningen van *Engeland* en
„ *Vrankryk* oorlog ontstond , zond de
„ ridder * *David Kirk* nevens eenige zy-
„ ner vrienden daaronder de bovengemel-
„ de ridder *William Alexander* , in dat
„ zelve en in 't volgende jaar , op zyn ei-
„ gen

* *CHARLEVOIX* noemt hem *David Kerth* , en voegt daarby , dat hy geboren en een vluchteling was van *Dieppe* , doch een *Calvinist* ; en op een andere plaats zegt hy , dat *Kerth* op die expeditie uitgezonden wierd door zekeren *James Michel* , zynde een yverig *Calvinist* , die hem van de zwakheid van het garnizoen van *Quebec* onderrecht had.

„ gen
„ logf
„ *Fra*
„ vier
„ ke c
„ dat
„ koo
„ had
„ *Can*
„ men
„ te b
„ die
„ op a
„ wap
„ en d
„ *liam*
„ D
„ sche
„ quan
„ de
„ aan
„ den
„ de k
„ kan

* Do
den de r

„ gen kosten met 's konings verlof 9 oor-
„ logfchepen derwaards, ten einde de
„ *Franschen* van beide oevers van de ri-
„ vier van * *Canada* te verdryven, in wel-
„ ke onderneming zy zoo wel slaagden,
„ dat na dat ze de *Fransche* inwoners en
„ kooplieden na *Engeland* overgebracht
„ hadden, zy geheel *Nieuw-Schotland*,
„ *Canada* en *Acadia* weder in bezit na-
„ men, vallende het eerste van die landen
„ te beurt aan den ridder *David Kirk*,
„ die gouverneur wierd van *Quebec*, en
„ op alle publieke plaatzen van de stad de
„ wapens van *Engeland* deed stellen,
„ en de twee laatsten aan den ridder *Wil-*
„ *liam Alexander*.

„ Doch by het sluiten der vrede tuf-
„ schen de twee kronen in den jare 1632,
„ quam men overeen, dat de fortten in
„ de bovengemelde *Fransche* kolonien
„ aan de onderdanen van *Vrankryk* zou-
„ den worden overgegeven, waarvoor
„ de koning van *Vrankryk* zich van zyn
„ kant verbond, aan den ridder *David*
„ *Kirk*,

* Door de rivier van *Canada* moet verstaan wor-
den de rivier van *St. Lauren*.

38 *Importantie en vooraëligheid*

„ *Kirk*, * te betalen een somme van vyf
„ duizend pond sterling, welke somme
„ noch niet betaalt is, niettegen staande
„ alle de forten ten eersten volgens ac-
„ coord overgegeven wierden.

„ **KONING Carel**, overwegende, dat
„ hy alleenlyk de forten had overgege-
„ ven, doch dat zyne onderdanen daar-
„ door echter niet versteeken waren van
„ de vryheid, om zich daar ter neer te
„ zetten en koophandel te dryven, ver-
„ leende in den jare 1633 by een patent
„ verlos aan den ridder *Lewis Kirk* en
„ deszelfs vrienden, om een tocht der-
„ waards te doen, en daar een volkplan-
„ ting aan te leggen, 't geene deze dan
„ ook trachteden te doen, doch zy wier-
„ den

* HET tractaat, waarvan hier gesproken word, is dat geene, 't welk den 29 maart 1632 tusschen *Carel den Eersten*, koning van *Engeland*, en *Lodewyk den Dertienden*, koning van *Vrankryk* gesloten is. Ik heb 't zelve doorlezen, en bevonden, dat alle de plaatzen, die de *Britsche* onderdanen in *Nieuw-Vrankryk*, *Acadia* en *Canada* bezaten, zoo als ook *Port-Royal*, *Quebec* en *Kaap Breton*, aan den koning van *Vrankryk* moesten worden wedergegeven, doch ik vinde nergens eenige de minste gewag gemaakt van de verbintenis des konings van *Vrankryk*, om de bovengemelde, of eenige andere somme by wyze van *equivalent*, of vergoeding aan den ridder *David Kirk*, of aan deszelfs vrienden te betalen.

de
kr.
„
„ zie
„ vo
„ V
„ me
„ wa
„ nie
„ ha
„ ni
„ sch
„ ter
„ ze
„ aan
„ nie
„ de
„ na

* I
vemb
van V
land g
„ ver
„ Por
„ deu
„ lorc
„ der
„ der
„ aan
„ ovc

„ den door de *Franschen* geplondert en
„ krygsgevangen gemaakt.

„ IN den jare 1654 zond *Cromwell*,
„ ziende dat de artikelen van dat tractaat
„ volgens de beloften des konings van
„ *Vrankryk*, van zyn kant niet nageko-
„ men waren, zekeren *Ledgewick* der-
„ waards, die de *Franschen* in die kolo-
„ nie aantastede en dezelve weder in de
„ handen der *Engelschen* stelde *. En
„ niertegenstaande in den jare 1655 tus-
„ schen de twee natiën een vrede geslo-
„ ten wierd, en de *Fransche* ambassadeurs
„ zeer op de wedergeving van dat land
„ aandrongen, zoo wierd 't zelve echter
„ niet te rug gegeven, maar bleef onder
„ de heerschappy van *Engeland*. Doch
„ na dat de volkplanting weder in een
„ bloey-

* IN het vyftiende artikel van het tractaat, den 3 november 1655 tusschen *Lodewyk den Veertienden*, koning van *Vrankryk*, en *Olivier Cromwel*, protector van *Engeland* gesloten, vind men de volgende woorden; „ En „ vermits drie forten, naamlyk *Pentacoet*, *St. John* en „ *Port-Royal*, door den bovengemelden lord, ambassa- „ deur van zyn majesteit wedergeëischt worden, en de „ lords commissarissen van zyn hoogheid om zekere re- „ denen beweeren, dat zy dezelve behoren te behou- „ den, zoo is men overeengekomen, dat dit verschil „ aan de uitwyzing van de Stad *Hamburg* zal worden „ overgelaten „.

„ bloeyender staat gebragt was, kregen
 „ de *Franschen*, men kan niet zeggen,
 „ om wat reden, verlof, om weder in
 „ dezelve in te trekken, en zedert zyn
 „ zy onrechtvaerdige bezitters daar van
 „ gebleven.

UIT het voorverhaalde blykt, dat de
 „ *Fransche* territoirien in dat gedeelte
 „ van het vaste land van *America*, oorsprongkelyk en van rechts-wege aan de kroon van *Engeland* behooren, doch wat dit aanbelangt, wy laten zulks aan groter verstanden ter besliffinge over.

„ TERZELVER tyd wierd op een eerbiedige wyze vertoont; Dat de *Franschen*, door hunne woelende onrustige listigheid en veelerhande kunstgreepen, van dag tot dag grond wonen door 't maken van nieuwe alliantien en verbintenissen met de *Indiaansche* natiën, byna op de grenzen van *Nieuw-Engeland*, *Nieuw-York* en *Virginie*, zulks men vreesde, datze met der tyd al te geduchte nabuuren voor de *Engelsche* kolonien zouden worden.

„ DAT

„ DAT zy , door met inboorlingen
„ van dat land te trouwen , reeds een
„ groot getal *Jesuiten* en priesters onder
„ hen gekreegen hadden , die door hunne
„ leere , als of *de Zaligmaker der Wer-*
„ *reld een Franschman geweest , en door*
„ *Engelschen vermoort was* , de inwoners
„ aanzetteden , om aan de *Engelschen* al-
„ lerhande wreedheden te plegen , als of
„ zy zulks verdiende , hebbende de *Fran-*
„ *schen* en *Wilden* , onder anderen on-
„ trent twee maanden daarna , een lan-
„ ding gedaan in een aanzienlyke stad van
„ de provincie der *Massachusetts* , en daar
„ op een wreede wyze een officier der be-
„ zetting en een predikant van de stad
„ nevens verscheide andere perzonen om
„ 't leven gebragt , niettegenstaande de
„ voorzorge , door den kolonel *Dudley*
„ gebruikt , om zulks voor te komen.

„ DAT door die wreedheden het beste
„ en grootste gedeelte van *Nieuw-Engel-*
„ *land* aan de Oostkust t'eenemaal verla-
„ ten en verwoest was.

„ DAT de handel in masten gevaar liep,
„ t'eenemaal te zullen te niete gaan , na-
„ demaal verscheide perzonen , die ten

42 *Importantie en voordeeligheid*

„ dienste van de kroon van *Engeland* maf-
„ ten inde *Bosſchen* hakten, onvoorziens
„ overvallen en vermoort waren, terwyl
„ daarbenevens de geheele koophandel van
„ *Nieuw-Engeland* buiten en binnen voor
„ 't grootste gedeelte vervallen en gekrenkt
„ was, inzonderheid door de inwooners
„ van *Acadia*, om dat *Port-Royal*,
„ hoofdstad van die plaats een nest van ka-
„ pers, en voor *Nieuw-Engeland* en twee-
„ de *Duinkerken* was.

„ EN eindelyk, dat die landstreek zeer
„ wel gelegen was, om allerhande scheeps-
„ behoeftens uit te leveren, terwyl de
„ kust daar ontrent tot de viſſchery zoo
„ bequaam was, als 'er eene in de gan-
„ sche werreld is te vinden, zoodanig,
„ dat de *Engelschen* hun oogmerk niet
„ zouden bereiken, schoon de koning
„ van *Vrankryk* geheel *Terraneuf* aan hun
„ overgaf, en *Acadia* alleen voor zich be-
„ hield, nademaal *Vrankryk* en de *Straten*
„ daarom heen als dan evenwel van viſch
„ genoegzaam zouden voorzien weezen.

„ OM alle welke redenen eerbiedige
„ vertogen gedaan worden, dat de ge-
„ melde landstreek by 't sluiten van 't eer-
„ ste

„ ste vredes tractaat terug geëischt werde,
„ ten minsten de zuid-öever van de rivier,
„ wanneer *Nieuw-Schotland* by *Nieuw-*
„ *Engeland* gevoegt zynde, zamen met den
„ naam van *Nieuw-Brittannie* zouden
„ kunnen worden genoemd, na het grote
„ voorbeeld van *Engeland* en *Schotland*,
„ ten einde de vereeniging der landen in al-
„ len deelegeheel en volkomen mooge zyn
„ onder de gelukkige roemruchtige regee-
„ ring van hare tegenwoordige koningly-
„ ke majesteit”.

(Was geteekent ;)

JEREMIAH DUMMER.

LAAT nu ieder bescheiden Leezer hier-
uit oordeelen en opmaken, wien de kolo-
nien in *America* van *rechts-wege* toeko-
men. Wel is waar, de *Spaanschen* heb-
ben de ontdekking gedaan van *Mexico* en
Peru, en zich schuldig gemaakt aan zulke
buitensporigheden van wreedheid en on-
menschelykheid, die alles te boven gingen,
wat ooit te voren van diergelyke dingen in
de werreld gehoord was. Doch byaldien
men eigen belang en heerschezucht aan een
zyde stelt, wat voor recht heeft eenige
Eu-

Europeaanſche natie, om die volkeren te verontruſten in hunne vreedzame ſtille bezittinge van een land, waarvan zy na alle waarschynlykheid rechtmatige bezitters geweest zyn, langen tyd, eer die nu zoo machtige veroveraars een naam hadden? Byaldien die volkeren, 't zy door hun getal of door hunne ſterkte in ſtaat geweest waren, om op dezelve wyze in eenige *Europeaanſche* landen te vallen, doch wel inzonderheid, in dienze ons, toen zy ons in hunne macht hadden, met dezelve onmenſchelykheid hadden behandelt, waarmede wy hen behandelt hebben, hoe zouden wy zulk een onderneming niet met de ſcherpſte bewoordingen en namen van onrechtvaerdigheid, wreedheid en dwingelandy afgeſchilderd en gebrandmerkt hebben? Wy zouden redelykerwyze hebben gedacht, dat de hand des HEEREN over ons zwaar geworden was, en dat wy door niet minder dan de yffelykſte godloosſte misdaden ons diergelyke ſtraffen hadden op den hals gehaalt. Wy zouden zonder twyfel alle onze vermogens hebben aangewend, om ons te bevryden en te verlofften van een bende dieven en plonderaars, die dus uit verafgelegene geweften gekomen waren, om onze ruſt te ſtoren. Wy zouden

den de listigste en alleröngoorlofste uitvindingen gerechtvaardigt hebben, zoo ze ons slechts ons oogmerk hadden doen bereiken, en wy zouden gemeent hebben, datwe een ontwyfelbaar recht hadden, die vryheid en die eigendommen door wat middel het ook zou mogen wezen, te trachten weder te krygen, die wy door de onrechtvaardige invasien van die vreemdelingen waren quyt geraakt, en in dien wy als dan het geluk gehad hadden, hen te overwinnen en t'onder te brengen, zoo zouden wy alle bedenkelyke wreedheden hebben trachten uitte vinden, om de geene te martelen en te pynigen, die in onze handen gebleven waren, zoo om onzen wraaklust te oeffenen over zuike van onze landsgenoten, die door hen geplondert waren, als om anderen afte schrikken, een tweden inval van die natuur t'ondernemen. Laat de beschaafdste natie van geheel *Europa* eens onpartydig by zichzelf overwegen, of dit niet het geval zou zyn geweest, en ik ben wel verzekert, dat het besluit en antwoord van hun eigen gewooten zulk zal bevestigen.

Uit de geloofwaardigste berichten en verhalen aangaande de eerste ontdekkingen in
Arme-

America, ziet men, dat de ontdekkers geen tegenstand of quade behandeling der inwoners vandat werrelddeel ontmoet hebben. Veeltyds is het gebeurt, dat een enkel schip een tocht deed, en dat een handvol volks op eilanden en op vaste landen voet aan land zetteden, die opgepropt van volk waren, zonder eenige de minste teekenen van quaadaardigheid, wreedheid of onmenschelykheid te ondervinden, wordende de inwoners, wanneerze van hunne eerste ontsteltenis een weinig bekomen waren doorgaans vriendelyk, beleeft en handelbaar, ja na alle waarfchynlykheid veel beter, dan wy in diergelyke gelegenheden mogelyk zouden geweest zyn. Doch wy hielden ons niet te vreden met de ontdekking van een land, met het welk we in verscheide kostbare nuttige voorbrengzels en goederen konden handeldryven, aan dewelken wy gebrek hadden, en die zy gaarn tegen allerhande geringe snuisteryen en kleinigheden genegen waren te verruilen; geenzins; wy rusteden niet, voor en al eer dat door geweld en konfstreken de wettige bezitters van het land t'onder gebragt waren. Ten dien einde wierden machtige vloten en grote benden troupen derwaards gezonden, en wanneerwe
een

een voetbreed land gewonnen hadden, waren wy slechts bedacht, om ons gebied hoe langs·hoe meer uittebreiden, en dus wierd *Macht* eindelyk *Recht*. Wanneer we door allerhande menschelyke en onmenschelyke uitvindingen een wingewest gemaakt hadden, ondernamen wy een tweede, en als wy een gedeelte van een natie hadden t'ondergebracht, zoo bewogen wy hen door beloften of door dreigementen, om alliantien met ons aan te gaan, waarna wy hen voorzagen van snaphanen en diergelyke wapenen, om ze tegen hunne mede-inboorlingen te gebruiken; ja wat meer is, wy stookten hen op, en vergiftigden en betooverden, om zoo te spreken, hunne herzenen, op eene wyze, dat ze als verwoed en dol op de andere *Indianen* aanvielen, en de yffelykste wreedheden onder hen aanrecheden, doch waardoor jegenswoordig onder ons zelve zoo veel buitensporigheden geschieden. De *Godsdienst* zelve wierd hen ten laatste tot een middel en werktuyg in hunne handen gestelt om elkander te vernielen, en ten einde zulks wel mogt gelukken, wierden wederom de godloosste en verfoeyelyke ontwerpen en practyken by der hand gevat. Uit de Verhalen, die de *Jesuiten* zelf van hun-

hunne zendingen geven, blykt gansch duidelyk, dat al hoewel vericheide van hen grote vervolgingen, quellingen en fomtyds zelfs den dood op de aller verschrikkelykste en vreedste wyze ondergaan hebben, toenze zich allereerst onder de wilden ter neer zetteden, de *tydelyke voordeelen* echter de voornaamste oogmerken en aanprikkelingen tot diergelyke ondernemingen geweest zyn, en datze van de banden van godsdienst gebruik gemaakt hebben, enkel en alleen, om dat geen andere banden hen sterk genoeg voor quamen. *

WANNEER we de Verhalen doorbladeren, die wegens de wingewesten, in dat Werrelddeel gemaakt, zyn nagelaten, zoo ont-

* CHARLEVOIX meld in zyn *vierde Deel*, pag. 152.
 „ De gouverneur voegt 'er in 't laast van zynen brief
 „ by, dat de *Engelschen* niets onverzocht laten, om de
 „ *Abenakis-natie* in hunne belangen over te halen. Zy
 „ doen hun dagelyks vereeringen, en bieden hen goede-
 „ ren aan voor een civielen prys, en leeraars, om hen
 „ t'onderwyzen. Doch de baron van *St. Castin* en de
 „ zendelingen doen wonderen, om hen zulks af te ra-
 „ den. De pater *de la Chasse* heeft hen gezegt, dat de
 „ *genade van God* veeltyds den bystand en de medewerking
 „ der menschen nodig heeft, en dat *tydelyke belangen* som-
 „ tyds grote hulpmiddelen zyn ter bevordering van het Ge-
 „ lous.„

ontmoet men dikwils dappere tegenstand, door het volk, 't welk wy *Wilden* noemen, alsmede gedenkwaardige pogingen, om hunne aloude oorspronkelyke vryheid weder te bekomen. Deze vryheden bestonden in bestiert te worden door hunne eige Regeerdes, en te staan onder Wetten, die door henzelfen gemaakt waren; in een recht, om den oorlog te verklaren en te voeren tegen zulke van hunne nabuuren, die hen verongelykt of mishandelt hadden; in de macht, om van woningen te veranderen, wanneer hen zulks goeddacht, en in op de jagt te gaan, en hun winter-voorraad en klederen te bezorgen, als zy zulks nodig achten. Deze verhuizingen en jageryen waren doorgaans oorzaak van oorlogen; want byaldien by diergelyke gelegenheden twee verscheide natiën elkander ontmoeteden, die niet met elkander geëlliëert waren, zoo ontstonden 'er zeer bloedige gevechten, en de overwonnenen wierden met de uiterste onmenschelykheid en wreedheid ter dood gemartelt. De gevolgen van zulk een overwinning verstrekte den overwinnaars tot groten zegenpraal, terwyl de bondgenoten der overwonnenen van hunne kant zwoeren, over hunne vrienden wraak te zullen nemen.

D

men.

men. Hieruit ontstonden doorgaans op nieuw zware oorlogen, zoo verre, dat wanneer de eene party de overhand begon te krygen, de zwakkere t'eenemaal uitgeroeit, of ten minsten genoodzaakt wierd, een woonplaats te zoeken, die verder van die der andere party af lag, 't geen niet heel moeyelyk voor hen was, om dat zy niet veel meer hadden te vervoeren, dan 't geen zy aan hun lichaam hadden, bestaande hunne gansche inboedel in eenige huiden, boog en pylen, een byl, en hunne wyven en kinderen. Zy maakten boten van schorsen van bomen, met wortels vastgenaait en met gom en pek besmeert. Deze boten droegen zy op den rug, en wanneer zy aan meiren of rivieren quamen, wierpen zy ze in 't water, en gingen 'er met hun gansche geslacht en have in.

TOT dus verre wat hunne oorlogen onder elkander aanbelangt, doch wy hebbenze hunne vryheden zelfs den *Europeanen* zien betwisten, doende aanbiedingen, om op een goeden voet met hen handel te dryven, vriendschap met hen te onderhouden, en alle vyandschap voor altoos aan een zyde te leggen, mids protesteerende tegen het recht van souvereiniteit, 't welk de
Euro.

Euro
bezitt
den t
rede a
in een
herha
handh
en sta
de ste
vyanc
moet
graad
fcheid
hen g
breekt
konste
Staatk
andere
sprong
tighei
den,
ver p
nary,
hande
hen g
woer
klom
Moge
tot A

Europeanen over hen en hunne landen, bezittingen, wetten en vryheden beweerd te hebben. Ja wy hebben hen om rede alleen, meermalen ingewikkelt gezien in een langdurigen, bloedigen, en dikwyls herhaalden oorlog tegen de *Europeanen*, handhavende zich veeltyds door geweld en standvastigheid, niet tegenstaande de de sterkte en krygsliften, waarvan hunne vyanden zich tegen hen bedienden. Men moet bekennen, dat zy in den hoogsten graad dapper en manmoedig zyn, en in verscheide gelegenheden getoont hebben, dat hen geen beleid noch schranderheid ontbreekt. Doch door de levenswyze en konstenaryen der *Europeanen*, zyn hunne Staatskundigen hedendaags op een gansch anderen voet gebragt. Die aloude oorsprongelyke eenvoudigheid en onbaatzuchtigheid zyn nu onder hen niet meer te vinden, vermids listigheid en bedrog derzelver plaats ingenomen hebben. Gewelddary, wreedheid, dronkenschap en allerhande soort van ongebondenheid is onder hen gekoestert en aangequeekt, en jegenswoerdig tot een ongelooflyke hoogte geklommen. De Zendelingen der *Roomsche* Mogendheden hebben veele van dezelve tot *Naam-Christenen* gemaakt, dewyl het

gemakkelyk valt , van de eene afgodery tot de andere over te gaan , en hebben hen door hunne leugenen , *Legenden* en flinkfche streeken in hunne belangen weeten over te halen. Sommige der *Protestantfche* Mogentheden , hebbende wat te weinig achting voor den Godsdienst , draagen niet veel zorg , en nemen geen moeite ter werrelt , om die arme onwetende Ichepzels te doen onderwyzen , maar trachten alleenlyk hunne vriendschap te winnen , door aan hen de *Europeaanfche* wâren beeter koop over te doen , dan de *Franschen* , en daarentegen hunne wâren duurdert te betalen. Hierdoor , zoo als ook door hen van snaphanen , buskruid en ander kreigstuig te voorzien , als mede van tabak en brandewyn , en door niets anders , voor zoo veel ik weet , trachten de *Engelfchen* hen tot vrienden te maken , waar tegen de *Franschen* , vermidsze steeds een oneindig getal *Jesuiten* by zich hebben , queekicholen oprechten en Vrouwen- en Mans-kloosters ftichten , by alle gelegenheden de wilden konnen ophitzen , om zich by *hen* te voegen , en *ons* te vernielen , welke gelegenheden zy ook noit verzuimen.

DOCH

D
haal
myne
heeft
weeg
't we
het r
mige
taten
in aa
welk
gestor

T

Uittr

tra

ge

we

A

ied

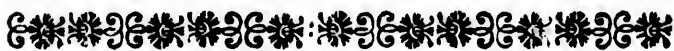
I K

I r

hebb

taat

DOCH alhoewel het bovengemelde Verhaal mogelyk aangenaam aan sommige myner Lezers zal voorgekoomen zyn, zoo heeft het zelve my echter een goed end weegs van myn beöogt onderwerp afgeleid, 't welk is, om nu alleereerst aan te tonen het recht van alle Mogendheden op sommige landen in *America*, gegrond op tractaten; en ik zal by deze gelegenheid alleen in aanmerking nemen die tractaten, dewelke tusschen *Engeland* en *Vrankryk* gesloten zyn.

TWEEDE HOOFTSTUK.

Uittrekzel uit zulke artikelen van het tractaat van Utrecht, die tot de Engelsche natie betrekking hebben, doch wel inzonderheid ten opzichte van America; nevens aanmerkingen over ieder aangehaalt artikel.

IK hadde gemeent, dat ik, wanneer ik tractaten zoude aanroeren, gelegenheid hebben zoude, om van meer dan een tractaat gewag te maken; doch vermids ik te

vooren by wyze van aanmerkingen zoodanige *remarques* nopende de memorie van den Heer *Dummer* gemaakt heb, die ontrent de tractaten van de jaaren 1632. en 1655. te pas quamen, zoo zal ik my hier moeten bepalen met zulke gedeeltens van het *Tractaat van Utrecht*, die tot onze zaken in America met *Vrankryk* betrekking hebben. Ten dien einde zal ik alle zoodanige artikelen, of ten minsten derzelve korte inhoud hierop laten volgen, die eenigzins op *Engeland* betrekking hebben, en vervolgens dit Hoofdstuk met eenige aanmerkingen over ieder artikel sluiten.

ARTIKEL X.

De koning van *Vrankryk* geeft *Hudsonsbaai* weder.

DE Koning van *Vrankryk* geeft aan GROOT-BRITANNIE weder de *Baay* en de *Straat van Hudson*, nevens alle de landen, zeën, zeekusten, rivieren en plaatsen in de gemelde baay en straat, geene gedeeltens van land of zee uitgezondert, waarvan de onderdanen van *Vrankryk* jegenswoordig in bezit zyn. Welk alles, met alle de gebouwen, fortressen, enz., daar opgerecht, eer of na dat de *Franſchen* zich daarvan meester maakten, binnen den tyd van zes maanden na de rati-
fica.

ficat
lyk
zal
en o
kanc
ande

B
wor
baay
ontr
nen
ke in
tyd
com
die
nopo
Fra
ande
en g

D
hier
wiff
plec

ficatie van dit tractaat, of indien mogelijk eerder, aan de *Britsche* onderdanen zal worden overgelevert, in zyn geheel en ongeslecht, zoo als ook het kanon, kanonkogels, buskruid na proportie, en andere behoefkens, tot kanon behorende.

ARTIKEL XI.

BEHELST, dat vergoeding zal gedaan worden aan de compagnie van de *Hudsonsbaay*, voor alle schade en plonderingen, ontrent hunnen kolonien, schepen, personen en goederen geleden door de *vyandyke invallen en roveryen der Franschen in tyd van vrede*; en dat ten dien einde commissarissen zullen worden aangestelt, die de klachten der *Britsche* onderdanen, nopende 't neemen van schepen door de *Franschen* in tyd van vrede, en aangaande andere schadens, te *Montserat* gepleegt en geleden, onderzoeken zullen.

Beloofd vergoeding voor de *Hudsons* compagnie.

ARTIKEL XII.

DE koning van *Vrankryk* verbind zich hierby, dat op denzelfen dag van de uitwisseling der ratificatien van dit tractaat, plechtige en authentique brieven en in-

strumenten aan de koningin van *Groot-Britannie* zullen worden overgeleeverd, uit krachte van dewelken zal blyken, dat het eiland van *St. Christoffer* voortaan allen door *Britsche* onderdanen zal worden bezeten, zoo als ook *Nieuw-Schotland* en *Acadia* met hunne aloude landscheidingen, de stad *Port-Royal*, nu genaamt *Annapolis-Royal*, en alle andere gedeeltens van die gewesten, dewelke tot die landen en eilanden behoren, met volkomen heerschappy, eigendom en bezittinge van de gemelde eilanden, landen en plaatzen, en dat de onderdanen, van den koning van *Vrankryk* zullen *uitgesloten* en versterken blyven van alle soorten van *visscheryen* in de gemelde zcën, baayen en andere plaatzen op de kust van *Nieuw-Schotland*, die ten Oosten leggen, binnen 't bestek van 30 mylen van het eiland *Sable*, inclusive, en strekkende van daar ten Zuidwesten.

ARTIKEL XIII.

Schikkingen ontrent die zaken van *Terraneuf*,
 HET eiland * *Terraneuf* met de *daaromheen* leggende eilanden zal van nu af van

* CHARLEVOIX, Vol. IV. pag. 152. meld; „ Wat „ aanbelangt *Terraneuf*, de *Engelschen* wonnen meer door „ den

van
 kroo
 eind
 cent
 well
 doo
 nen
 aan
 Da
 Vra
 of p
 rane
 hand
 gezo
 ken
 schil
 na 't
 na v
 en v
 den

„ de
 „ lor
 „ ge
 „ me
 „ de
 „ zo
 „ ve
 „ Br
 „ Er
 „ va
 „ ve

van *rechtswege* t'eenemaal *behoren* aan de kroon van *Groot-Britannie*, en ten dien einde zullen de stad en fortresse van *Placentia* en alle andere plaatzen op het eiland, welke die ook zyn, die jegenswoordig door de *Franschen* bezeten worden, binnen den daarin bepaalden tyd geruimt en aan de *Engelschen* overgegeven worden. Daarenboven zal 't den onderdanen van *Vrankryk* niet geoorloft zyn, eenige stad of plaats op het gemelde eiland van *Terraneuf* te fortificeeren; nochte eenigerhande *gebouwen* aldaar op te rechten, uitgezondert alleenlyk woningen, van planken opgehaalt, of hutten, nodig en geschikt, om *visch te drogen*; nochte zich na 't eiland te *begeven* of daar te blyven, na verloop van den tyd, die tot visschen en vischdrogen nodig is. Doch het zal den onderdanen van *Vrankryk* vergunt zyn,

„ den afstand van 't geen we daar bezaten, dan wy verloren. Want buiten en behalven dat wy door 't krygen van *Kaap Breton* een rykelyke vergoeding bequaamen voor *Placentia*, nademaal alle de inwoners van deze laatste plaats na *Louisburg* wierden getransporteert, zoo bevond het volk daarenboven ook wel haast: datze veel aangener en voordeeliger woonden te *Kaap Breton*, dan ze te *Terraneuf* gewoond hadden, terwyl de *Engelschen* daarentegen zich volstrekt meester zagen van het eiland, doch zy konden zich nooit ergens van verzekert houden, zoo lang zy ons tot nabuuren hadden.

zyn, *visch te vangen*, en dezelve op 't land *te drogen*, alleen in dat en in *geen ander gedeelte* van het eiland, het welk strekt van de plaats, genaamt de *Kaap Bonavista*, tot den noordlyken uithoek van 't gemelde eiland, en van daar nederwaarts na de westzyde tot aan de plaats genaamt *la Pointe Riche*. Doch het eiland van *Kaap Breton*, en alle andere eilanden, zoo in den mond van de rivier van *St. Laurent*, als in den golf van dien naam, zullen voortaan van rechtswegen behoren aan den koning van *Vrankryk*, aan wien 't zal vry staan, een plaats of plaatzen aldaar te fortificeeren.

Kaap Breton door *Vrankryk* aan zich behouden.

ARTIKEL XV.

Schikkingen omtrent de onderdanen van beide kronen.

BEHELST, dat de onderdanen van *Vrankryk*, in *Canada* wonende, nooit op eenigerhande wyze de vyf *Indiaansche* natiën of kantons, onder de heerschappy van *Groot-Britannie* staande, verstooren ofte verontrusten zullen, nochte ook niet de inboorlingen van *America*, die met hen in vriendschap leven. Daarentegen zullen de *Britsche* onderdanen van hunne kant de *Amerikanen* niet mogen verontrusten, die vrienden zyn van de onderdanen

nen
saris
den
gelan
ten

D

H
kele
Utr
cene
iede
Na
nie
gebr
han
tapy
dere
tiari
vyf
lasc
„ N
„ n
„ v
„ d
„ o
„ b

nen van *Vrankryk*. Doch door commissarissen zal stiptelyk en nauwkeurig worden bepaalt, wie voor vrienden van *Engeland* of van *Vrankryk* behoren en moeten gehouden worden.

DIT tractaat wierd gesloten te *Utrecht*, den 11 April 1713.

HEBBENDE dus de weezendlykste artikelen van het vermaarde tractaat van *Utrecht* doorlopen, zoo zal ik noch maar eene particulariteit melden, waarvan een ieder zonder twyffel zal verbaast staan. Na dat de vrede tusschen *Groot-Brittan- nie* en *Vrankryk* dus op een vasten voet gebragt was, bleef 'er noch een onderhandeling met het hof van *Spanje* op 't tapyt, en wanneer dezelve begon te vorderen, stonden onze Ministers. Plenipotentiarissen toe, dat aan het einde van het vyftiende artikel een clausul wierd ingelascht, waarvan de woorden luiden als volgt;

„ Nademaal van wegens *Spanje* te ken-
„ nen gegeven is, dat zeker recht tot
„ visschen op het eiland *Terraneuf*, aan
„ de inwoners van *Guipuscoa*, of andere
„ onderdanen van den *Catholyken* koning
„ behoord, zoo staat hare *Britsche* maje-
steit

Clausul
ten behoe-
ve der
Spaanschen.

60 *Importantie en voordeeligheid*

„ steit toe en bewilligt , dat alle zulke
„ privilegien als de inwoners van *Guipus-*
„ *coa* en andere *Spaansche* volkeren van
„ rechtswegen kunnen beweeren te heb-
„ ben , aan zullen worden verleent en
„ voorbehouden. „

Aanmer-
kingen o-
ver dezel-
ve.

W y hebben zoo even gezegt , dat de
Engelsche gevolmachtigden toelieten , dat
die clausul en eisch der *Spaanschen* in 't
tractaat wierd ingelacht , niet tegenstaan-
de dezelve rechtdraads strydig was tegen
den inhoud van een tractaat , den 19. Ju-
ly 1670. tusschen de kronen van *Engeland*
en *Spanje* gesloten , waarvan de *zevende*
en *achtste* artikelen duidelyk behelsden ;
„ Dat de doorluchtige koning van *Groot-*
„ *Britannie* , deszelfs erfgenamen en op-
„ volgers zouden hebben , houden , be-
„ houden en genieten voor eeuwig met
„ volkomenen recht van souvereiniteit ,
„ heerschappy , bezittinge en eigendom
„ alle die landen , gewesten , eilanden ,
„ volkplantingen en plaatzen , wie die ook
; zouden mogen weezen , leggende of ge-
„ legen in de *Westindiën* of in cenig ge-
„ deelte van *America* , die door den ge-
„ melden koning van *Groot - Britannie*
„ en deszelfs onderdanen toen genoten en
„ bezeten wierden. „ EN

„ EN dat de onderdanen, enz. van ieder
„ bondgenood in 't byzonder, zich zou-
„ den onthouden en nalaten te zeilen na
„ en handel te dryven in de havens en
„ baayen, die met fortificatiën, kasteelen,
„ magazynen of pakhuizen voorzien wa-
„ ren, zoo als ook in alle andere plaatzen,
„ hoe genaamt, waarvan de ander party in
„ de *Westindiën* in bezit was. „

NIET lang na de teekening der vrede, Het corps der kooplieden
wierd het corps der kooplieden ontrent der kooplieden
dien eisch der *Spaanschen* om raad gevraagd, krygt order om
die daarop het volgende antwoord gaven, dien eisch te onderzoeken.
gedagteekent den 24 Juni 1713 ;

„ IN gevolge van haar majesteits bevel Antwoord der kooplieden.
„ van den 12 dezer, hebben wy het uit-
„ trekzel overwogen van een memorie van
„ den marquis de *Monteleon*, aangaande
„ den eisch der inwoners van de provin-
„ tie van *Guipuscoa*, om op de kust van
„ *Terraneuf* te visschen, en dierhalven
„ nemen wy de vryheid, uwe * lord-
„ schap te zeggen, dat we daarover ge-
„ sprooken hebben met perzonen, die in
„ staat waren, om ons een recht begrip
„ van

* De lord *Dartmouth*.

62 *Importantie en voordeeligheid*

„ van de zaak te geeven. Wy hebben
„ bevonden dat eenige *Spaanschen* daar
„ gekoomen zyn, voorzien met paspoor-
„ ten van wegens haar majesteit, terwyl
„ andere daar ter smuik gevischt hebben,
„ doch geen van allen heeft zulks, voor
„ zoo veel wy hebben kunnen ontdek-
„ ken, gedaan, als volkomen recht daar-
„ toe hebbende. „

Akte,
waarby
vreemde-
lingen uit-
gesloten
worden.

TEN einde nu deze zaak nader met
onzen tegenwoordigen tyd overeen te bren-
gen, en om aan te tonen, dat de ministers
of gevormachtigden niet onbewust konden
weezen van de uitsluiting der *Franschen*
en *Spaanschen* van het recht, om op ee-
nigerhande wyze te *Terraneuf* te visschen,
zoo dient te worden aangemerkt, dat by
een acte, in het tiende en elfde jaar der
regeering van koning *William* gemaakt,
ter aanmoediging van den koophandel met
Terraneuf, vastgesteld is, „ Dat een uit-
„ heemsche of vreemdeling, wie hy ook
„ zou mogen weezen, niet in het ko-
„ ningryk van *Engeland*, in de heer-
„ schappy van *Wales*, of in de stad van
„ *Berwick* aan den *Tweed* wonende,
„ voortaan nooit zal hebben te ondernee-
„ men, te ondersteunen of te dryven ee-
„ nigen

„ n
„ t
„ i
„ d
van
der
ven
vree

B
en /
derg
heef
zoo
deze
mert
Vra
noch
te T
drog

B
verg
pagn
nu b
le c
vyan
aang
hebb

„nigen soort van koophandel, of vis-
„schery, hoe genaamt, in *Terraneuf* of
„in eenige daaromheen leggende eilan-
„den”. En achtervolgens den inhoud
van die acte was het, dat den commandeur
der convoyen alle jaren instructien gege-
ven wierden, om te beletten, dat eenige
vreemdelingen derwaards gingen.

By het *tiende* artikel worden de *baai* en *straat* van *Hudson* aan *Engeland* we-
dergegeven. Doch in de plaats van dat, heeft het tegenwoordige ministerie zich zoodanig laten verblinden en misleiden, dat dezelve by het *achtste* artikel van het com-
mertie tractaat, alles aan den koning van *Vrankryk* ingewilligt heeft, 't geen hem noch ontbrak, naamlyk, de vryheid, om te *Terraneuf* visch te doen vangen en te drogen.

By het *elfde* artikel was vastgesteld, dat vergoedinge gedaan zou worden aan de compagnie van de *Hudsons-baay*, enz. Doch nu blykt, dat in deze dagen en byna alle dagen zedert dien tyd, de *Franschen* vyandyke invallen gedaan, plonderingen aangerecht, en *Britsche* schepen genomen hebben, en dat wel in tyd van vrede.

DE

Aanmer-
kingen
over het
twaalfde
artikel.

DE koning van *Vrankryk* verbond zich by het *twaalfde* artikel, dat het eiland van *St. Christoffer*, als medegeheel *Nieuw-Schotland* of *Acadia*, en *Port-Royal*, nu *Annapolis-Royal* genaamt, voortaan door *Britsche* onderdanen *alleen* zouden worden bezeten, met uitsluitinge der *Franfche* onderdanen van 't visschen in gemelde zeën, enz. terwyl 't echter zeker is, dat zy van datzelve oogenblik af, tot dat de oorlog verklaart wierd, zonder ophouden na hun welgevallen langs die kusten hebben gevischt.

Aanmer-
kingen
over het
dertiende
artikel.

HET *dertiende* artikel behelsde, dat het eiland van *Terraneuf*, enz. van rechtswege aan de *Engelschen* zoude behoren, en dat *Placentia* door de *Franfchen* zou worden geruimt; alsmede dat de *Franfchen* geen plaats op dat eiland zouden mogen fortificeeren, nochte iets anders bouwen dan hutten en schuuren, op een zeker gedeelte van het eiland, om visch te vangen en te drogen, maar dat het eiland *Kaap Breton* voortaan aan de *Franfchen* zoude toekomen.

By een memorie, den 4 juni 1712 door
den

den
over,
,, de
,, en
,, na
,, be
,, zy
,, zo
,, be
,, ze
,, dat
,, we
,, Ka
,, nir
,, for
,, de
,, nen
,, op
,, art
,, ne
,, lan
,, be
genst
gewi
zy 't
voor
den
om v
zy g

den heer *St. John* aan den heer *de Torcy* overgegeven, wierd voorgeslagen; „ Dat „ de eilanden in de golf van *St. Laurens*; „ en in den mond van de rivier van dien „ naam; waarvan de *Franschen* toen in „ bezit waren, onder de heerschappy van „ zyn allerchristelykste majesteit blyven „ zouden, doch wel uitdrukkelyk onder „ beding, dat zyn majesteit zou beloven, „ zelf niet te doen aanleggen, of te dulden „ dat aangelegt wierden, eenige vesting- „ werken op deze eilanden of op die van „ *Kaap Breton*. Daarentegen zou de ko- „ ningin zich verbinden, geenerhande „ fortificatien op de daaromheen leggen- „ de eilanden nochte op die van *Terra- „ neuf*; nochte op dat van *Kaap Breton* „ op te rechten, nadien by 't voorgaande „ artikel was vastgesteld, dat de onderda- „ nen van *Engeland* en *Vrankryk* het ei- „ land *Kaap Breton* in 't gemeen zouden „ bezitten”. Hieruit blykt, dat niette- „ genstaande het ministerie zeer wel van de „ gewichtigheid van dat eiland bewust was, „ zy 't zelve echter by dit *dertiende* artikel „ voor *Terraneuf* overgaven, vergunnende „ den *Franschen* ter zelve tyd de vryheid, „ om visch te vangen en te drogen; dat is, „ zy gaven dat *gewichtige voordeelige* eiland

in 't geheel voor niets weg, vergunnende den *Franschen* zelfs meer, dan deze te voren eifchten. Ja dat meer is, deze overgave was insgelyks t'eenemaal strydig met den inhoud van het voorgaande artikel, want onder den *absoluten afstand* van *Nieuw-Schotland* of *Acadia*, gelyk de koningin dezelve noemde in haar aanspraak aan het parlement, den 17 juni 1712, wierd gemeent, dat *Kaap Breton* mede te verstaan was, nadien de koningin in haar instructien aan den hertog van *Shrewsbury* verklaarde, dat die *Kaap* een gedeelte was van *Nieuw-Schotland*. Hoe het zy, men deed daarvan afstand, met dezelve gewilligheid, als men alle andere artikelen had toegestaan, waarop het *Fransche* ministerie aangedrongen had, krygende deze ver-
lof, om zich daar te mogen fortificeeren.

Aanmer-
kingen
over het
vyftiende
artikel.

By het *vyftiende* artikel wierd beloofd, dat de inwoners van *Canada* de *Indiaan-
sche* natiën, onderdanen van *Groot-Bri-
tannie* zynde, niet zouden verontrusten, en dat wy daarentegen van onze kant hunne *Amerikaan-
sche* onderdanen niet veront-
rusten zouden. Ik ben van gedachten, dat dit artikel door beide partyen te dik-
wyls verbroken is, dan dat een van bei-
den

den
hebb

H
recht
ons e
ieder
maak
weez
geen
dierg
lenwe
de sta
breng
Kaap
onder
ze ve
de ha
Alle
broke
stelt
missl
mag
te ve

den recht zouden kunnen vermeenen te hebben, om over den anderen te klagen.

HEBBENDE dus het tractaat van *Utrecht* doorlopen, zoo verre 't zeive tot ons onderwerp betrekking heeft, en over ieder artikel zoodanige aanmerkingen gemaakt, als wy meenden aangenaam te weezen aan zulke van onze Leezers, die geen gelegenheid hebben gehad, om diergelyke zaken t'onderzoeken, zoo zullen we nu overgaan tot een onderzoek van de standsegelegenheid, luchtstreek, voortbrengzelen en havens van het eiland van *Kaap Breton*, onlangs door zyn majesteits onderdanen op zulk een *roemruchtige* wyze veroverd, en eindelyk eens weder uit de handen gewrongen van onze vyanden. Alle de tractaten zyn jegenswoordig verbroken, en wanneer de vrede weder herstelt word, moeten we trachten, alle de *misslagen* zoo ik ze met geen erger naam mag noemen, der voorgaande ministerien te verhelpen.

DERDE HOOFSTUK.

Algemeene Beschryving van het eiland van KAAP BRETON, behelzende deszelfs standgelegenheid, luchtstreek, voortbrengzelen, havens, enz., van dat eiland, uit verscheide schryvers zamengesteld.

SALMON in zyn *Hedendaagse historie van alle Volkeren*, Vol. III. p. 645. in quarto inden jare 1739. te *London* uitgekomen, geeft het volgende Verhaal van dit eiland.

*Salmons
beschry-
ving van
Kaap
Breson.*

„ KAAP BRETON is gelegen tusschen
„ 45 en een halve en 47 en een halve
„ graad Noorderbreedte, en word van *A-*
„ *cadia*, of *Nieuw-Schotland* afgeschei-
„ den door de nauwe straat van *Canso* ten
„ Zuid-westen. en ten Noord-oosten door
„ de andere straat of passasie van *Kaap-*
„ *Rey* van het eiland van *Terraneuf*. Het
„ is aan beide zyden uitgeholt door wyde
„ baayen, die 't eiland op sommige plaat-
„ fen

„ fen
„ veil
„ is o
„ bree
„ land
„ de l
„ zee
„ zou
„ aang
„ wel
„ de c
„ Lau
„ om
„ zelv
„ koo
„ Bri
„ H
„ Kaa
„ Sch
„ Het
„ legg
„ vier
„ nere
„ sch
„ nut
„ met
„ nie
„ pla

„ fen byna doorsnyden , en verscheide
„ veilige havens uit leverd. Het eiland
„ is ontrent 120 mylen lang en 50 mylen
„ breed. Het is een dor, bar en woest
„ land, brengende naauwlyks eenigerhan-
„ de bomen of kruiden voort, en is met
„ zeer weinig rivieren doorsneden. Nooit
„ zou daar mogelyk een volkplanting zyn
„ aangelegt , byaldien het zelve niet zoo
„ *welgelegen* was voor de *Franschen*, om
„ de communicatie met de rivier van *St.*
„ *Laurens* of *Canada* open te houden, en
„ om hunne visschery te dekken, en ter-
„ zelve tyd ten tyde van oorlog den
„ koophandel en de visscheryen van *Groot-*
„ *Britannie* te belemmeren.

„ HET eiland van *St. John* legt tusschen
„ *Kaap Breton*, en de kust van *Nieuw-*
„ *Schotland*, en is ontrent 20 mylen lang.
„ Het eiland van *Anticoste* is veel groter,
„ leggende voor in den mond van de ri-
„ vier van *St. Laurens*. Deze en de klei-
„ nere eilanden in de baay van *St. Laurens*
„ schynen den *Franschen* van geen ander
„ nut te weezen, dan om de gemeenschap
„ met *Canada* te behouden , om dat ik
„ niet weet, dat ze eenige steden of volk-
„ plantingen op dezelve hebben ”.

Van het
eiland van
St. John.

Van 't
eiland van
Anticoste.

DIT is 't geen *Salmon* daarvan zegt, doch het geen groot gewicht byzetten zal aan alles, wat we dienaangaande melden zullen, is, dat dit geheele Werk voor het grootste gedeelte ontleent en getrokken is uit *Fransche* Schryvers, en wel zulken, die ten tyde der verhaalde gevallen geleefd hebben. *Charlevoix*, geeft de volgende beschryving van *Kaap Breton* in zyne *Historie van Vrankryk, Vol. IV.* in *Octavo*, in den jare 1744 te *Parys* gedrukt en uitgegeven.

Beschry-
ving van
Kaap
Breton
door
Charlevoix.

„ DOOR den afstand van *Acadia* en
„ *Placentia* aan de *Engelschen*, behield
„ *Vrankryk* geen andere plaats voor zich,
„ om bakkeljaauw te visschen en te dro-
„ gen, dan alleen *Kaap Breton*, welk ei-
„ land jegenswoordig niet anders bekend
„ is, dan met de naam van *L'Isle Royale*.
„ Dit eiland is gelegen tusschen de 45 en
„ 47 graden Noorderbreedte, en maakt
„ nevens het eiland van *Terraneuf*, waar-
„ van daan 't maar 15 mylen aflegt, den
„ ingang van de gulf van *St. Laurens* uit.
„ De straat, die *Kaap Breton* van *Acadia*
„ scheid, is ontrent 5 gemeene *Fransche*
„ mylen lang, en ontrent eene myl breed,

„ en

„ en word de *Passasie van Fronsac* ge- ^{Passasie}
 „ naamt. De lengte van het eiland, noord ^{van}
 „ oost ten zuid-westen, is noch geen 50 ^{Fronsac.}
 „ mylen. De gedaante is onregelmatig,
 „ en word zoodanig door meiren en rivie-
 „ ren doorsneden, dat de twee voornaam-
 „ ste gedeeltens van het eiland aan elkan-
 „ der vast zyn, door een strook lands of
 „ landēngte van maar ontrent 800 schre-
 „ den breed, welke uithoek *Port-Toulouse*
 „ afscheid van verscheide meiren, die
 „ *Labrador* genaamt worden. De meiren
 „ ontlasten zich aan de oostzyde in zee,
 „ door middel van twee kanaalen van on-
 „ gelyke breedte, die geformeert wor-
 „ den door de eilanden *Verderonne* en *la*
 „ *Boularderie*, welk laatste 7 of 8 my-
 „ len lang is.

„ De luchtstreek van dit eiland is byna ^{Lucht-}
 „ dezelve als die van *Quebec*, en nietre- ^{streek van}
 „ genstaande men hier meer mistig weēr ^{Kaap}
 „ en dampen te verwachten heeft, zoo ^{Breton.}
 „ heeft echter niemand ooit over de on-
 „ gezondheid van de lucht geklaagt. De
 „ grond van 't zelve is niet goed, en noch-
 „ tans brengt ze allerhande bomen voort.
 „ Men viad'er eikenbomen van een on- ^{Voort-}
 „ gelooslyke hoogte en dikte, pyn- ^{brenzels}
 „ mast- ^{van Kaap}
 „ Breton.

„ mastbomen, en allerhande soorten van
 „ timmerhout. De gemeenste soorten
 „ naast de eikenbomen zyn cederbomen,
 „ esschebomen, palmbomen, elsenbomen,
 „ enz. Onder de vruchten zyn de appe-
 „ len de voornaamste, en men heeft 'er
 „ allerhande peulvruchten, kruiden, wor-
 „ telen, koorn en andere granen, doch
 „ hennip en vlas is hier niet in zoo gro-
 „ ten overvloed, maar in alle deele zoo
 „ goed als in *Canada*. Men heeft opge-
 „ merkt, dat de bergen van beneden tot
 „ boven aan den top kunnen worden be-
 „ bouwt; dat de grond beter word, na ma-
 „ te dat ze meer na 't Zuiden legt, en dat
 „ het eiland tegen de noord- en noord-wes-
 „ te winden gedekt is door het gebergte op
 „ den oever van de rivier van *St. Laurens*.

„ HET tamme vee, naamlyk paarden,
 „ koebeesten, verkens, schapen, geiten
 „ en hoenderen, vind 'er spyze en voeder
 „ in overvloed. en 't geen op de jacht
 „ gevangen, geschoten en gevischt word,
 „ is genoeg, om de inwoners een groot
 „ gedeelte van het jaar te spyzigen. In
 „ de bergen zyn zeer veel koolmynen,
 „ waardoor de inwoners de moeite en
 „ onkosten kunnen spaaren, om dieptens
 „ en

„ en grachten te graven , ten einde het
„ water af te leiden. Kalk vind men 'er
„ ook in overvloed. *Men zegt, dat 'er*
„ *geen land in de wereld is, daar meer*
„ *bakkeljaanw gevangen word, nochte daar*
„ *beter gelegendheid is, om ze te drogen.* In
„ vorige tyden was het eiland schier als
„ opgepropt met allerhande soorten van
„ hartebeesten en rendieren, doch jegens-
„ woordig zynze 'er zeer raar, voornaam-
„ lyk elanden. De pattrizen vallen 'er
„ zoo groot byna als faifanten. Met een
„ woord , de visschery van zee-snoeken
„ en bruin-visschen is zeer goed , en kan
„ 'er met gemak geschieden.

„ ALLE de havens van dit eiland zyn ^{Deszelfs}
„ open na 't Oosten, draayende een wei- ^{havens in}
„ nig zuidwaards, en leggen alle binnen ^{'t alge-}
„ het bereik van 55 mylen, beginnende ^{meen.}
„ van *Port-Dauphin*, en eindigende met
„ *Port-Toulouse*, die byna aan den ingang
„ van de *Straat van Fronsac* legt. Op
„ alle andere plaatzen van 't eiland is 't
„ moeyelyk in de kleine inhammen of
„ tusschen de eilanden goeden ankergrond
„ te vinden. De kust aan de Noordzyde
„ is zeer hoog , en byna ongenaakbaar,
„ en 't landen aan de Westkust valt zeer

74 *Importantie en voordeligheid*

Port-Toulouſe.

„ moeyelyk tot aan de paſſaſie van *Fron-*
 „ *ſac*, uit dewelke men niet zoo dra
 „ komt, of men ontmoet de *Port-Toulou-*
 „ *ſe*, eertyds bekend by den naam van
 „ *St. Pieter*. Deze haven legt tuſſchen
 „ een ſoort van golf, genaamt de *Kleine*
 „ *St. Pieters Golf*, en de eilanden van
 „ *St. Pieter*, tegenöver het eiland *Mada-*
 „ *me*, of *Maurepas*. Wanneer men van
 „ daar na het zuidweſten aſgaat, vind men
 „ de baay van *Gaborie*, waarvan de mond
 „ een myl wyd is, ontrent twintig mylen
 „ van de eilanden van *St. Pieter*, tuſ-

Gaborie, of
Gaboroſe-
baay.

„ ſchen verſcheide eilanden en rotzen.
 „ Men kan deze eilanden, waarvan ſom-

Louïſburg.

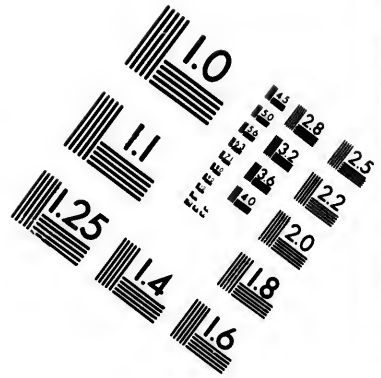
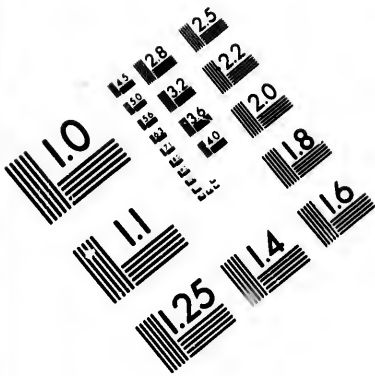
„ De haven van *Louïſburg*, te voren
 „ de *Engelſche-haven* genaamt, legt maar
 „ ruim een myl van de bovengemelde
 „ baay, en is mogelyk een van de beſte en
 „ veiligſte van geheel *Amerika*. Dezelve
 „ heeft ontrent 4 mylen in den omtrek,
 „ en heeft overal 6 of 7 vademen water.
 „ De ankergrond is zeer goed, en men
 „ kan zelfs zonder gevaar een ſchip op
 „ den modder doen vaſtleggen. De mond

„ van

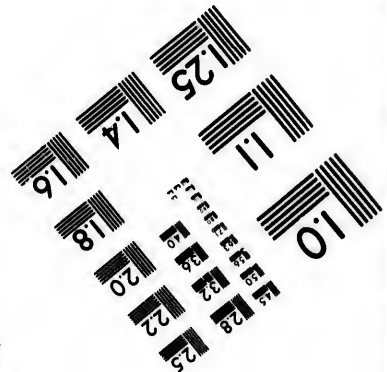
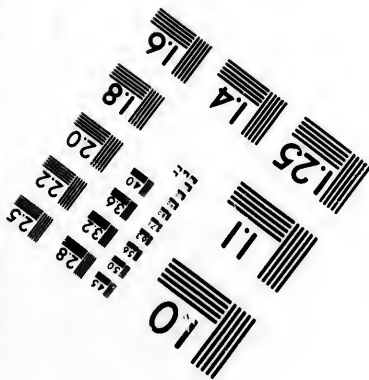
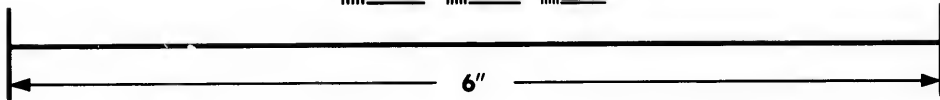
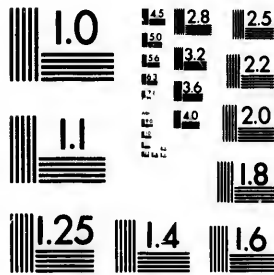
„ van den haven is niet meer dan honderd
„ vademmen wyd en legt tusschen twee klei-
„ ne eilanden. Twee mylen verder op,
„ is *Port de la Baleine*, waarvan de Port de la
Baleine.
„ ingang zeer moeyelyk is, ter oorzake
„ van de meenigte rotzen, die wanneer de
„ zee onstuimig is, door dezelve worden
„ bedekt. Geen zwaarder schepen dan
„ van 300 ton, kunnen daar inlopen,
„ hoewelze daar zeer veilig leggen, alsze
„ den ingang gepasseert zyn.

„ ONTRENT twee mylen daarvan daan
„ komt men aan de baay van *Penadou*, Baay van
Penadou of
Menadou.
„ waarvan de mond byna een myl breed
„ is. De baay is twee mylen diep, en
„ schier recht tegenöver dezelve legt het
„ eiland *Scatari*, voor dezen genaamt de Eiland Sca-
tari.
„ *Kleine Kaap Breton*, 't welk ruim twee
„ mylen lang is. De baay van *Mirè* word Baay van
Mirè.
„ daarvan afgescheiden door een zeer smal-
„ len strook lands, en is ten minsten 8
„ mylen lang; deszelfs ingang is byna
„ 2 mylen breed, doch word smaller,
„ na mate men dieper daarin komt, en
„ verscheide rivieren en beekjes ontlasten
„ zich in dezelve. Zware schepen kou-
„ nen ontrent 6 mylen ver daarin voort-
„ zcilen, en vinden daar een goeden an-
„ ker-

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

14
16
18
20
22
25

10
12
14
16
18
20

„ kergrond, onder bedekking van 't geberg-
 „ te. Buiten en behalven het eiland van
 „ *Scatari* zyn 'er noch verscheide kleine
 „ eilandjes en rotzen, die nooit door de
 „ zee bedekt, maar altyd een groot end
 „ weegs daarvandaan gezien kunnen wor-
 „ den. De grootste van deze rotzen word
 „ genaamt de *Forillon*. De Baay van *Mo-*
 „ *rienne* legt hoger op, en word door de
 „ kaap *Brulé* van de baay van *Mirè* af-
 „ gescheiden. Een weinig hoger op legt
 „ *l'Isle Plate*, of *l'Isle à Pierre de fusil*,
 „ op de hoogte van 46 graden en 8 minu-
 „ ten noorderbreedte. Tusschen alle die
 „ eilanden en rotzen kunnen de schepen
 „ veilig schuilplaats zoeken, en mogen
 „ rondom en zeer naby dezelve zeilen,
 „ zonder vreeze of gevaar.

Baay van
Moriene.

„ W A N N E E R men ontrent drie mylen
 „ noord-west van hier voortgaat, vind men
 „ een zeer goeden haven, die *l'Indiana* ge-
 „ naamt word, doch die voer zware sche-
 „ pen niet diep genoeg is. Twee mylen
 „ van *l'Indiana* vind men de baay *des E-*
 „ *spagnols*. Deze baay is zeer schoon,
 „ zynde de ingang van dezelve byna dui-
 „ zend schreden wyd, waarna hy dieper
 „ in wyder word, en zich ontrent een
 „ myl

De haven
van *l'In-*
diana.

„ myl inwaards in twee armen verdeelt,
 „ die men drie mylen ver kan inzeilen.
 „ Deze twee armen zyn zeer goede ha-
 „ vens, die met geringe onkosten veel be-
 „ ter zouden kunnen worden gemaakt.
 „ Deze baay legt twee mylen van den
 „ kleinen ingang van * *Labrador*, en 't ei- *Labrador.*
 „ land, 't welk den kleinen van den gro-
 „ ten ingang affcheid, is ontrent 2 mylen
 „ lang. *Labrador* is een golf, die ruim
 „ 20 mylen in de lengte, en 3 of 4
 „ mylen in de breedte heeft. Ontrent an-
 „ derhalve myl van den groten ingang
 „ van *Labrador* is *Port-Dauphin*, of *Port-Dauphin.*
 „ *St. Anna*, en men kan in dien haven
 „ waar men wil 't anker werpen ontrent
 „ de eilanden van *Cibou*. Dezelve is byna
 „ t'eenemaal gedekt door een uithoek
 „ lands, die den mond of ingang zoo naauw
 „ maakt, dat 'er maar een schip te gelyk
 „ kan inlopen. *Port-Dauphin* heeft ont-
 „ trent twee mylen in den omtrek, en ter
 „ oorzake der hooge bergen, waarmede
 „ de-

* TUSSEHEN de golf en de rivier van *St. Laurens*
 en de *Hudsons baay* is een groot stuk van 't vaste land, 't
 welk *Labrador*, en door de *Engelichen Nieuw Britannie* of
Nieuw-Walles genaamt word, welke *Labrador* niet behoort
 te worden vermengt met deze, waarvan hier gesproken
 word, dewelke is een meir, niet ver van 't eiland van
Kaap Breton gelegen.

„ dezelve omringt is, zyn de schepen daar
 „ geheel en al voor de winden gedekt, enze
 „ kunnen tot dicht aan strand komen.

„ DEWYL alle deze hierbovengemelde
 „ havens en baayen zoo dicht by elkander
 „ leggen, zo zou 't gemaklyk vallen,
 „ wegen over land van de eene na de an-
 „ dere te maken, en niets zou den inwo-
 „ neren groter voordeel toebrengen, dan
 „ die wegen, vermids zy daardoor zich
 „ aan het winterseizoen niet zouden be-
 „ hoeven te kreunen, nochte ook over zee
 „ een al te groten omweg nemen.

DIT is de beschryving, door den boven-
 gemelden *Jesuit* in 't algemeen van dit ei-
 land gedaan, en men heeft reden te den-
 ken, dat vermids hy daar langen tyd ge-
 weeft is, hy gelegenheid genoeg gehad
 heeft, om naauwkeurig te zyn in 't ma-
 ken van aanmerkingen. Daarenboven heeft
 hy zyne historie in 't licht gegeven, kort
 voor dat dit gewichtig voordeelig eiland
 door de *Engelschen* verovert wierd.

VERVOLGENS gaat hy voort met eeni-
 ge der bovengemelde havens meer in 't by-
 zonder te beschryven, daaronder die van
Louis.

Louisburg en van *St. Anna* of *Port-Dauphin*, op de volgende wyze;

„ DIT is zeker, dat na den afstand van
„ *Placentia* en *Acadia* aan de kroon van
„ *Engeland*, de *Franschen* geen andere
„ plaats hadden, om hunne visch te dro-
„ gen, of zelfs om met veiligheid te vis-
„ schen, dan het eiland van *Kaap Breton*,
„ weshalven zy genoodzaakt wierden, daar
„ een volkplanting aan te leggen, en 't ei-
„ land te fortificeeren.

„ HUN eerste werk was, den naam van *Louisburg* te veranderen in dien van *Royale*; vervolgens lieten zè hunne dachten gaan over 't uitkiezen van een bequame plaats, om hun voornaamste verblyf te houden, waartoe *Louisburgen* *Port-Dauphin* wel voornaamlyk in aanmerking quamen, zonder dat zy daaronder ontrent tot een volstrekt besluit konden komen. Wy hebben reeds gemeld, dat *Louisburg* een van de beste havens is van geheel *America*; dat dezelve byna 4 mylen in den omtrek heeft; dat overal in denzelven zeer goede ankergrond is, op zes of zeven vademen water, en dat zonder gevaar de schepen in den „ mod-

Omstandi-
ge beschry-
ving van
den haven
van *Louis-
burg*.

„ modder kunnen worden vastgezet. De
 „ mond van den haven is geen tweehon-
 „ dert vademien wyd, tusschen twee klei-
 „ ne eilandjes, die den ingang gemakke-
 „ lyk zouden kunnen beletten. *De bak-
 „ keljauwvisschery is daar zeer groot,*
 „ *en men kan daar visschen van April*
 „ *tot in 't laatst van December,* doch
 „ daarentegen wierd aangemerkt, dat het
 „ land ontrent dezen haven dor en on-
 „ vruchtbaar was, en dat 't niet dan met
 „ ongelooflyke onkosten zou kunnen wor-
 „ den gefortificeert, om dat alle de bouw-
 „ stoffen van zeer verre derwaards zouden
 „ moeten gebragt worden, alsmede dat
 „ 'er geen meer zandgrond in denzelfen
 „ was, dan voor maar ontrent veertig
 „ vaartuigen.

Omfandi-
 ge beschry-
 ving van
 den haven
 van *Dauphin*.

„ Ook hebben wy hierboven gemeld,
 „ dat de haven van *St. Anna* of *Dauphin*
 „ een veilige reede voor schepen heeft, en
 „ wel aan den mond, tusschen de eilan-
 „ landen van *Cibou*, en dat een uithoek
 „ lands den haven byna t'eenemaal sluit,
 „ latende een passasie open voor maar een
 „ schip te gelyk. Deze haven heeft byna
 „ twee mylen in den omtrek, is eyerrond
 „ van gedaante, en de schepen kunnen zoo
 „ dicht

„ dicht aan land komen , als ze willen,
„ terwyl 't gebergte , waardoor dezelve
„ geheel omringt is, den wind zoodanig
„ schutten , dat men schier den minsten
„ wind niet in den haven voelt. De gee-
„ nen , die dezen haven boven alle andere
„ wilden uitkiezen, tot het oprichten van
„ de kolonie , zeiden , dat dezelve met
„ weinig kosten t'eenemaal onverwinnelyk
„ zou kunnen worden gemaakt, ja dat men
„ daar met 2000 livres meer zou kunnen
„ uitrechten, dan te *Louïsborg* met 200000
„ livres, om dat alles, wat tot het bouwen
„ en fortificeeren van een groote stad no-
„ dig was, daar dicht by is te vinden en
„ te bekomen. Daarenboven is het zeker,
„ dat de zandgrond daar al zoo groot en
„ uitgestrekt is, als te *Placentia* ; dat 'er
„ zeer goede gelegenheid is, om te vif-
„ schen; dat 'er allerhande soort van heer-
„ lyk timmerhout gevonden word, daar-
„ onder eikenbomen, wier stammen ruim
„ 30 voet hoog, zeer hard en duurzaam
„ van hout zyn, en dat het land en de grond
„ overal goed en vruchtbaar is, doch wel
„ voornaamlyk aan den groten en kleinen
„ ingang van *Labrador*, die beide maar
„ anderhalve myl van daar leggen. Met
„ een woord, deze baay legt maar vier
F „ my-

82 *Importantie en voordeeligheid*

„ mylen van de baai *des Espagnols*, die
„ insgelyks zeer goed is, en daar de lands-
„ douw uitnemend, en byna t'eenemaal
„ overdekt is met bosschen van allerhande
„ timmerhout. Wel is waar, dat men 'er
„ ter oorzake van de westelyke winden,
„ die daar doorgaans waayen, in geen kleine
„ vaartuigen of boten visschen kan, doch
„ voor 't overige ontmoeden de grote vaar-
„ tuigen hier 't zelve gemak om te vis-
„ schen als in *Nieuw-Engeland*.

„ HET eenige ongemak van den haven
„ van *St. Anna* is, dat de ingang zeer
„ moeyelyk is, welk ongemak eindelyk
„ den *Franschen* heeft overgehaalt, om
„ zich te *Louisburg* neer te slaan, daar
„ dan ook geen moeite of onkosten gespaart
„ zyn, om dien haven goed en onwinbaar
„ te maken.

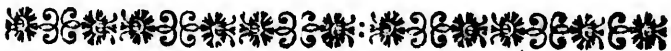
Beschry-
ving van 't
eiland *St.*
John.

„ HET eiland *St. John*, niet ver van
„ *Kaap-Breton*, is de grootste van alle de
„ havens in de golf van *St. Laurens*, en
„ heeft zelfs boven *Kaap-Breton*, het
„ voorrecht, dat het land daar overal goed
„ en vruchtbaar is. Het is ontrent 22 my-
„ len lang, heeft 50 mylen in den omtrek,
„ een veiligen haven, en is voor dezen

„ VOOR-

„ voorzien geweest van allerhande tim-
„ merhout ”.

EER en alvorens te *Kaap-Breton* een kolonie werd aangelegt, dacht niemand om 't eiland van *St. John*, doch vernids die twee eilanden zo dicht by elkander lagen, zoo wierden de bewoners van dezelve wel haast ontwaar, dat zy elkander over en weer van groot nut konden zyn.

VIERDE HOOFSTUK.

*Voordeelen, die de Engelschen genieten kon-
nen, door de bemachtiging van Kaap-
Breton.*

IN dit Hoofstuk ben ik voornemens ;

VOR EERST, de echtste verhaalen by te brengen, die ik hebbe kunnen vinden, van 't gebruik, 't welk de *Franschen* gemaakt, of getracht hebben te maken van het eiland van *Kaap-Breton*, zoo ter bevordering van *hun eigen* koophandel, als ter belemmeringe en verhiaderinge van *den onzen* en dien van alle andere natiën.

TEN TWEEDEN, aan te tonen, hoe de kans ontrent hen verkeert is, nu dat eiland in de macht is van den koning van *Groot-Britannie* en van deszelfs onderdanen, by aldien men zich die bemachtiging na waarde weet te nut te maken.

WAT 't eerste aanbelangt, zulks zal best blyken uit een uittrekzel van een memorie, in den jare 1706 reeds door de heeren *Raudot* aan 't *Fransche* ministerie overgegeven, waarin dezelve het hof voor oogen hielden de overmydelyke noodzakelykheid, om een weezentlyke vastigheid op 't eiland van *Kaap-Breton* aan te leggen, in gevalle het oogmerk was, dat de kolonien van *Nieuw-Vrankryk* ooit van cenig belang wierden.

Memorie
van de
heeren
Raudot.

GEMELDE heeren veronderstelden en zeiden, „ Dat 't voornaamste, en schier „ eenigste doelwit, 't welk een natie „ door zich te *Canada* neer te zetten, had, „ was de handel in pelteryen, en inzonderheid in bever of kastoer, doch *zeiden zy*, men behoorde te hebben voorzien, dat de bevers met der tyd niet „ t'eenemaal uitgeroeit zouden worden, „ of

„ of dat het kastoer, indien 't in zulk een
„ grote meenigte vervoert wierd, wel haast
„ te gemeen zoude worden, en dat by
„ gevolg een kolonie van zulk een groot
„ gewicht als die, onmogelyk lang daar-
„ door zou kunnen worden onderhou-
„ den”. Hoe het zy, by de uitkomst is
gebleken, dat dit gezegde waar is, nadien
door den overvloed van kastoer, de han-
del daarin t'eenemaal is vervallen, en in-
dien aan de andere kant zulks niet ge-
beurt, en de graagte na dat bontwerk altyd
even groot gebleven was, zoo zou 't eer-
ste gelchiel zyn, naamlyk, dat de bevers
t'eenemaal zouden zyn uitgeroeit. „ Bui-
„ ten en behalven deze klemreden was
„ het jagen van die dieren zelf, en 't lo-
„ pen door de boschen en langs de mei-
„ ren om die te vervolgen, de onder-
„ gang der inwoners, die daardoor rech-
„ te landlopers wierden en tot een luye
„ levenswyze vervielen, waarvan iemand
„ nooit, ten zy met grote moeite af te
„ brengen en tot den zwaren arbeid van
„ den landbouw te krygen is.

„ DAARBENEVENS legt de koning jaar-
„ lyks 100000 *Fransche* kronen te ko-
„ sten aan de kolonie van *Canada*. De

„ pelteryen of het bontwerk brengen on-
 „ trent 280000 livres jaarlyks op, en de
 „ pensioenen, die de koning geeft, en
 „ de inkomsten, die de bisschop en de
 „ queekscholen in *Vrankryk* hebben, be-
 „ lopen op 50000 livres, welke sommen
 „ zamen een fonds uitmaken van 330000
 „ livres, of 31500 pond. sterlings, waar-
 „ op de geheele koophandel van *Nieuw-*
 „ *Vrankryk* draait, zulks men lichtelyk kan
 „ begrypen, dat zulk een kleine somme
 „ niet toereikende is, om 20 of 25000
 „ menschen te onderhouden, en hen te
 „ voorzien van alles, wat ze uit *Vrank-*
 „ *ryk* nodig hebben.

„ **HIERDOOR**, zoo als ook door het
 „ dalen der prys van het kastoer is 't ge-
 „ beurt, dat al het gereed geld van *Can-*
 „ *da* na *Vrankryk* is overgezonden, om
 „ daar al 't nodige te kopen, zoo verre,
 „ dat eens op zekeren tyd in dit geheele
 „ land geen duizend *Fransche* kronen aan
 „ geld meer waren, welk gebrek, met
 „ veel moeijelykheden door papiere geld
 „ wierd vervult. Tot voorkominge
 „ van diergelyke ongemakken, en ten
 „ einde de kolonie beter te doen bloeijen,
 „ zoo behoorden de inwoners te trach-

„ ten

engeng on-
 pp, en de
 eeft, en
 op en de
 bben, be-
 sommen
 n 330000
 gs, waar-
 n *Nieuw-*
 telyk kan
 e fomme
 of 25000
 en hen te
 uit *Vrank-*

door het
 r is 't ge-
 van *Can-*
 den, om
 zoo verre,
 uit geheele
 onen aan
 rek, met
 iere geld
 rkominge
 , en ten
 bloeijen,
 te trach-
 ,, ten

„ ten zich te verryken met de voortbren-
 „ zelen van het land zelve, 't geen hen niet
 „ zwaar zou vallen, indien men zich
 „ slechts na bel en daarop toelei, wan-
 „ neer de gemelde voortbrengezels zouden
 „ bestaan in allerhande gezoute eerwâren,
 „ masten, planken, timmerhout, pik en
 „ teer, walvischolie, traan van bruinvif-
 „ schen, enz. bakkeljaauw, hennip en vlas,
 „ waarby men zou kunnen voegen yzer
 „ en koper. De zwaarigheid om zulks te
 „ doen, bestaat in twee dingen; voor eerst,
 „ om vertier van diergelyke voortbrenge-
 „ len te krygen, en ten anderen, om den
 „ arbeidsloon van de verscheide hand-
 „ werkslieden, die daartoe nodig zyn,
 „ op een behoorlyken prys te stellen,
 „ welke laatste zwaarigheid uit de boven-
 „ gemelde luiheid en ledigheid der inwo-
 „ ners en uit de duurte der goederen
 „ in *Vrankryk* ontstaat. Dienvolgens zou-
 „ de best wezen, ieder perzoon een hand-
 „ werk te doen exerceeren, volgens
 „ zyn beroep en bequaamheid, en een
 „ iegelyk in staat te stellen om te kunnen
 „ bestaan, door het verminderen van den
 „ prys der goederen. Ten dien einde is
 „ nodig, een plaats voor hen uittezoeken,
 „ werwaards zy met gemak, en met wei-

„ nig kosten de bovengemelde goederen
 „ brengen , en daartegen zulke goederen
 „ uit *Vrankryk* krygen kunnen , die hen
 „ ontbreken. Door welk middel de een
 „ den anderen voor een groot gedeelte de
 „ onkosten der vracht zou kunnen ver-
 „ minderen , en zeer veel van het volk ,
 „ die jegenswoordig of in ledigheid sterven ,
 „ of de bosschen doorlopen , om te jagen ,
 „ zouden alsdan in den sloopvaart wor-
 „ den onderwezen. Men zou hiertegen
 „ kunnen inbrengen , dat *Vrankryk* daar-
 „ door van een gedeelte van zyn voordel
 „ en winst op hare goederen zou verfteken
 „ worden , doch wy geven den zulken tot
 „ antwoord , dat 't voorgemelde , van die
 „ uitwerking in geene deele weezen zou ,
 „ om dat de vracht , die de inwoners van
 „ *Nieuw-Vrankryk* daar door uithaalden ,
 „ wel haast aan die van *Oud-Vrankryk*
 „ zou worden vergoed , doer het groter
 „ vertier van hunne goederen. By voor-
 „ beeld ; de geene , die nu ledig lopen ,
 „ en geen andere klederen hebben dan van
 „ wilde dieren huiden , zouden alsdan de
 „ handwerkzelen van *Vrankryk* dragen
 „ moeten. Beter plaats , om dit onderwerp
 „ uittevoeren , kan in heel *America* niet
 „ worden gevonden , dan de *Kaap-Breton*.

Kaap-Bre-
ton door
de Fran-
schen voor-
gestelt , als
een middel
of verzam-
mel-plaats,
om goe-
deren uit
Vrankryk
na de ko-
lonien , en
van daar
na Vrank-
ryk over en
wedert te
brengen.

„ LAAT

goederen
 goederen
 , die hen
 del de een
 gedeelte de
 nnen ver-
 het volk,
 id sterven,
 n te jagen,
 vaert wor-
 hiertegen
 kryk daar-
 n voordeel
 verfteken
 zulken tot
 e, van die
 ezen zou,
 oners van
 ithaalden,
 Vrankryk
 het groter
 By voor-
 lig lopen,
 n dan van
 alsdan de
 k dragen
 nderwerp
 erica niet
 o. Breton.
 „ LAAT

„ LAAT niemand zeggen , dat indien
 „ dit eiland een gedeelte der goederen ont-
 „ fangt en trekt van *Canada*, die 't zelve
 „ anders uit *Vrankryk* zoude hebben mee-
 „ ten krygen, dat koningryk daardoor we-
 „ derom te veel schade en nadeel lyd;
 „ want voor eerst kan 't antwoord op de
 „ voorgaande tegenwerping mede tot een
 „ antwoord op deeze verftrekken, nade-
 „ maal het voordeel, 't welk *Canada* hier-
 „ door genoot, *Vrankryk* wel haast zou-
 „ de t'huis komen, want Nieuw-Vrank-
 „ ryk kan onmogelyk bestaan, zonder ver-
 „ fcheiderhande foorten van goederen uit
 „ Oud-Vrankryk te bezigen. Ten twe-
 „ den, zou 't geen nadeel voor *Vrankryk*
 „ weezen, indien zoo veel koorn en ande-
 „ re mondbehoeftens niet uit dat koning-
 „ ryk wierden uitgevoerd, want hoe beter
 „ koop die dingen in 't zelve waren, hoe
 „ meer arbeiders in hunne handwerkzelen
 „ daar zouden gevonden worden.

„ HET eiland van *Kaap-Breton* is gele-
 „ gen op eene wyze, dat 't van natuure is
 „ een magazyn van al het nodige in *Oud-en*
 „ *Nieuw-Vrankryk*. Het kan *Oud-Vrank-*
 „ *ryk* voorzien van bakkeljaauw, traan,

„ kolen, kalk, timmerhout, enz. van zyn
 „ eigen gewas en voortbrengzel, en 't kan
 „ aan *Nieuw-Vrankryk* de *Fransche* waren
 „ veel beter koper en met minder onkosten
 „ van vracht leveren, buiten en behalven
 „ dat ook door den sloopvaart van *Quebec*
 „ na *Kaap-Breton* zulke perzonen, die nu
 „ niet alleen van geen dienst, maar zelfs
 „ een grooten last zyn voor de kolonien,
 „ alsdan goede matrozen zouden worden.

„ EEN ander merkelyk voordeel, 't
 „ welk *Canada* uit *Kaap-Breton* trekken
 „ zoude, is, dat men zeer gemakke-
 „ lyk van daar kleine schepen zou kunnen zenden,
 „ om bakkeljaauw, walvisschen en bruin-
 „ visschen in den mond van de rivier van
 „ *St. Laurens* en in de golf van dien naam
 „ te vangen, want die schepen zouden al-
 „ tyd verzekert kunnen weezen, datze hun-
 „ ne wâren te *Kaap-Breton* zouden kon-
 „ nen verkopen. Of wel zouden schepen
 „ van *Quebec* uitzeilende, en geladen met
 „ de voortbrengzelen van *Canada* te *Kaap-*
 „ *Breton* kunnen inloopen en daar zout in-
 „ nemen, om de visch, die in de golf gevan-
 „ gen word, te zouten, waarna dezelve we-
 „ der na *Kaap-Breton* zouden kunnen te
 „ rug keeren, om de visch te verkopen.

„ Voor

„ Voor den winst van die twee tochten
„ zoudenze daar *Fransche* wâren konnen
„ inkopen, en dezelve vervolgens weder
„ met winst te *Canada* aan den man helpen.

„ HET geen, waardoor de inwoners van
„ *Canada* in vorige tyden verhindert ge-
„ weeft zyn, om in de golf en in den
„ mond van de rivier van *St. Laurens* te
„ visschen, was, dat zy genoodzaakt wa-
„ ren, hunne visch na *Quebec* te brengen,
„ daar zy 'er zoo veel geld niet van kon-
„ den maken, dat zelfs hunne onkosten
„ alleen betaalt waren, of wârenze al eens
„ zoo gelukkig, zoo was de winst echter
„ niet groot genoeg, om veel volk tot
„ zulk een koophandel aan te moedigen.

„ WANNEER de twee kolonien dus el-
„ kander over en weer behulpzaam waren
„ en ondersteunden, en de kooplieden door
„ dien gestadigen handel en genschap
„ ryk wierden, zo zouden zy zich zamen
„ konnen verëenigen, en dingen onderne-
„ men, die voor de eene en andere party,
„ en by gevolg ook voor't geheele koning-
„ ryk voordeelig zouden weezen, indien-
„ ze by voorbeeld slechts wilden de yzer-
„ mynen openen, die in zulk een over-
„ vloed ontrent de drie rivieren gevon-
„ den

Yzer my-
nen in de
rivier van
*St. Lau-
rens.*

92 *Importantie en voordeeligheid*

„ den worden. Want in dat geval zouden
„ wy niet meer genoodzaakt zyn , ons
„ yzer uit *Sweden* en *Biscaye* te halen.

„ DAARENBOVEN lopen de schepen,
„ die uit *Vrankryk* na *Canada* zeilen, al-
„ tyd groot gevaar by hunnen terugkomst,
„ ten zyze de reize in 't voorjaar aanne-
„ men , terwyl de kleine vaartuigen van
„ *Quebec* niet in 't minst te vrezen heb-
„ ben op hunnen tocht na *Kaap-Breton*,
„ om datze daartoe een bequame tyd af-
„ wachten, en ervarene lootzen aan boord
„ nemen kunnen. Wat zou hen beletten,
„ twee tochten in een jaar te doen , en
„ daardoor de *Franfche* schepen de moei-
„ te benemen, om de rivier van *St. Lau-*
„ *rens* op te varen, 't geen de helft van hun-
„ ne reize zoude verkorten?

„ DOCH laat ons de zaak verder over-
„ wegen. Het vertier van *Franfchen* wâ-
„ ren in *Canada* is niet 't eenige voordeel,
„ het welk deze kolonie uit die fchikking
„ zoude trekken ; *maar dezelve zou als*
„ *dan mede een fchone gelegenheid hebben,*
„ *om hare wynen, brandewynen, linnens,*
„ *linten, zyde ftoffen, enz. na de Engel-*
„ *fche kolonien over te voeren.* Deze han-
„ del

„ del zou tot groot voordeel verftrekken ;
„ want de *Engelfchen* zouden zich te *Kaap-*
„ *Breton* en te *Canada* niet alleen kunnen
„ voorzien van alles, watze op 't vaste
„ land niet konden krygen, maar ze zou-
„ den ook goederen en voorraad innemen
„ kunnen voor hunne eilanden, en voor
„ zulke *Hollandfche*, waar mede zy han-
„ del dryven. *Door dit middel zouden*
„ *wy zeer veel geld uit deze kolonien trek-*
„ *ken, alſchoon zelfs de invoer van onze*
„ *goederen niet opentlyk toegestaan was.*

„ MET een woord, niets dan 't boven-
„ gemelde zou beter in ſtaat wezen, om
„ de kooplieden van *Vrankryk* aan te zet-
„ ten, volk tot de bakkeljaauw-viſſchery in
„ 't werk te ſtellen, want wanneer *Kaap-*
„ *Breton* het eiland van *Canada* van *Fran-*
„ *fche* goederen voorzag, zoo zouden
„ de vaartuigen, die derwaards om viſch
„ gezonden wierden, een halve lading
„ van koopwâren en een halve van zout
„ kunnen innemen, terwyl in tegendeel
„ de *Fransche* ſchepen, die uitgaan, om
„ bakkeljaauw te vangen, jegenswoordig
„ niet dan zout laden. Voegt daarby, *dat*
„ *de aanwas van de viſſchery Vrankryk*
„ *zou in ſtaat ſtellen, om Spanje en de Ie-*
„ vant

„ vant van visch te voorzien, door welk
 „ middel grote geldsommen in 't koningryk
 „ zouden worden gebragt.

Walvisch-
 vissche-
 ry in de ri-
 vier en golf
 van *St.*
Laurens.

„ DE Walvisch-visschery, die zeer groot
 „ is in de golf, en ontrent de kusten van
 „ *Labrador*, en zelfs tot aan *Tadoussac*,
 „ in de rivier van *St. Laurens*, zou mede
 „ een der weezendlykste voordeelen wee-
 „ zen, uit 't bovengemelde spruitende. De
 „ schepen die op deze visschery uitgingen,
 „ zouden in *Vrankryk* allerhande goederen
 „ konnen innemen, en verkopen dezelve
 „ of latenze aan de corresponderende
 „ kooplieden te *Kaap-Breton*, waarnaze
 „ vaatwerk geladen hebbende, op de wal-
 „ vischvangst zouden konnen uitgaan, die
 „ te dier plaatzen zoo veel gemakkely-
 „ ker is, om dat dezelve in den zomer ge-
 „ schied, en niet in den winter, zoo als in
 „ 't Noorden van *Europa*, daar de sche-
 „ pen altyd tusschen de ysfchorfen moe-
 „ ten leggen, waar door 't dikwyls ge-
 „ beurt, dat de walvisschen verloren wor-
 „ den, na datze reeds geharpoeneert
 „ zyn. Op deze wyze, zouden de sche-
 „ den op hunne wâren, die ze na *Kaap-*
 „ *Breton* bragten, winst konnen doen, en
 „ vervolgens op hunne visch, terwyl dat
 „ dub-

” dubbele voordeel zou getrokken worden
” binnen korter tyd en met minder ge-
” vaar, dan van de walvischvangst in 't
” Noorden, en 't geld, het welk jegens-
” woordig voor die wâren na *Holland* ge-
” bragt word, zou dan in *Vrankryk* blyven.

” Wy hebben te voren reeds aangemerkt,
” dat het eiland *Kaap-Breton* uit zyn eige
” voortbrengzelen masten en timmerhout
” aen 't koningryk van *Vrankryk* leveren,
” en diergelyke noodwendigheden ten dien
” einde insgelyks uit *Canada* trekken kan,
” waardoor de wederzydſche commercie
” der twee koloniën hoe langs hoe meer
” toenemen zou, en 't koningryk veel min-
” der onkosten zou behoeven te doen, om
” nieuwe ſchepen te bouwen. Dit tim-
” merhout zou men zelf van 't eiland kon-
” nen afhalen, zonder genoodzaakt te
” weezen, het zelve van vreemdelingen te
” kopen, en wat zoude ons kunnen ver-
” hinderen, te *Kaap-Breton* ſcheepmake-
” ryen aan te leggen, dewyl men al 't
” nodige daartoe uit *Canada* zou kunnen
” krygen? De bouwſtoffen zouden daar
” veel beter koop zyn, dan in *Vrankryk*,
” en wy zouden ons wel haast in ſtaat be-
” vinden, om andere natiën van ſchepen
” te

” te voorzien, in de plaats dat wyze nu
 ” van hen moeten kopen.

” KORTOM, in de geheele werrelt is
 ” geen veiliger verblyf en schuilplaats voor
 ” fchepen, uit alle hoeken van *Amerika*
 ” komende, dan *Kaap-Breton*, ingevalle
 ” zy door vyandyke fchepen gejaagt, of
 ” door storm belopen worden, of gebrek
 ” hebben aan hout, water of mondbehoef-
 ” tens. *Daarbenevens zou het ten tyde van*
 ” *oorlog een plaats weezen, zoo wel gele-*
 ” *gen, om 'er te kruiffen, dat we ons in*
 ” *staat zouden bevinden, om den koophan-*
 ” *del van alle de Britfe kolonien in Ameri-*
 ” *ka t'eenemaal te ruïneeren*; en indien
 ” wy fterk genoeg waren, 't geen wy zeer
 ” gemakkelyk zouden konnen worden, zoo
 ” zoudenwe ons t'eenemaal meester kon-
 ” nen maken van de bakkeljaauwviffche-
 ” ry, door middel van lichte fregatten,
 ” die altyd gereed zouden konnen leggen,
 ” om uit te lopen, als ze den kans fchoon
 ” zagen, en gejaagt zynde, weder in de
 ” havens in te lopen.

” DOCH diergelyke dingen behoren niet
 ” ondernomen te worden door maatschap-
 ” pyen of compagnien, nadien deze door-
 ” gaans

„ gaans alleenlyk bedacht zyn, om binnen
„ weinig tyds ryk te worden, en alle din-
„ gen achterwege laten, of verwaarlozen,
„ waaruit niet ten eersten grote voordee-
„ len spruiten. Zy kteunen zich zeer
„ weinig aan, en doen byna geen moeite ter
„ wereld, om weezendlyke sterke vas-
„ tigheden en bezittingen aen te leggen,
„ of het voordeel der inwoners te be-
„ hertigen, *waarontrent men niet te veel*
„ *oplettende hebben kan, indien men*
„ *hen tracht over te halen, om zich in*
„ *een nieuwe kolonie ter neer te zetten,*
„ *en indien men hunne eigen belangen*
„ *zoekt* ”.

DE bovengemelde memorie heeft zoo veele voordeelen aangetoont, die wy door de bemachtiging van dat gewichtige eiland zouden kunnen genieten; dat dezelve my voer 't grootste gedeelte de moeite benomen heeft, omze op te tellen, want wy hebben nu niets anders meer te doen, dan gade te slaan, wat gebruik zy van 't eiland gemaakt hebben, waarvan wy ons, door hunne eige wapenen tegen hen te wenden, met dubbele kracht zouden kunnen bedienen, dewyl, gelyk zy door die bemachtiging zeer verzwakt, wy in tegendeel daar

G

door

door zeer in sterkte en macht aangegroeit zyn.

ZEER aanmerkelyk is, dat de *Franfche* Jezuït zyn beschryving van *Kaap-Breton* begint met te verzekeren, dat na den afstand van *Placentia* en *Acadia* aan de kroon van *Engeland*, de *Franfchen* geen andere plaats hadden, daar ze hunne visch met veiligheid konden drogen, dan alleenlyk het eiland van *Kaap-Breton*; om welke reden zy genoodzaakt waren, zich daar met der woon ter neer te slaan, en 't zelve te fortificeeren.

DIT gezegde herhaalt hy meer dan eens in den loop van zyn beschryving van *Nieuw-Vrankryk*, en indien 't zelve waar is, zoo volgt noodzakelyk, dat de *Franfchen* jegenswoordig verloren hebben alle de voordeelen die zy hadden, of meenden te hebben, door de bezittinge van dat eiland.

ZEDERT de oorlogsverklaring zyn de *Franfchen* na 't fchynt, verhindert geweest, om op de kust van *Terraneuf* te visschen en hunne visch op dat eiland te zouten en te drogen. Wanneer ooit een

vrc
kro
zoo
voe
gen
alle
heb
mish
Utr

N
heid
ter
van
wo
Kaa
is,
een
een
nad
eila
der
Str
Sch
te f
golt
van
vee
Ter

vrede's onderhandeling tusschen de twee kronen zal op 't tapyt gebragt worden, zoo zullen na alle waarschynlykheid, gevoeglyke maatregelen worden by der hand genomen, ter uit den weg ruiming van alle mogelykheid, om gelyk zy gedaan hebben, de privilegiën en voorrechten te misbruiken, die hen by 't tractaat van *Utrecht* zyn toegestaan.

NIETS zou ooit met eenige mogelykheid zoo zeer hebben kunnen strekken, ter beveiliging van dezen gewichtigen tak van onze commertie, dan dat wy jegenswoordig meesters zyn van 't eiland van *Kaap-Breton*, 't welk zoodanig gelegen is, dat het voor de *Engelsche* natie van een *onschatbare waarde* weezen, of tot een *volkome belemmering* en zeer groot nadeel verstreken moet. Het gemelde eiland legt tusschen 45 en 47 graden Noorderbreedte; is alleenlyk door de naauwe *Straat van Canso* van *Acadia* of *Nieuw-Schotland* afgescheiden, en sluit om zoo te spreken, den ingang of mond van de golf van *St. Laurens*, en bygevolg ook van de rivier van dien naam. Het legt veel nader by de grote vischbanken van *Terraneuf*, dan eenige der *Engelsche* ko-

lonien, uitgezondert het eiland *Terraneuf* zelf, zulks het bygevolg alle onze tochten tusschen onze kolonien en 't gemelde eiland of verhinderen of dekken moet. Met een woord, het is in alle opzichten zoo gelegen, als of het de Voorzienigheid behaagt had, dat het een gedeelte zou uitmaken van de *Britsche* heerschappyen, omdat het wezendlyk en in der daad, de sleutel is van dezelve.

INDIEN zulks zoo is, 't geen ik niet gelove, dat van iemand, die een getrouw onderdaan is van *Groot-Britannie*, zal worden ontkent, kan dan wel eenige zorg gedragen, of onkosten gedaan worden, te groot, om 't zelve te behouden? Doch buiten en behalven die alles hebben we noch verscheide andere redenen, om vroegtydige wel beraamde maatregelen te nemen, ter beveiliging van *Kaap-Breton* onder de heerschappy van de kroon van *Engeland*, en tot dekking van dat eiland tegen allen openbaar geweld, het welk daar tegen zou kunnen worden in 't werk gestelt, en tegen alle de konststreken der *Fransche* ministers. Wy hebben tot onze schade eenmaal hunne Listigheden onderzonden, en wel in de zaak zelve, die wy

wy nu overwegen. Laten wy ons derhalven wachten, ten einde zy niet weder het zelve spel mogen speelen, en laat ter bereikinge van dit oogmerk, een iegelyk die kennis van de zaak heeft, by deeze weinige aanmerkingen voegen, 't geen hem nodig dunkt, om onzen koning, onzen ministers, onzen wetgeveren en ons gemeen aan te tonen, van wat voor onëindige waarde de bemachtiging van dit eiland is, en hoe zeer 't verdient aangequeekt, gedekt en bewaart te worden.

De heeren *Raudot* hebben gemeld, dat *Kaap-Breton* het koningryk van *Vrankryk* van zyn eigen gewas kan voorzien van bakkeljaauw, traan, kolen, kalk, timmerhout, enz. Byaldien dit waar is, gelyk ik verzekert ben, dat het is, zoo is het geen bar woest onvruchtbaar land, 't welk naauwelyks eenige bomen, of groenten voortbrengt, gelyk *Salmon* het beschreeven heeft.

CHARLEVOIX zegt, dat 'er veel meiren, en rivieren doorheen lopen; dat 'er een genoegzaam getal tam vee gevonden word, het welk gansch geen gebrek aan voedsel heeft; dat vruchten en granen daar zeer

wel groeijen ; dat hennip en vlas daar met succes en winst worden aangequeekt , en dat de inwoners een groot gedeelte van het jaar bestaan en leven kunnen , enkel en alleen van 't geen ze visschen en op de jagt vangen ; by gevolg kan 't eiland , om de waarheid te zeggen , geen woest land genaamt worden , en men heeft geengevaar , om van honger te sterven op een eiland , daar zoo veel levensmiddelen zyn . De luchtstreek is overal voorg gezond bekend , niettegenstaande de mistige dampen , die 'er zeer dikwyls vallen . Men vind 'er overvloed van kolen , die voor een geringen prys te bekomen zyn . Men kan overal op 't zelve timmerhout , marmer en kalk krygen , zoo dat 'er niet alleen goede huizen konnen gebouwt , maar ook onderhouden worden . Eindelyk kan men ook niet zeggen , dat de mondbehoeftens schaars zyn , op een plaats , daar overvloed is van visch , en daar een goed getal rundvee , kalveren , schapen , lammeren , bokken , geiten , wild en tam gevogelte , koorn , moes-kruiden , wortelen , vruchten , enz. te vinden is . Dienvolgens is de plaats , voor zoo verre de levensmiddelen aanbelangen , niet alleen bewoonbaar , maar zelfs ook in sommige opzichten zeer aangenaam ; doch laten-

latenwe nu eens zien, op wat wyze men dezelve noch beter zou kunnen maken.

DE heeren *Raudot* stelden ontrent 32 jaren geleden, het *Franfche* hof voor oogen, het gemak en 't voordeel, om een stapel of magazyn te *Kaap-Breton* opterechten, van allerhande goederen, enz. die met fchepen uit *Oud-na Nieuw-Vrankryk*, en van daar weder terug vervoert wierden, doch ik weet niet, dat van die plaats ten dien einde oit gebruik gemaakt is, alhoewel uit hunne drang redenen en aanmaningen tot zulk een oprichting, ten vollen blykt, dat niets tot groter voordeel van een natie zou kunnen verftrekken. Dienvolgens krygen wy hierdoor aanleiding tot het geven van eenen raad, op wat wyze dat eiland niet alleenlyk zeer nuttig te maken, maar ook hoe 't zelve te bevolken, te verfterken, en in korten tyd te verryken zy, zoodanig, dat het door onze vyanden met geweld nooit weder zou te herwinnen zyn. Want daar de stapel of markt is opgerecht, derwaards vloeijen van alle kanten doorgaans een groot getal kooplieden en negotianten. Deze brengen geld met zich, en door geld komt de naarftiheid en 't vernuft in 't land,

en wat is 'er te moeilijk om uittevoeren door geld, naarstigheit, volkrykheit en aanmoediegingen? In zulke omstandigheden zoude woefte dorste landstreek van de geheele werreld kunnen worden vruchtbaar gemaakt, gelyk uit het voorbeeld van het eiland van *Malta* blykt. Ieder zwarighed zou in een soort van voordeel veranderen, en 't geen nu onaangenaam en onaanzienlyk voor 't oog is, zou dan in een lustpriëcl kunnen worden verandert, en hoe ryker en meer bewoont het land wierd, hoe meer waard het wezen zou, om bewaart te worden; men zou des noods de tegenwoordige vestingwerken met nieuwe kunnen versterken, en ieder inwoner zou tot de behoudenis en veiligheid van het land met te meer vlyt zich beyveren, na mate zyn eige interest en belang daarin begrepen was. Uit dien hoofde kan ik niet zien, dat eenige weezendlyke tegenwerking kan worden ingebracht tegen *ons oprechten van een stapel of markt op dat eiland, van allerhande goederen en koopmanschappen, die met schepen uit Engeland na de Britsche kolonien in America, en van daar terug getransporteert worden.* Doch vermids ik my niet laat voorstaan, zulk een grondige kennis van de zaak

Kaap Breton voorgestelt als een markt of stapelplaats tusschen *Engeland* en *America*.

zaak te hebben, dat ik alle de tegenwerpingen zou kunnen voorzien en te keer gaan, die tegen zulk een onderwerp zouden kunnen worden gemaakt, zoo zal ik my vergenoegt houden, met eenvoudig dien raad te hebben gegeven, en den zulken, die van de wezentlykheid der drang-redenen voor en tegen beter oordeelen kunnen, het verder en naauwkeuriger onderzoek van dat ontwerp gaarne overlaten.

LAAT ons nu verder overwegen, op wat wyze en in hoe verre onze koophandel uitgebreid, beveiligt en bevordert kan worden door de byvoeging van *Kaap-Breton* by de heerschappyen van de kroon van *Engeland*.

Wy hebben te vooren een omstandige beschryving gegeven van alle de havens en baaijen van dit eiland, en verscheide van dezelve schynen volgens 't getuigenis van mynen *Franschen* Schryver, onder de beste havens van *America* gestelt te moeten worden. Hieruit volgt natuurlyker wyze, dat indien onze oorlogschepen of koopvaarders eenige zwarigheid of moeijelykheid gedurende hunnen tocht na of van onze kolonien, of eenig ander gedeel-

Kaap Breton een veilige schuilplaats voor onze schepen.

te van de *West-Indiën* ontmoeten, zy hier een veilige schuil-plaats kunnen vinden, terwyl wy in tegendeel zoo lang de *Kaap-Breton* in de macht onzer vyanden was, niet alleen de gevaren van de zeën t'ontwyken hadden, maar ook die, van in 't begin of in het laatst van onzen tocht genomen te zullen worden, want het legt, gelyk ik reets heb aangemerkt, op eene wyze, dat men onmogelyk van *Nieuw Schotland, Nieuw-Engeland, Nieuw-York, Pensilvanie, Maryland, Virginie, Carolina* en *Georgia* na *Engeland* of te terug zeilen kan, zonder dat eiland zeer dicht te naderen.

DE heeren *Raudot* hebben aangemerkt, dat eenige weinige fregatten, door de *Franschen* gebouwt, en altyd een wakend oog in 't zeil houdende, genoeg in staat weezen zouden, om onze commercie met onze kolonien t'eenemaal te belemmeren*, wat zou ons dan beletten, dat we daar een ge-

* SALMON zegt, *Vol. III p. 645.* „ Daar zyn verscheide havens, daar de *Fransche* kruiffers of kapers veilig leggen, en den *Britschen* koophandel en de vischeryen van *Nieuw Engeland, Nieuw-Schotland* en *Terraneuf* na hun welgevallen belemmeren kunnen, te meer, adien ik niet begrypen kan, op wat wyze een *Engelsch* escader met eenige mogelykheid de vischers vaartuigen op zulke wydúitgestrekte en verátgelegene kusten zou kunnen convojeren en dekken. Al

„ les

genoegzaam getal oorlogſchepen gereed hielden, niet alleen tot dekking van onzen koophandel, maar ook ter voorkominge van alle gevaar, van te worden aangetaft?

GOEDE havens en baayen zyn 'er, niet alleen gedekt tegen winden en vyanden, maar ook wel gelegen, om by alle gelegenheden onze ſchepen te herſtellen en te kalefateren. Ja zelfs word met veel ſchyn van geloofwaardigheid verzekert, dat men daar ſchepen van allerhande zwaarte en grootte zou kunnen bouwen, nadien de noodwendigheden, die 't eiland zelf niet voortbrengt, gemaakelyk uit een of ander van onze kolonien derwaards kunnen worden gebragt. De Straat van *Canso* of paſſaſie van *Fronsac* is maar eene myl lang tuſſchen *Acadia* en *Kaap-Breton*, en van de baai van *St. Laureus* leggen de *Engelſche* kolonien als een ketting achter elkander ten Zuidweſten, tot aan de golf van *Florida*.

Schepen van allerhande grootte kunnen daar gebouwt worden.

NIET

„ les wat in oorlog tyd gedaan kan worden, is, door „ onze kruiffers en kapers reprifailles op de *Franschen* te „ maken, en nademaal onze koopvaarders en viſſchers- „ vaartuigen veel talryker zyn, dan de *Franschen* zoo „ moeten we ſtaat maken, datwe daarontrent meest ver- „ liezen, gelyk in de laaſte oorlog gebleken is, toen „ de *Franschen* drie pryzen tegen ons een maakten. ”

„ les

En beter
koop, dan
in *Europa*.

NIET alleen kunnen hier schepen gebouwt worden, maar ook zelfs beter koop en met minder onkosten dan in *Europa*. Wel is waar, dat we eenigen tyd gebrek zullen hebben aan goede scheepstimmerlieden en andere konstenaars daar toe nodig, doch dat gebrek zal wel haast vervult worden, indien het werk met yver en ernst word voortgezet. En ik kan niet zien, waarom wy 't niet zouden doen, doordien wy alle de noodwendigheden daartoe by der hand hebben, en 't veel gemakkelyker en beter koop is, arbeidsvolk derwaards te transporteren, dan de zware onbewerkte materialen tot de arbeidets te brengen.

De *Engelschen* worden daar door meester van de geheele bakkeljaauw-visschery.

DOOR de bezitting van *Kaap-Breton* zyn wy t'eenemaal meester geworden, of hebben het ten minsten in onze macht, om het te worden, van de geheele bakkeljaauw-visschery, die volgens het zeggen van *Charlevoix*, meer waard is, dan alle de goudmynen van *Peru*.

Oprekening van de *Fransche* visschery voor den oorlog.

VERMIDS ik een oprekening ben machtig geworden van de *Fransche* visschery, zoo als dezelve voor den tegenwoordigen oorlog geweest is, die door alle kenners van die zaak voor een verstandig, naauw-
keu-

keurig, wel opgesteld stuk erkent is, zoo zou ik dezelve hier t'eenemaal hebben laten volgen, indien my niet ter hand gekomen was een stuk, onlangs te *Exeter* gedrukt, tot titel voerende; *Naauwkeurig Verhaal en Dagregister van de progressen der landtroupen van Nieuw-Engeland, geduurende de laatste expeditie tegen de Fransche bezittingen te Kaap-Breton.*

IN 't gemelde dagregister (dat by den Drukker dezes ook gedrukt word en op dit werkje zal volgen) zal de Leezer den geheelen overslag zien, waaruit komt te blyken, dat de *Franschen* uit het eenige artikel van de *visschery* gansch alleen, ruim 949192 pond, 10 schellingen sterling, bedragende een honderd en vier tonnen gouds, een en veertig duizend een hondert zeventhien guldens 10 stuiv. Hollands geld, jaarlyks voordeel getrokken hebben, en datze alle jaren 564 schepen en 27500 matrozen nodig hebben gehad.

OF de *Franschen* oit getracht hebben, Walvisch-
vangst in
de baai
van St.
Laurens. in de baai en rivier van *St. Laurens* op de walvischvangst uittegaan, zulks kan ik met geen zekerheid melden, doch vermids in 't gemelde dagregister niet daarvan gesproken word, zoo blyft dezelve over,
om

om daarby te worden gevoegt. Want, het zy de *Franschen* eenig voordeel daaruit getrokken hebben, of niet, het is zeker, achtervolgens alle de berichten, nopende deze gewesten in 't licht gekomen, dat 'er niet alleen in de golf overvloedig veel walvisschen zyn, maar ook, dat de visschery aldaar met veel meer voordeel, met groter veiligheid en in een beter jaargery kan gedaan worden, dan in *Groenland*. Ik zal my niet vermeeten, dezen tak der walvischvangst te waardeeren, maar alleenlyk aanmerken, dat de baai nu voor ons open is, en dat de visschery van en handel in walvisschen, daar in veiligheid en met ongelooflyken winst geschieden kan. De *Fransche* koophandel langs de rivier van *St. Laurens* tot aan *Tadoussac*, *Quebec*, *Montreal*, enz. zou daardoor voor een groot gedeelte, zoo niet t'eenemaal, te niet gedaan, of ten minsten *konnen* worden, indien bequame en goede middelen daar toe wierden by de hand gevat.

SALMON heeft pag. 646. *Vol. III*, deze aanmerkenwaardige woorden; „Wat „aanbelangt het ruimen van *Kaap-Bre-* „*ton* en de andere eilanden in de baai van „*St. Laurens* door den koning van *Vrank-* „*ryk*; dient te worden aangemerkt, dat „by-

„ byaldien hy by het tractaat van *Utrecht*
„ daarvan afstand gedaan had, hy geen ge-
„ meenschap of communicatie meer met *Ca-*
„ *nada* en *Nieuw-Vrankryk* zou gehad heb-
„ ben, dan die wy raadzaam geacht hadden,
„ hem te vergunnen, zulks men niet wel kon-
„ de verwachten, dat hy zich zelft eenemaal
„ van alle commercie met zyne *Nieuwe-A-*
„ *mericaanfche* kolonier zoude uitsluiten”.

IN het antwoord van den koning van
Vrankryk op een memorie, in juni 1712
uit *Engeland* na *Versailles* gezonden, vind
men de volgende woorden;

„ DOORDIEN de volmaakte vriend-
„ fchap, die de koning voornemens is,
„ tuffchen zyne onderdanen, en die van
„ de koningin van *Groot-Britannie* op te
„ rechten, indien 't Gode behaagt dat een
„ der voornaamfte voordeelen der vrede
„ wezen zal, zoo behorenwe alle de voor-
„ flagen uit den weg te ruimen, waardoor
„ die gelukkige unie zou kunnen worden
„ gestoort, en nademaal de ondervinding
„ niet dan al te wel geleert heeft, dat de-
„ zelve onmogelyk te behouden is in plaat-
„ zen, die door de *Franschen* en *Engel-*
„ *fchen* teffens en in 't gemeen bezerten
„ worden, zoo zal die rede alleen genoeg
„ zyn,

„ zyn, om zyn majesteit te weerhouden,
 „ den voorslag aan te nemen, om den
 „ *Engelschen* vryheid te geven, het eiland
 „ van *Kaap-Breton* te gelyk met de *Fran-*
 „ *schen* te bezitten. Vermids niet dan te
 „ dikwyls gezien is, dat natiën, die in
 „ de uiterste vriendschap met elkander
 „ leefden, veelyds vyanden geworden
 „ zyn, zoo is 't voorzichtig van den ko-
 „ ning gedaan, voor zich te behouden de
 „ bezittinge van dit *eenige eiland*, waar-
 „ door hem in vervolg van tyd het in-
 „ lopen in de rivier van *St. Laurens*
 „ zal open blyven, de welke voor de
 „ schepen van zyn majesteit *t'eenemaal*
 „ *zou zyn gesloten en afgesneden*, indien
 „ de *Engelschen*, meesters zynde van *Aca-*
 „ *dia* en *Terraneuf*, steeds van het eiland
 „ van *Kaap-Breton* in 't gemeen met de
 „ *Franschen* in bezit waren, *terwyl* *Ca-*
 „ *nada* voor *Vrankryk* zou *verloren* gaan
 „ *zoo dra de oorlog tusschen de twee*
 „ *natiën hervat wierd*, 't geen God ver-
 „ hoede; doch het veiligste middel, om
 „ zulks voor te komen, is, zich dikwyls
 „ voor oogen te houden, dat het gebeu-
 „ ren kan.

HIERONTRENT dient te worden aan-
ge-

ge
gro
sch
En
ve
vo
du
de
van
gro
in
elk
ho
de
een
de
rig
dw

ove
sch
bei
van
Vr
een
ho
Ca
zer

getuigt, dat de koning van *Vrankryk* grote zwaarigheid maakte, en zeer beschroomt was, om de onderdanen van *Engeland* en *Vrankryk* op een en het zelve eiland te doen zamenwonen; uit vreeze voor krakkeel, en hy heeft het na my dunkt, zeerwel begreepen, zeggende, dat de ingewortelde *antipathie* of afkeerigheid van de twee natiën tegen elkander zoo groot is, datze onmogelyk lang kunnen in een en dezelve plaats wonen en met elkander overeenkomen. Doch men behoort aan te merken, dat indien 't met de belangen van *Vrankryk* overëenquam, een gedeelte van *Terraneuf* te gelyk met de *Engelschen* te bezitten, alle de zwaarigheden wel haast in rook zouden verdwynen.

HIERUIT blykt derhalven door het overëenstemmende getuigenis van *Engelschen* en *Franschen*, vrienden en vyanden beide, dat *Kaap-Breton* alle gemeenschap van *Oud-Vrankryk* met *Canada* of *Nieuw-Vrankryk* kan affnyden; dat het is het eenige eiland, 't welk den intocht openhoud in de rivier van *St. Laurens*, en dat *Canada* voor *Vrankryk* zou verloren wizen, indien de oorlog hervat wierd, na

H

dat

114 *Importantie en voordeeligheid*

dat *Kaap Breton* genomen of overgegeven was.

DE Heer *Ashley* meld in zyn Verhandeling over den *Americaanschen* Koophandel, *Vol. I. pag. 18.* dat jaarlyks ontrent 300 schepen, groot en klein, en ontrent 30000 ton gebruikt worden, om visch uyt *Terraneuf*, *Nieuw-Engeland* en *Nieuw-Schotland* na *Portugal*, *Spanje* en *Italie* te vervoeren. Op deze schepen komen ontrent 2700 matrozen te pas, waardoor *Groot-Britannie* jaarlyks ontrent 260000 pond sterling van de visschery alleen komt te trekken, zonder te reekenen de *traan* en *walvisschbaarden*, waarvan 'er jaarlyks ten minsten voor 40000 pond sterling in *Groot-Britannie* word ingevoerd, en men heeft opgerekent, dat ontrent twee derde gedeeltens van dat voordeel uit de visschery van *Terraneuf* alleen spruiten.

Oprekening van de *Engelsche* visschery.

DEZE oprekening betreft niet anders dan alleenlyk de visschery van *Terraneuf*, den koophandel met *Portugal*, *Spanje* en *Italie*, en het volk, aan boord der schepen nodig, doch ik heb een andere soort van oprekening gezien, waarin de geheele *Britsche* visschery in *America* begrepen is, en

heid

overgege-

Verhan-
n Koop-
rlyks on-
n, en on-
rden, om
geland en
Spanje en
hepen ko-
as, waar-
s ontrent
schery al-
rekenen

aarvan 'er
oo pond
ingevoert,
rent twee
eel uit de
spruiten.

et anders
erraneuf,
Spanje en
der sche-
ere foort
e geheele
grepen is,
en

van KAAP BRETON, enz. 115

en die zich uitstrekt over al het volk, 't
welk nodig is, zoo om de visch te vangen
als om dezelve op 't land te zouten en te
drogen, en over de matrozen, die de visch
vervolgens na verscheide havens bren-
gen. Volgens deze oprekening blykt, dat
de geheele quantiteit visch, door de *En-*
gelschen gevangen, na een naauwkeuri-
gen overslag, ontrent 600000 quintalen
'sjaarlyks bedraagt. 't welk, ieder quintaal
op 10 schellingen gerekent, uitmaakt een
somme van 300000 pond sterling, en dat
14 of 15000 man in dien koophandel ge-
bruikt worden.

Tweede
opreke-
ning der
Britsche
visschery
in *Ame-*
rica.

Ik oordeele hier niet nodig, aan te to-
nen de oplettenheid en de achting, die de
natie by alle gelegenheden voor dien koop-
handel en visschery betoont heeft. De vis-
schery was een der voornaamste spillen,
waar op het tractaat van *Utrecht* behoorde
te hebben gedraait, offchoon dezelve door
de handelwyze der toen aan 't roer zitten-
de ministers, meer tot ons nadeel, dan tot
ons voordeel is uitgevallen. Wy hebben
de visschery altyd aangezien en gehouden
voor het voornaamste queekschool van ma-
trozen, en hebben ons altyd zoo veel la-
ten gelegen leggen aan de andere daaruit

spruitende voordeelen, datwe jaarlyks een of meer oorlogſchepen gezonden hebben, om gedurende den viſchtyd onze onderdanen en derzelve ſchepen te convoyeeren en te dekken.

Vergelyking van de *Frantiſche* viſcheryen met die der *Engeliſchen*.

DOCH van hoe weinig belang en waarde is deze onze viſſchery, wanneer men dezelve vergelykt met de geene, waarvan we *Vrankryk* onlangs hebben berooft, en die we in onze eige handen gekreegen hebben? Hunne viſſchery bedroeg ruim een *millioen* ponden ſterling's Jaars; de onze niet het derde gedeelte van die ſomme; zy hadden ruim 27500. man in dienſt; wy 14 of 15000 man, en zy hadden 564 ſcheepen nodig, en wy ontrent 300, groot en klein.

Voordeelen, ſpruitende uit ons bezitten van *Kaap-Breton*.

HET onderscheid is zeer groot, doch het voordeel gaat 't zelve verre te boven, wanneerwe gade ſlaan, dat nadien onzen vyanden zoo veel ontwongen, en by onzen koophandel zoo veel gevoegt is, men de geheele ſomme als by verdubbeling en in een dubbele mate behoorde op te rekenen.

DOCH dit voordeel zelve is noch van weinig belang, wanneer men 't zelve gade-

def
dee
laa
een
men
van
tal.
van
nen
zelf
tie,
een
alſc
den
der
gro
om
de
twy
le d
Go
heid
her
van
lyk
uitv
lerl
toe
ben

heid

arlyks een
n hebben,
e onderda-
hvoyeeren

en waar-
neer men
, waarvan
erooft, en
eegen heb-
ruim een
e onze niet
zy hadden
wy 14 of
4 ſcheepen
ot en klein.

oor, doch
te boven,
lien onzen
en by on-
gt is, men
bbeling en
op te rec-

noch van
zelve ga-
de-

van KAAP BRETON, enz. 117

deſtaat, afgezondert van de andere voor-
deelen, die 't zelve medebrengr, maar
laat ieder verſtandig Leezer by zichzelf ^{Queek-}
eens overwegen, de waarde van een com- ^{ſchool van}
mercie, die tot een queekſchool verſterkt ^{30000 ma-}
trozen.

van 30000 matrozen boven 't gewone ge-
tal. De aanqueeking en onderhouding
van zulk een getal goede nuttige onderda-
nen, niet alleen zonder onkosten, maar
zelfs tot groot nut en voordeel van de na-
tie, moet alle welmeenenden ten minſten
eenig vermaak en genoegen geven, zelfs
alſchoon zy geen onmiddelyk belang had-
den in eenig ander voordeel, uit dien tak
der koophandel ſpruitende. Zulk een
groot aantal matrozen gereed te hebben,
om onze vloten by alle toevallen daarme-
de te kunnen bemannen, moet zonder
twyfel een groot voordeel ſchynen aan al-
le de geenen, die of de commercie, of den
Godsdienſt, of de vryheid, of de veilig-
heid en 't welzyn van hun vaderland ter
herten nemen. De *rouleering* of omloop
van zulk een buiten gewone ſomme jaar-
lyks, zou zonder twyfel van zulk een
uitwerking wezen, dat menſchen van al-
lerlei rang, van den troon af tot den ploeg
toe, zulks zouden ontwaar worden. Daar-
benevens zouden wy, door onze vyanden

te beroven van alle de voordeelen, die zy uit dien tak des koophandels gewoon waren te trekken, hunne heerschezugt zoodanig fnuiken, en alle hunne ondernemingen zoo zeer in den war helpen, dat we niets van hen zouden te vrezen hebben, zoo lang wy hen dien *hoofdzenuw des Oorlogs* bleven afsnyden.

Aanwas
der wollen
handwerk-
zelen.

VOEG daarby den groten aanwas, die door deze bemachtiging onder de *wolle handwerkzelen* zou worden gebragt. De luchtstreek van *Kaap-Breton* is 't grootste gedeelte van het jaar ongemeen koud, en 't visschen is een bezigheid waardoor het volk altyd aan de dampen van de lucht, en aan regen, mist, wind en vorst is bloot gestelt, weshalven de visschers wel en warm gekleed moeten zyn, waardoor zekerlyk een groot vertier in onze karsfayen, baaijen, wolle kouffen, mutzen, karpoezen, wolle vuistwanten, enz. veroorzaakt, en een groot getal arme, hoewel naarstige huisgezinnen, die nu in de Noord- en Westeryke gedeeltens van *Groot-Britannie* byna van honger sterven, onderhouden zouden worden, en in staat gestelt, om hunne huis-huur en belastingen te betalen, hunne kinderen wel op te voeden, en hen

een

een of andere bediening of deel in dien koophandel ten doen hebben, daarze nu in tegendeel niet weeten, hoe zy ze de kost zullen bezorgen, en watze met hen zullen doen. De *Engelschen* zyn van zulk een geaardheid niet, dat zy hunne kinderen in ledigheid zouden opbrengen, en hen te laten onderwyzen in een koophandel, die in verval is, zulks geeft weinig hope van goeden uitslag, terwyl zy echter in deze gewesten niet in staat zyn, om hen iets anders te leeren, als zynde zelf meest alle in een of anderen tak des koophandels opgevoed, weshalven verscheide van dezelven reeds getracht hebben, het ontwerp van den heer *Swift* ter verzorginge van hunne kinderen te volgen. Doch nu *Kaap-Breton* in onze handen is, behoeft men niet meer daarvoor bekommert te wezen, vermids 'er jegenswoordig een onëindig vertier wezen zal van allerhande foorten van wolle klederen, toereikende, om ten minsten 30000 onderdanen meer dan te voren, die tot de visschery gebruikt worden, te kleden en warm te houden. Hoe veel menschen 'er daar en boven nodig wezen zullen, om het eiland te bewonen, en tot garnizoen in de fortificatien te verstrekken, zulks laat ik aan 't oordeel van

anderen over. Doch 't zy ze veel of weinig in getale zyn, dit is zeker, datze insgelyks gekleed moeten worden, en dus het vertier in de wolle handwerkzelen doen toenemen.

Met bouwen van een groter getal schepen.

Vertier in timmerhout, yzer, zeildoek en touwwerk.

Door het bouwen van 564 schepen, boven ons gewoon getal, zouden eenige duizend huisgezinnen aan de kost geraken, en onderhouden kunnen worden, en wat zou 't een vertier maken in timmerhout, yzer, zeildoek, touwwerk en andere noodwendigheden, en hoe veel armen lieden zouden door 't maken en leveren van ieder dier behoefkens kunnen leven, de meeste van dewelken by 't doen van een nieuwen tocht, telkens weder nodig zyn?

WANNEERWE in het volgende Hoofstuk van de zaken van *Canada* zullen spreken, zoo zullenwe aantonen, dat alle die bovengemelde voordeelen grotelyks kunnen en zullenvermeerdert worden door den aanwas van onzen koophandel en correspondentie met de *Indianen* en Wilden, die tot nu met de *Franschen* in verscheide noodwendigheden hebben handel gedreven, en waarin zy zich jegenswoordig zullen verhindert zien.

Ik zal dit Hoofstuk eindigen met een Brief uit de London-Courant. paragraaf of twee uit de *London-Courant* van den 15 September 1745, waarin de Schryver, van de bemachtiging van *Kaap Breton* gewag makende, meld; „ De eerste stap, die wy behoren te doen, om dit ons wingewest duurzaam, veilig en van waarde te maken, is, dat wy de *Franschen* uit *Canada* verdryven, het geen nu met weinig moeite kan gedaan worden. Als dit geschied is, konnenze onder geenerhande rechtmatige voorwenzels meer in deze zeën komen, en de vischkust zal als dan t'eenemaal aan ons worden overgelaten, van *Terraneuf* tot aan 't zuidlykste gedeelte van *Georgia*, zynde een streek lands van byna 500 mylen, uitgezondert de baayen, bevattende de bakkelijauw-, haring- en makreel-visschery, tweemalen 's jaars, en de zalm- en walvisch-vangst. Daaren boven, wanneer *Canada* in onze handen quam, zouden wy van zelf van de geheele peltery-handel meester worden, en dit zou een middel zyn, om in een eeuwigdurende vriendschap met alle de *Indiaansche* natiën te leven, en de *Fransche* suiker-kolonien groten afbreuk

H 5 „ doen

Ik

„ doen, door gebrek aan noodwendighe-
 „ den, naamlyk, Levensmiddelen, Snui-
 „ steryen, enz. die in groote meenigte
 „ van hier derwaards gezonden worden.
 „ Daarbenevens zouden zy daardoor zon-
 „ der twyfel belet worden, eenige sche-
 „ pen daar meer te bouwen, 't zy oorlog-
 „ schepen of koopvaarders, en wy zou-
 „ den in staat wezen, om voor 't grootste
 „ gedeelte te beletten, dat masten of ee-
 „ nige scheepsbehoeftens voortaan van
 „ daar na *Vrankryk* wierden vervoert.

„ DE bovengemelde voordeelen, ge-
 „ voegt by den groten aanwas van on-
 „ zen koophandel daardoor, zouden ons
 „ onëindig meer waard wezen, dan *Mexico*
 „ of *Peru*, inzonderheid, byaldien wy
 „ gadeslaan, hoe veel duizend menschen
 „ daardoor in 't werk gestelt, hoe veel
 „ huisgezinnen onderhouden, hoe zeer
 „ onze scheepvaart vermeerdert, en hoe
 „ veel menschen schatten en rykdom daar-
 „ van daan zouden kunnen halen.

„ DE aanwas van onze visschery,
 „ schoon 'er geen andere voordeelen uit
 „ de bemachtiging van *Kaap-Breton* te
 „ verwachten waren, zou alleen genoeg
 „ van

„ van waarde weezen, om ons zorg te
„ doen dragen, ten einde dat eiland te be-
„ houden, nademaal 't zelve binnen kor-
„ ten tyd verftrekken zou tot vermeerde-
„ ringe van onzen koophandel, tot uit-
„ breiding van onzen fcheepvaart, tot
„ vergroting van onze zeemacht, en daar-
„ benevens tot dekking en beveiliging van
„ onze eige kuft, tegen alle vyandlyke in-
„ vallen van *pretendenten*. ”

Ik kan niet nalaten, hier noch eene pa-
ragraaf te laten volgen, zynde een gedeel-
te van zyn majesteits aanspraak van den
25 januari 1746 aan beide de huizen van
het parlement;

„ DE grote voordeelen, die wy door
„ onze zeemacht behaalt hebben, door
„ het befchermen der commertie van my-
„ ne onderdanen, en het benadeelen en
„ belemmeren van die van onze vyanden,
„ zyn gelukkig door de eerfte ondervon-
„ den, en zwaar gevoelt door de laafte.
„ Derhalven heb ik het besluit genomen,
„ my inzonderheid op den gewichtigen
„ zeedienst toe te leggen, om in 't voor-
„ jaar zulk een vloot in zee te hebben,
„ die in staat is, ons zelve te befcher-
„ men,

Uittrekzel
uit zyn
majesteits
aanspraak
aan het
parlement.

124 *Importantie en voordeeligheid*

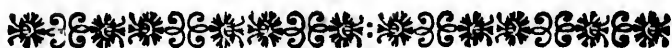
„ men, en de ondernemingen onzer vyanden krachtdadig te leur te stellen ”.

Uitwerkzelen van die aanspraak.

ZULK een genadige verklaring van een zoo roemruchtig besluit moet zonder twyfel ieder waarachtig *Brit* en voorstander van zyn vaderland aan het herte raken. De eigentlyke natuurlykste verdediging en bescherming van deeze koningryken, en van de heerschappyen, onder de *Britsche* kroon behorende, zyn zekerlyk in een genoegzame talryke vloot te zoeken en te vinden, nadien dezelve alle onze oogmerken kan beantwoorden, naamlyk, om onze kusten en heerschappyen te dekken, onzen eigen koophandel te beveiligen, en dien van onze naburen, mededingers en vyanden te belemmeren en te verontruffen, zoo niet t'eenemaal te stremmen en te niet te doen. Laat dit uitgebreid worden over alles, wat de nationale vereifchtens nodig hebben; het geld, by deze gelegenheid uitgegeven, blyft altyd onder ons, en dewyl het zelve door de handen van 't gemeen gaat, zoo mag zulks veelcer voordelig dan schadelijk voor de onderdanen geacht worden.

IK zou hier verscheide andere voordeelen

len, uit deze wyze van oorlogen, inzonderheid tegen *Vrankryk* en *Spanje*, spruitende, kunnen opnoemen en breedvoerig aantonen, doch dewyl dit eenigermate buiten 't bestek loopt van myn oogmerk, zoo zal ik 'er alleenlyk byvoegen, dat niets zyn majesteit zoo zeer zou kunnen in staat stellen, om de bovengemelde resolutie ter uitvoering te brengen, op een gemakkelijker en minder kostbare wyze, en tot grote vreugde van zyne onderdanen, dan 't in bezit houden, versterken en verbeteren van *Kaap-Breton*.

VYFDE HOOFSTUK.

Eenige berichten van Canada, en van zaken, de Engelsche kolonien in de nabuurschap van dat eiland betreffende, voornaamlyk van Nieuw-Schorland.

DE bovengemelde *London-Courant* stelt, als den naasten stap ter bemachtiging van *Kaap-Breton* voor het verdryven der *Franfchen* uit *Canada*, 't geen, gelyk hy meld, gemakkelijk kan geschieden. Onder den naam van *Canada* verstaan de *Franfchen*

ſchen de gansche uitſtrektheid dier landſtreek, die zy anders *Nieuw-Vrankryk* noemen, weſhalven *Canada* in hunne kaarten gansch anders gelegen is, dan in de onzen. Zy noemen *Canada* 't geen wy *Acadia*, en *Acadia*, 't geen wy *Nieuw-Schotland* heeten, doch 't is een iegelyk bekend, dat zy by alle gelegenheden, niet alleen de namen der plaatzen, maar ook de grenzen en ſcheidingen verandert hebben, zoo als zy oordeelden, beſt met hunne belangen of toekomstende inzichten overeen te komen. Zedert eenige jaren hebben zy hunne grenſpalen, by het tractaat van *Utrecht* voor hunne viſchery en viſchdrogerij te *Terraneuf* bepaalt en vaſtgeſtelt, merkelyk vergroot en uitgebreid, en in den jare 1700 beweerden zy, dat *Nieuw-Vrankryk* langs de kuſt van *Nieuw-Engeland* ſtrekte tot aan de rivier *Kinebequi*. Byaldien men eenigen ſtaat konde maken op de kaarten, onlangs door *Bellin* uitgegeven, gelyk zy gaan zien zouden dat men deed, zoo zou 'er ſchier geen gedeelte of landſchap van geheel *America* wezen, uitgezondert alleenlyk *Mexico* en *Peru*, waarop zy niet op een of andere wyze recht of aanspraak zouden beweerden te hebben. Doch vermids alle ſoorten
van

van recht, behalven dat van bemachtiging alleen, jegenswoordig t'eenemaal vernietigt zyn, en niet veel geacht worden, zoo laat ons derhalven nu voor eerst in overweging nemen, in hoe verre een zaak van zulk een natuur, als de t'onderbrenging van *Canada* onder de gehoorzaamheid van de kroon van *Engeland* doenlyk en mogelyk is, en ten tweden, wat voor voordeelen die kroon daaruit zou kunnen trekken, indien die onderneming wel gelukte.

Uit het voorgaande verhaal der gelegenheid van *Kaap-Breton* blykt, dat het wringen van dat eiland uit de handen der *Franschen*, voor een groot gedeelte de communicatie tusschen *Oud-Vrankryk* en deszelfs bezittingen in en ontrent de golf en rivier van *St. Laurens* afgesneden heeft of kan affnyden. Hierby zou men kunnen voegen, dat de *Fransche* koophandel op *Mississipi* grotelyks zou vermindert worden, indien we te *Kaap-Breton* altyd zoo veel kruiffers in dienst hadden machtig genoeg tot dekking van onzen koophandel, en tot het stremmen van dien van onze vyanden. Want alhoewel die rivier zich in de golf van *Mexico* ontlast, zoo lopen hunne uitgaande en t'huiskomende schepen echter altyd ge-

De bemachtiging van *Kaap-Breton* een grote stap tot het t'onderbrengen van *Canada*.

gevaar, om in de handen van een of ander van onze kruiffers te vervallen. Wy hebben te vooren aangetoont, dat zulks niet alleen gemakkelyk te doen zou wezen, maar dat het ook in veele opzichten zeer voordeelig en dienftig zou zyn voor *Groot-Britannie*, om daar fchepen te bouwen, en dezelve uitterusten met alles wat zy nodig hadden, om in zee te fteken, want wat kanon, touwwerk en zeildoek aanbelangt, indien men zulks niet gemakkelyk kan, of meent te kunnen maken te *Kaap-Breton*, zoo kunnen deze noodwendigheden lichtelyk en met weinig kosten derwaards gevoert worden.

DE heeren *Raudot* hebben in hunne memorie aan 't hof van *Vrankryk* als een onbetwiftbare zetregel vertoont, dat *Nieuw-Vrankryk* niet lang bestaan kan, zonder onderhoud van levens- en andere behoefstens uit *Oud-Vrankryk* te bekomen, en wanneer wy die passaffie bezetteden, zoo zouden wy alle die toezendingen van nodige behoefstens t'eenemaal affnyden, waardoor ze niet alleen tot het uiterfte gebragt, maar de *Indianen* zouden zelf genoodzaakt worden, om van hen af te vallen, en zich by ons te voegen. Wanneer zy hen niet langer

ge
de
ne
do
me
be
ha
of
de
gi
ke
we
ton

dez
volg
een
ner
eerf
„ I
„ o
„ d
„ d
„ v
„ k
„ e
„ v
„ n
„ d
„ ti
„ o
„ d
„ n
„ d
Cha

ger konden onderstand doen, hunne handen van hen affrokken, en hen de gewone en verwachte vereeringen niet meer doen konden, zoo zou dit volk zich niet meer willen of kunnen betrouwen op, of bestaan van een natie, die niet met hen handeldryven, en die hen geen dienst doen, of iets tot hun onderstand toebrengen konde. Om die reden merk ik de t'onderbrenging van * *Canada* aan als een *natuurlyke* ik had schier gezegt *noodzakelyke* uitwerking der bemachting van *Kaap-Breton*, mids, dat we zulk een getal oorlog-

sche-

* DIT is zulk een moeyelyke zware zaak niet, als dezelve wel in den eersten opslag voorkomt, indien de volgende *Fransche* Schryver geloofwaardig is. Hy haalt een brief aan van den heer de *Vaudreuil*, gouverneur-generaal van *Nieuw-Vrankryk*, aan den heer de *Pontchartrain*, eersten minister, in den jare 1711. geschreven, meidende;
„ In *Canada* bevinden zich maar 4480 inwoners, in staat,
„ om wapenen te dragen, en de 28 compagnien, die
„ de koning daar op de been heeft, bedragen niet meer
„ dan 628 man, welke handvol volks in een streek lands
„ van 100 mylen verspreid legt. De *Engelsche* kolonien
„ kunnen ten minsten 60000 weerbare mannen leveren,
„ en 't staat te duchten, dat by de eerste gelegenheid
„ van vredebreuk, zy zich zullen trachten, van *Canada*
„ meester te maken, voornaamiyk, indienwe gade staan,
„ dat de stad *London* onder de artikelen der instruc-
„ tien, aan hare representatieven in 't parlement gegeven,
„ onder anderen daarop aandringt en blyft staan, dat on-
„ derzoek gadaan werde, om wat rede de voorgaande
„ ministers *Canada* en het eiland van *Kaap-Breton* aan
„ de *Franschen* ingeruimt en overgegeven hebben”. Zie
Charlevoix, Vol. IV. pag. 150.

fchepen daar houden, die in staat zyn, de plaats zelf te dekken, en datwe ter zelve tyd een genoegzaam getal kruiffers by een hebben, om de heerschappy in deze zeën te behouden, en den koophandel der *Franfchen* te belemmeren.

TEN einde nu ons te meer over te halen, om *Canada* t'onder te brengen, zoo laat ons nu zien, hoe fommige van onze kolonien, doch wel inzonderheid die van *Nieuw-Schotland*, door de nabuurfchap van dat eiland in gevaar zyn, en of wy ons daar door niet in staat bevinden de nodige middelen te gebruiken, om die laafte kolonie te bevolken en te dekken,

Gelegen-
heid van
*Nieuw-
Schotland.*

NIEUW-SCHOTLAND legt bewesten *Kaap-Breton*, zynde alleenlyk daarvan afgefcheiden door de naauwe *Straat*, of zoo als de zeelieden 't noemen, den *Darm van Canfo*. Het is gelegen tuffchen 44 en 50 graden Noorderbreedte, en ftrekt van *Canfo* na *Kaap Sable*, ontrent hondert mylen Ooft en West. Het is bekend voor de beste provintie van geheel *America* ten opzichte van defzelfs havens, die men op de Zuidkust van twee mylen tot twee mylen by elkander vind, en meest alle goed,
groot,

groot, ruim, diep genoeg en bevaarbaar zyn, voor zware schepen. Op de kusten vind men overvloed van visch, inzonderheid bakkeljaauw, makreel, haring, enz. terwyl de rivieren een grote menigte zalm, forellen, aal, enz. uitleveren. Het land is doorgaans beplant met esschen, eiken, pyn-, en olmbomen, bequaam tot scheeps- en ander timmerhout. De bosschen zyn vervult met allerhande soort van wild gevogelte, hartebeesten, bevers en andere gediertens, die pelterien uitleveren. De grond is vol kolen, kalk en steen, en kan gezuivert zynde, tot bouwen weiland zeer bequaam gemaakt worden.

Voort-
brengze-
len.

VOLGENS dit verhaal zou men zich mogelyk inbeelden, dat 't gemelde land wel bevolkt en bearbeid is, doch my is van geloofwaardige perzonen verzekert, dat 'er niet eene *Engelsche* familie word gevonden, buiten de wallen van *Annapolis-Royal*, die de eenige stad is in dit geheele wyduitgestrekte landschap, niettegenstaande 't zelve ruim dertig jaren in bezit van de *Britsche* kroon geweest is. *Annapolis-Royal* is zoo alswe gemeld hebben, de eenige stad met een bezetting in dit gansche landschap, welke bezetting daarenboven noch maar in een regiment of in een ge-

Is niet
bevolkt

Annapolis-Royal, de eenige bezette stad van dit landschap.

deelte daarvan bestaat, leggende de stad t'eenemaal op zich zelf en van alle andere *Britsche* plaatzen afgezonderd, zulks dezelve des noods geenerhande hulp of bystand zou te wachten hebben. Deze bezetting, hoe klein dezelve ook is, komt de kroon van *Groot-Brittannie* echter altyd zeer duur te staan, zonderdat dezelve het minste voordeel daarvan trekt, welke onkosten niet alleen grotelyks vermindert zouden worden, maar ook t'eenemaal ophouden, indien gevoeglyke middelen by der hand gevat wierden, om dit landschap te bevolken en in een bloeyenden staat te brengen. Men moet zekerlyk bekeanen, dat men geen gewest van deze nieuwe wereld met meer gemak en spoed in bloei en rykdom zoude kunnen doen toeneemen, dan dit, want my is verzekert, dat het levensmiddelen en alle andere noodwendigheden voor 200000 familien, en meer zou kunnen uitleveren en voortbrengen; en byaldien dit waar is, zoo twyffel ik niet, alſchoon 'er maar geringe aanmoedigingen gegeven wierden, of daar zou zulk een getal protestanten uit andere landen derwaards komen en zich daar ter neer zetten, dat het werk daardoor aan de gang geraakte, en het voorgestelde doelwit bereikt wierd,

ter-

le de stad
 lle andere
 zulks de-
 alp of by-
 Deze be-
 is, komt
 chter altyd
 ezelve het
 welke on-
 indert zou
 maal ophou-
 en by der
 dschap te
 n staat te
 bekeanen,
 ieuwwe wer-
 n bloei en
 beneemen,
 dat het le-
 odwendig-
 a meer zou
 ngen; en
 fel ik niet,
 oedigingen
 ulk een ge-
 nden der-
 eer zetten,
 ggeraakte,
 ikt wierd,
 ter-

terwyl jegenswoordig de inwoners van dit landschap alleenlyk, in *Franschen* en *Wilden* bestaan. De eerstgemelde de aangenaamheden van dit wingewest smakende, verkozen daar te blyven, toen by de *Ut-rechfsche* vrede *Nieuw-Schotland* aan de *Engelschen* wierd afgestaan. Zedert dien tyd zynze grotelyks aangegroeit en vermeenigvuldigt, en noemen zich *Neutrale Franschen*. Zy hebben, zelfs zedert het sluiten dier vrede, zonder ophouden handel gedreven, en huwelyken aangegaan met de inwoners van *Kaap-Breton*, en zoo wegens de bloedverwantschap met de zelve, als ten opzichte van hunnen godsdienst, zoo mag men wel vast stellen, dat zy 't meer met hen, als met ons houden. Men heeft opgerekent, dat 'er in dit landschap ruim 10000 weerbare mannen gevonden worden, die op 't aanhitzzen van hunne priesters ten allen tyde gereed zullen zyn, om zich by hen te voegen, en ons daaruit te verjaagen. Deze *Neutrale Franschen* handelen met de Wilden in de Oostelyke gedeeltens van *Nieuw-Engeland* in pelteryen, kastoer, vederen, enz. en voeren derwaards rundvleesch, verkens, boter, koorn, visch, enz., waar tegen, in dien dit wingewest na behoren wierd

Gevaar
 voor
Engeland,
 om dat
 het niet
 bevolkt is.

aangelegt, door 't zelve te bevolken met protestanten, die men door aanmoedigingen, 't zy uit *Europa*, of uit andere *Americaanfche* kolonien derwaards lokte, de garnizoenen niet alleen niet meer ten lafte van *Groot-Britannie* weezen zouden, maar ook die kroon of eenige van hare dependenten als dan een tamelyke inkomft daaruit zoude kunnen trekken. Laat ons nu eens veronderstellen, dat deze *Neutrale Franschen*, aangestookt door hunne priesters, of aangezet door wraakluft wegens het verlies en de fchade, onlangs door hunne landsgenoten en vrienden te *Kaap-Breton* geleden, zich by de Wilden quamen te voegen, om zich meester te maken van dit groot en weelig landschap, wat voor macht of troupen hebbenwe daar, om hen het hoofd te bieden, indien men de wyduitgestrektheid van 't land gade slaat, dat verdedigt moet worden? Of indien *Vrankryk* eens 3 of 4000 man derwaards zond, wat zou hen dan beletten, om wanneer de regenwoordige inwoners zich by hen voegden, zich eensklaps in 't volle bezit van 't geheele landschap te stellen? Mogelyk zal men hierop antwoorden, dat een machtige vloot op zee hen zou kunnen beletten te landen, doch na-
de-

demaal 'er zoo veel krekten en baayen zyn, buiten en behalven de rivieren en havens, waarvan we te vooren hebben gewag gemaakt, en die den laatsten bezitter van *Kaap-Breton* alle zeer wel bekend zyn, zoo is 't een vlootbyna onmogelyk, zulks te beletten. Wy hebben, helaas, in Schotland by ondervinding geleert, hoe onmogelyk het is, de kust te bewaren, en eenen vyand het land te beletten, en wy hebben jegenwoordig tot onze schade ondervonden, hoe moeyelyk het valt, een vyand uit een land te verjagen, als hy 'er maar eens een voetbreed in gewonnen heeft. De *Franfchen* waren, toen zy *Kaap-Breton* verlieten, stout genoeg, te verklaren, dat zoo dra het jaar der capitulatie uit was, zy terug keeren, en weder bezit nemen zouden van de landen, die zy verloren hadden, of van eenige andere, in de plaats van dezelve, en die even goed waren. Sommige zullen mogelyk zeggen, dat indien 't zoo gemakkelyk valt, een landschap te veroveren, men het dan ook met het zelve gemak weder heroveren kan, doch zulks is een gansch onbestaanbare stelling; want voor eerst, is het minder kostbaar en minder gevaarlyk, een landschap in bezit te nemen, dan te heroveren; ten an-

deren, wanneer de *Franschen* daar komen, zynze verzekert, door hunne vrienden, landsgenoten, en geassocieerden in 't stuk van godsdienst, te zullen worden bygestaan, waar tegen wy in zulken gevalle t'eenmaal door hen zouden worden verlaten. Doch wanneer *Canada* eens onder de heerschappy van de kroon van *Engeland* gebragt was, zoo zou het geval t'eenmaal zyn verandert. De macht, die wy dan in dat werreid gedeelte zouden hebben, zou onze vyanden, zoo *Franschen* als Wilden, in ontzach en toom houden, en zoo zulks niet gebeurde, zoo ben ik beducht, dat wy meer moeite zouden hebben, om *Nieuw-Schotland* te behouden, dan men zich mogelyk inbeelt. De noodzakelykheid, om dat landschap te bewaren, zal groter schynen, wanneer we gade slaan, dat indien wy *Canada* niet krygen, de *Franschen* niet alleen zeer dichte naburen zouden worden van onze andere kolonien, maar ook, datze ons by 't verklaren van een oorlog, als tusschen twee vuuren zouden kunnen zetten. Voeg daarby, dat in de oostelyke gewesten van *Nieuw-Engeland* byna geen scheepstimmerhout of mastwerk is te vinden, en dat het zelve derwaards nergens anders met

meer

meer gemak kan worden van daan gebragt, dan uit *Nieuw-Schotland*, of *Canada*, indien we 't eerste behouden, en het laatste t'onderbrengen. Wy hebben te vooren aangemerkt, dat langs deze kust de grootste vischvangst van de geheele bekende wereld is, en byaldien we niet van 't landschap in bezit zyn, zoo is het byna t'eene maal onmogelyk, de visschery voort te zetten, vermids de vyanden ons gestadig uit hunne havens zouden kunnen veront- rusten. Daarentegen zouden door de t'onderbrenging van *Canada*, niet alleen de provincie van *Nieuw-Schotland*, maar ook alle de *Britsche* kolonien in *Amerika*, uitgebreid en gedekt worden, vermids de *Fransche* kolonien en de *Indiansche* natiën nu ontrent en achter onze kolonien leggen, en ons dagelyks blootstellen aan invallen in *Nieuw-Engeland*, *Nieuw-York*, *Pensilvanie*, *Maryland*, en *Virgi- nie*, zoo als zy met hunne belangen en voordeel best achten overeen te komen.

DOCH terwyl wy bezig zyn, ontwerpen uittedenken, om onzen gemeenen vyand te verdelgen, zoo ben ik ten uitersten met droefheid aangedaan, om dat zich onder ons een slag van menschen bevind,

die door hunne geretigheid na voordeel en door eigenbaat, om't niet van erger grondbeginzels te doen voortkomen, zulke ontwerpen maken, dat het grootste gedeelte van hun verlies op ons zelve komt te vallen. Dit is een handelwyze, die zoo strydig is met alle ontwerpen, om den vyand te benadeelen, dat ik gevoeglyk achte hier een brief in te lasseschen, die in de *General Evening-Post* van dingsdag den eersten april 1746 gestaan heeft. Deze brief stelt de assurantie van *Fransche* schepen en goederen in *London* zelve, in zulk een helder dag-licht, dat ik denk, dat het jammer weezen zou, dat die brief maar eens gelegenheid zou hebben, om van een ieder gelezen en in opmerking genomen te worden. Om die rede heb ik denzelven van woord tot woord afgeschreven, nadien ik door verkortingen de kracht daar van zou benemen. Dezelve luid als volgt.

„ *Aan den Drukker, enz.*

„ MYN HEER,

Brief uit de „ IK zou ten uitersten bedroeft weezen,
Generaal- „ te vernemen, dat de algemene vreugde
Evening- „ over zulk een gewichtig geval, als is
Post. „ het

„ het nemen en vernielen van een zoo
„ groot getal *Martiniquesvaarders*, eenig-
„ zins verminderde of verflaauwde. Ik
„ heb verstaan, dat het voordeel, 't welk
„ *Engeland* daar uit komt te trekken,
„ voor een groot gedeelte zal verloren ra-
„ ken, en dat het nadeel, 't welk *Vrank-*
„ *ryk* daar door lyd, eenigermate aan die
„ kroon zal vergoed worden, nadien de
„ fchepen op de *Beurs* van *Engeland* voor
„ byna hunne uiterfte waarde zyn verassu-
„ reert. Ik zal hier niet in overweginge
„ nemen, hoe laag, hoe *fchandelyk* het is,
„ *onder de hand* te negotieren met zulken,
„ die zich voor *openbare vyanden* verklaart
„ hebben, en die, gelyk komt te blyken,
„ *verouderde ingewortelde* dood vyanden
„ zyn van ons land, en zulk een handel-
„ wyze aan te merken als een stuk van in-
„ tereft en belang; ook zal ik aan ande-
„ re ter besliffinge overlaten, of zulks
„ de behoorlyke wellevende en burge-
„ lykheid overeenkomt, of niet.

„ V O O R 't begin van den oorlog zeide
„ een ieder zonder onderscheid opentlyk,
„ dat de *Franfche* koophandel, in zonder-
„ heid de *Westindifche*, tot zulk een hoog-
„ te geftegen was, dat dezelve den onzen
„ niet

„ niet alleen benadeelden , maar ook in
 „ groot gevaar bragt. Het groot getal van
 „ hunne schepen , die genomen zyn , is al-
 „ leen een genoeëgzaam bewys , indien 'er
 „ geen andere waren van meer belang , van
 „ de rechtmatigheid en billykheid van die
 „ klachten. Wat was dan ons werk by
 „ het treden in een oorlog? Het weezen
 „ zelf van hunnen koophandel niet alleen
 „ te stremmen en te verzwakken , maar
 „ ook denzelven zoo veel mogelyk met der
 „ daad te vernielen , en waarlyk wy hebben
 „ hen verscheide slagen toegebracht , waar-
 „ door zy aan 't wankelen geraakten , en ze-
 „ kerlyk zouden hebben moeten bezwy-
 „ ken , zoo ze niet door onze assurantie wa-
 „ ren ondersteunt. Zoo meenige pryzen ,
 „ op hen genaakt , behoorden zulke bau-
 „ que routen onder hunne kooplieden in
 „ *Vrankryk* te hebben veroorzaakt , dat
 „ deze buiten staat geraakt waren , om
 „ zoo veel schepen meer na *America* te
 „ zenden , waar door de inwoners van hun-
 „ ne kolonien ook geen onderstand genoeg
 „ meer zouden hebben kunnen bekomen.

„ DE eenige drangreden , waarom des
 „ vyands goederen verassureert worden ,
 „ is , dat het geld , 't welk hier daar voor
 be-

„ betaalt word , *zuivere winst* is , doch
 „ als dan moet worden veronderstelt , dat
 „ hunne schepen niet genomen zyn , want
 „ anders verliezen wy , in plaats van te
 „ winnen. Doch of ze genomen worden
 „ of niet , dit is zeker , dat hunnen koop-
 „ handel door ons geld word levend ge-
 „ houden , want het blykt ten overvloede ,
 „ dat *Vrankryk* niet tegenstaande zyn hoog
 „ opgeven en pochen , geen fondsen heeft ,
 „ toereikende , om zyne ontwerpen , op
 „ het vaste land uit te voeren , en terzel-
 „ ver tyd de commertie ter zee te dekken.
 „ Kan de koning van *Vrankryk* dan niet
 „ wel met recht zeggen ; *ik zal het eerste*
 „ *bebertigen , en laten de Engelschen zelf*
 „ *zorg dragen voor het laatste ; zoo lang*
 „ *dit door hen verassureert word , en zoo*
 „ *lang dit door hen aangequeekt word , zoo*
 „ *zal 't wel quynen , doch echter nooit*
 „ *sterven?* Ter bevestiginge van 't geen
 „ ik hier gemeld heb , zal ik twee wee-
 „ zentlyke punten ter overweginge van
 „ alle ware *Britten* hier by voegen , naam-
 „ lyk ; I. De *Franschen* hebben , ten ein-
 „ de hunnen zinkende koophandel boven
 „ te houden , en uit gebrek aan schepen
 „ en matrozen , den *Hollanders* onlangs
 „ vergunt , hunne schepen in de *Fransche*
 „ , sui-

„ suikerkolonien te laden en te bevrach-
 „ ten, II. Deze *Hollandsche* fchepen,
 „ met *Fransche* goederen beladen, heb-
 „ ben een groote somme affurantiegeld
 „ weggedragen, 't welk op dezelve in
 „ *London* betaalt wierd.

„ NIEMAND kan meer achting heb-
 „ ben voor het karakter van een op-
 „ recht koopman, dan ik. Ik merk de
 „ kooplieden aan als een der nuttigste le-
 „ den van de focieteit der menfchen,
 „ doch ik kan niet nalaten, een aanmer-
 „ king of twee dienaangaande te maken,
 „ naamlyk; Dat niemand zulk een han-
 „ del dryven kan, dan die direct, of in-
 „ direct met de vyanden van zyn vader-
 „ land correpondeert of briefgemeenfchap
 „ onderhoud. Dat het niet meer dan re-
 „ delyk en natuurlyk is, dat zulke perzo-
 „ nen wenfchen, dat de fchepen, die zy
 „ veraffureeren, hunnen tocht met succes
 „ en behouden mogen doen, aanwenden-
 „ de zoo veel mogelyk alles, wat tot een
 „ behouden reize van dezelve kan ver-
 „ ftrekken. Dat 't hen door een zoodanige
 „ briefgemeenfchap als dan zeer gemakke-
 „ lyk valt, den vyand te verwittigen van
 „ de deftinatie onzer vloren, van den tyd,

„ wan-

De affu-
 rantie op
 fchepen.

„ wanneerze staan uit te lopen en van andere dingen, die den vyand nodig zyn te weeten. Geen winst kan tegen zulk een quaad opwegen. Alle de pogingen, die onze regeering kan maken, om hunnen koophandel te vernielen, worden daar door vruchteloos gemaakt. Ik ben wel verre van te denken, dat een ieder, die tot zulk een assurantie intcekt, aan verboden briefgemeenschap met den vyand zou schuldig weezen, doch nadeemaal de verzoeking groot is, zo is waarschynlyk, dat 'er verscheide zich daar onder bevinden, die het doen, en daarom zou 't wysselyk gedaan weezen, dat men zich tegen zulk een waarschynlykheid dekte.

„ MOGELYK zal iemand zeggen, dat indien de *Engelschen* zich niet verzeeren van het voordeel, uit de verassuring der *Fransche* schepen spruitende, de *Hollanders* 't als dan zullen trachten te doen. Hierop vrage ik; Indien de voordeelen zoo zeker en groot zyn, waarom zyn de *Franschen* dan zoogewillig en gereed, om te *geven*, en de *Hollanders*, om die voordeelen aan ons over te laten? De eenige redenen, waarom *Vrankryk*

„ ZOO

„ zoo gewillig ontrent de *Engelschen* is,
 „ zullen zekerlyk wezen, dat die kroon
 „ alle de verassureering, dieze nodig heeft,
 „ niet uit *Holland* alleen trekken kan; dat
 „ ze die assurantie hier tot minder prys kan
 „ bekomen, dan in *Holland*, of wel, datze
 „ jegenswoordig hare scheepvaart beter be-
 „ veiligigt. In de twee eerste artikelen voe-
 „ gen wy hen voordeelen toe, die met
 „ ons wel zyn en staatkunde strydig zyn,
 „ en in het laatste geven wy hen bystand,
 „ om ons zelve te ruïneeren. Hoe het
 „ zy, niet tegenstaande de voordeelen mo-
 „ gelyk groot zyn, zoo kan deze vrage
 „ hier echter zeer wel te pas komen.
 „ Strekt het verassureeren van vyandlyke
 „ goederen *in 't geheel* ten algemeenen
 „ voordeele? Het algemeene voordeel is
 „ het middelpunt, en het grote kamrad,
 „ waardoor alle de raderen en takken des
 „ koophandels worden omgedreven, en
 „ ieder streek, die niet recht aan daarop
 „ uitloopt, behoort uit het kompas te
 „ worden uitgewischt, als zynde een
 „ gansch verderfelyke streek van 't zelve.

„ TEN einde dan de geheele zaak in
 „ een onvervalscht daglicht te beschou-
 „ wen, zoo zal ik trachten, 't geval dui-
 „ de-

„ delyk en beknopt daar te stellen, zon-
„ der zelfs de aanmerking dat wy hunne
„ commertie levendig houden daarby te
„ voegen. De *Franschen* laten ons door
„ 't verassureeren geen meer voordeel dan
„ dat van den verassureerder, na dat hy
„ zyn rekening van winst en verlies heeft
„ opgemaakt, daar integendeel, indien
„ de assurantie op de vyandyke wâren ze-
„ dert het begin van den oorlog was op-
„ gehouden, de natie gewonnen zou heb-
„ ben alles wat we meer van hen hadden
„ genomen, dan 't geen zy op ons vero-
„ vert hadden, buiten en behalven alles 't
„ geen we noch meer als jegenwoordig
„ zouden hebben kunnen nemen, indien
„ sommige van onze landsgenoten geen
„ geheime briefgemeenschap met hen ge-
„ houden hadden. Doch dank zy onzen
„ verassureerders! *Onze vyanden zullen 't*
„ *overige met vermaak zeggen.* Nademaal
„ my dunkt, dat dit een zaak is van 't
„ uiterste gewigt, zoo twyfel ik niet, of
„ ons ministerie, zal zulks met allen ernst
„ gadeslaan.

„ VERMIDS wy in bezit zyn van *Kaap-*
„ *Breton*, zoo is dit de *gunstigste tydsom-*
„ *standigheid*, waarin we ons ooit kunnen
„ bevinden, om den *Franschen koophandel*

146 *Importantie en voordeeligheid*

„ t'eenemaal te ruïneren, en den onzen op
„ een vasten duurzamen voet te brengen,
„ zoo we slegts maar willen ophouden,
„ hunne wâren te verâssureeren, en nooit
„ gelegenheden verzuimen, om hen sla-
„ gen toe te brengen op een plaats, daar
„ ze zoo zwak zyn ”.

NIET tegenstaande deze brief juist niet
veel betrekking heeft tot myn onderwerp
„ zoo heb ik echter niet kunnen nalaten,
„ denzelven hier in te lasschen, om dat
„ hy schynt geschreven en opgesteld te
„ zyn door een man van oordeel, en door
„ iemand, die ervaren is in 't stuk van
„ koophandel, en die het met zyn vader-
„ land wel meent. Het is jammer, dat
„ hy zyne gevoelens niet eerder heeft ge-
„ uit, want ik heb al overlang en dikwyls
„ wegens die handelwyze horen klagen.
„ Hoe het zy, de laatste paragraaf ver-
„ strekt tot een genoegzaam bewys van 't
„ geen wy hebben trachten aan te tonen,
„ naamlyk, dat de bezitting van *Kaap-*
„ *Breton* een zaak is, ja de *eenige zaak*,
„ die ons kan in staat stellen, om de macht
„ van *Vrankryk* in der daad te fnuiken, en
„ ons voordeel te doen toenemen. Ik
„ ben niet een van de zulken, die alleen-
„ lyk

„ ly
„ te
„ de
„ on
„ te
„ D
„ w
„ be
„ no
„ de
„ te
„ zu
„ ge
„ ee
„ Br
„ we
„ he
„ we
„ on
„ ho

E
dige,
ons z
valle
voeg
lang
was,
ruim

gheid

en onzen op
e brengen,
ophouden,
, en nooit
n hen sla-
laats, daar

ef juist niet
onderwerp
en nalaten,
n, om dat
opgesteld te
el, en door
't stuk van
zyn vader-
mmer, dat
er heeft ge-
en dikwyls
ren klagen.
ragraaf ver-
ewys van 't
n te tonen,
van *Kaap-
enige zaak*,
m de macht
fnuiken, en
nemen. Ik
die alleen-
„ lyk

van KAAP BRETON, enz. 147

„ lyk uitzyn op het uitbreiden van onze
„ territorien buitenslands, want hoe min-
„ der grond wy bezitten, hoe beter wy
„ ons in staat bevinden zullen, om die
„ territorien aan te moedigen en te dekken.
„ Doch vermids deze natie veronderstelt
„ word, zonder koophandel niet te kunnen
„ bestaan, zoo is het noodzakelyk, dat alle
„ nodige maatregelen by de handgevat wor-
„ den, om den zelve te doen toenemen en
„ te verdedigen, inzonderheid, wanneer
„ zulks ten kosten van onze vyanden kan
„ geschieden. Derhalven zeg ik noch
„ eens, *dat de bemachtiging van Kaap-
„ Breton het allergrootste voordeel is*, 't
„ welk we tot nu door den oorlog behaalt
„ hebben, en dat het te wenschen is, dat-
„ we geen gelegenheid ons zullen laten
„ ontslippen, om dat voordeel hoe langs
„ hoe groter te maken.

EER en alvorens ik dit Hoofdstuk ein-
dige, zoo kan ik niet nalaten, eenige voor
ons zeer nadeelige omstandigheden en ge-
vallen ontrent *Kaap-Breton* hier by te
voegen, die plaats gehad hebben, zoo
lang dat eiland in 't bezit der *Franschen*
was, doch die nu t'eenemaal uit den weg ge-
ruimt zyn, en die in 't toekomende kunnen

worden voorgekomen, of die van zelf ophouden zullen, zoo lang wy daarvan meester zyn. Deze nadeelige omstandigheden spruiten uit een verderfelyken geheimen handel, tusschen onze kolonien op het vaste land van *America*, en die der *Franfchen* te *Kaap-Breton*, tot ondergang van den koophandel in 't algemeen, en ter ondersteuninge van onzen gemeenen vyand.

Geheime
koophan-
del, te vo-
ren tuf-
schen onze
kolonien
en *Kaap-
Breton* ge-
dreven.

DEZE geheime verboden koophandel van meest alle de *Britsche* kolonien tusschen *Virginie* en *Nieuw-Schotland*, bestond in 't voorzien van *Kaap-Breton* van mond- en krygs-behoeftens uit de voortbrengzelen der plantasien. Ten dien einde wierden alle zomers byna 100 overdekte vaartuigen gebruikt, om teer, pik, terpentyn, hars, timmerhout, planken en deelen na onze mededingers in den koophandel, te transporteren, zoo als ook rundvleesch, spek, boter, kaas, brood, bloem, appel-drink, appelen, uyen, koorn, paarden, allerhande vee, en groote quantiteiten kabinetmakers-gereedschappen en goederen. Door dat middel kregen de *Franfchen* niet alleen goederen genoeg, om hunne vischery daarmede aan de gang te houden, maar zy hielden daerenboven noch zoo veel

veel
den
gels
zoo
veel
voor
ze h
ten
deel
ren
van
met
traan
fuike
Indi
bren
schap
die
der
koff
fche
nego
ke v
aan
hoe
ontr
gebl
volle
ric,

van zelf op-
 daarvan meef-
 andigheden
 geheimen
 dien op het
 e der *Fran-*
 dergang van
 , en ter on-
 nen vyand.

koophandel
 kolonien tuf-
otland, be-
Breton van
 t de voort-
 dien einde
 o overdekte
 pik, terpen-
 en en deelen
 pphandel, te
 undvleefch,
 oem, appel-
 , paarden,
 ntiteiten ka-
 n goederen.
ranschen niet
 hunne vif-
 g te houden,
 n noch zoo
 veel

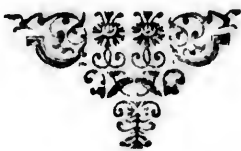
veel over, dat zy de *West-Indifche* eilan-
 den daarvan konden voorzien. Ja de *En-*
gelfchen overkropten de *Franfchen* fomtyds
 zoo zeer met die goederen, dat zy zelf
 veeltyds genoodzaakt waren, de zelve
 voor een veel lager prys te verkopen, dan
 ze hen hadden gekoft, en in dat geval moef-
 ten zy by hunnen terugkomst hun voor-
 deel doen op hunne gefmokkelde goede-
 ren in onze kolonien. Want de inwoners
 van dezelve wierden doorgaans beraalt
 met brandewyn, wyn, olie, zeildoek;
 traan, touwwerk, yzer, rum, fyroop,
 fuiker, koffy, indigo, drogeryen, *Ooft-*
Indifche wâren, enz., zynde alle voort-
 brengzelen, handwerkzelen of koopman-
 fchappen van *Oud- en Nieuw-Vrankryk*,
 die zy by hunnen terugkomst weder on-
 der de hand aan onze eige kolonien ver-
 koften. Dit dubbel voordeel der *Fran-*
fchen was zoo groot, dat of fchoon de
 negotie tuffchen de twee natiën uiterly-
 ke verboden wierd, zy zich alleen daar-
 aan niet kreunden, maar datze zelfs die
 hoe langs hoe meer aanqueekten, gelyk
 ontrent *den uitvoer van wolfe* uit dit land
 gebleken is. Dus is door de uitkomst ten
 vollen bewaerheid dat gedeelte der memo-
 rie, door de heeren *Raudot* overgelevert,

waarin zy zeiden, *Dat wy door dit middel een grote somme gelds uit deze kolonien zouden kunnen trekken, of schoon de invoer van onze goederen niet opentlyk was toegestaan**. Ja men verzekert, dat onze lorrendraayers zoo verre gegaan zyn datze mond- en krygs-behoeftens, en zelfs schenen van 50 tot 400 ton tegen de bovengemelde *Fransche* goederen verruilden, met verscheide van welke goederen, naamlyk met de rum, suiker en fyroop de *Franschen* anders geen weg zouden geweeten hebben, indien ons volk hen niet daarvan ontlast had. Zy zouden die wâren anders op den misthoop hebben moeten werpen, gelyk, zoo als ik vernomen heb, in 't huis der gemeentens is aangetoont. Uit die handelwyze blykt derhalven, dat de *Franschen* tot het voortzetten van hunne visschery, met mondbehoeftens, enz. voorzien wierden, en zulks beterkoop, gemakkelyker en secuurder, dan zy ze anders zouden hebben kunnen bekomen, terwyl zy daar door ook in staat gestelt wierden, om die dingen overal veel beterkoop te kunnen geven, dan wy.

DIT

* Zie Bladz. 93.

DIT eiland was insgelyks de verzamelpaats van alle de *Fransche* schepen, die uit en na *Oud-Vrankryk* zeilden, of die uit de *Oost- en West-Indien* en de *Zuidzee* quamen, of derwaards stevenden. Daarbenevens konden de schepen, uit eenige der *Fransche* suikerkolonien repatrieerende, en verplicht zynde, eenigen tyd in 't Noord-westen te blyven leggen, om den gunstigen stroom van de golf en de Noordlyke landwinden af te wachten, zonder vreze of gevaar wagen, om met weinig of geen mond-behoeftens uit hunne havens uittelopen, zynde verzekert datze te *Kaap-Breton*, overvloed zouden vinden van allerhande goederen, die dus onder de hand uit onze kolonien derwaards gebragt waren, gelyk we zoo even gezegt hebben.

DIT

SESDE HOOFSTUK.

Kort beknopt VERHAAL van het beleg van LOUISBURG, en RELAAS van het gedrag van den heer WILLIAM VAUGHAN, in de expeditie tegen KAAF-BRETON.

Dewyl op dit werkje als een aanhangsel zal volgen, een *Naauwkeurig Verhaal en Dagregister van de progressen der Landt-troupen van Nieuw-Engeland, gedurende de laatste expeditie tegen de Fransche Bezittingen te Kaap-Breton*; zoo zal ik hier maar alleen een beknopt verhaal doen van de gheele zaak, en eenige omstandigheden daarby voegen, die of t'eenemaal in dat verhaal overgeslagen, of maar als met den vinger zyn aangeroert.

AANMERKELYK is, gelyk uit het gemelde dagverhaal blykt, dat een onderneeming van zoo veel moeyelykheid, gevaar en kosten nooit met zulk een grooten yver, spoed en onyerzaagtheid ondernomen

Korte tyd, tot het ter uitvoer brengen van de expeditie genomen.

men

men is dan deze. Niet meer dan zeven weken waren 'er nodig, om die gewichtige onderneming ter uitvoering te brengen, en elf dagen daarna was de geheele zee-macht te *Canso* verzamelt, gelegen maar 20 mylen van 't fort *Louisburg*.

Zy zouden te *Canso* geen tyd hebben laten verby gaan, zoo niet de vyandlyke kusten met ys bezet, en dus ongenaakbaar waren geweest, waardoor zy gelegenheid kregen, om het escader van den commandeur *Warren* af te wachten, 't welk zich den 2 en 3 mei by hen voegde, dat is, 18 of 19 dagen, na dat de vloot van *Nieuw-Engeland*, enz. te *Canso* gearriveert was. Gedurende dien tusschen tyd kruisten de sloepen van *Nieuw-Engeland*, op de hoogte van *Kaap-Breton*, om te beletten, dat de vyand tyding of behoefstens ontving, en hadden het geluk, te ontmoeten, aan te tasten en na *Vrankryk* terug te dryven, een *Fransch* oorlogschip van 30 stukken kanon, met 300 matrozen, 50 mariniers en zeer gewichtige depeches aan boord, welk schip, indien het te *Louisburg* was ingelopen, de bezetting van dat fort groatelyks zou hebben versterkt.

Te *Canso* opgehouden ter oorzake van het ys op de kust van *Kaap-Breton*.

Moeyelykheden, door de troupen over te komen.

DE moeyelykheden, die de troupen moesten overkomen door het doen van een landing op een ruwe rotsachtige kust, kan niemand zich verbeelden, dan die diergelijke zaken ondervonden heeft, en wanneer men de ongemakken gadeslaat, die zy na hunne landing moesten ondergaan, dan komen de daden van die ondernemers t'eenemaal ongelooflyk voor. Zy quamen doornat aan land, byna zonder klederen, om hunne lichamen te dekken, niettegenstaande zy aan ongure koude mistige nachten waren blootgesteld, en nochtans ondergingen zy alle deze ongemakken met vreugde, ten einde een onderneming uitvoeren, die zy vrywillig aanvaard hadden.

NIETTEGENSTAANDE deze moeyelykheden, wierden verscheide van dezelve voor spions gebruikt, om het land te verspieden, en de ondernemers regen alle overrompeling te beveiligen. Doch het moeyelykste werk van allen, en 't geen den *Franschen* meest deed verbaast staan, was, datze het kanon en de mortieren twee mylen ver door diepe moerassen en poelen, en over ruwe steilen scherpe rotzen heene, moesten voortslepen, zonder paarden, ossen of eenigerhande wagentuig of

Inzonderheid door 't voort slepen van 't kanon, enz. door moerassen.

of affuiten te konneu gebruiken. Dienvolgens wierd het werk verricht door den ongelooſlyken arbeid en yver van deze arme menſchen, die na datze door hun zwaar werk des daags t'eenemaal afgemat en nat bezweet waren, ter naauwer nood tegen de onguurheid van de miſtige en koude nachten konden gedekt wezen, hebbende niet dan eenige weinige zeer ſlechte tenten by zich, om onder te ſchuilen. Door deze ongemakken begon de buikloop onder hen in zwang te gaan, zoodanig, dat op eenen tyd ruim 1500 van dezelve te gelyk ziek waren, waardoor de arbeid zoo veel zwaarder wierd voor de geenen, die noch gezond waren gebleven. Des niettegenſtaande verrichteden deze niet alleen zonder murmureeren, maar ook met vreugde en liefde het moeyelyke, gevaarlyke werk van deze expeditie. Zy ſleepten het kanon en de mortieren met ſleden over die poelen, moeraffen en rotsachtige bergen, en zy torſten de mond- en krygsbehoeftens op hunne ſchouderen, beide welke verrichtingen met zulk een ongelooſlyken arbeid en moeyelykheid verzelt waren, dat menſchen van minder moed of ervarenheid om zware laſten te vertillen en te verplaatzen, dier-

diergelyke zaak nooit ondernomen veel minder uitgevoerd zouden hebben.

Klein getal
troupen,
tot die ex-
peditie ge-
bruikt.

UIT het gemelde dagverhaal blykt, dat het geheele corps troupen, tot die expeditie gebruikt, niet meer dan uit 4000 man bestond. Onder deze 4000 bevonden zich 1500 zieken teffens; verscheide partyen wierden op kundschap uitgezonden, om den vyanden, die landwaards in, op de been gekomen waren, het hoofd te bieden; een groot getal van dezelve waren nodig, om op byna ontoegangkelyke plaatzen batterien op te werpen, daaronder een niet ver van de vuurbake, en niettegenstaande het corps door alle die partyen zeer vermindert en verzwakt was, wierd echter het besluit genomen, ter zee en te land teffens een algemeene storm te wagen, en alle de nodige schikkingen wierden ten dien einde gemaakt, wanneer de vyand, ziende de troupen van *Nieuw-Engeland* geresolveert te overwinnen of te sterven, en gade slaande de verscheide voordeelen, reeds door hen behaalt, den 6 juli het witte vendel uitstak, tyd verzoekende, om de artikelen van capitulatie te overwegen. Onze troupen vergunden tyd tot den volgenden morgen, wanueer de capitulatie gereekent,

kent, gyzelaars uitgewisselt, en de stad en fortressen overgegeven wierden, zynde 48 dagen, na dat de troupen te *Kaap-Breton* voet aan land gezet hadden.

HET is byna niet te geloven, dat de troupen van *Nieuw-Engeland* door alle die moeyelyke, gevaarlyke, ongehoorde ver-richtingen, arbeid, ongemakken, aanval-^{Gering verlies der troupen,} len, stormlopingen, schermutzelingen, enz. niet meer dan ontrent 100 man ver-loreu, terwyl de vyand, die met veel meer voordeel vocht, zynde dikwyls onder dak, en nooit zoo veel blootgesteld als de onzen, ruim 300 man daarby liet zitten.

HET voorgemelde dagverhaal, is zeer naauwkeurig aangaande de dagen en tyden, waarop ieder byzonderheid gedurende het beleg is voorgevallen, en 't geen het zelve noch meer gewicht byzet, is, dat het ge-teekent is door den generaal, een brigadier, een kolonel en twee lieutenant-kolonnels, die alle ooggetuigen van het gebeurde daar in verhaalt, geweest zyn, weshalven de waarheid van dat verhaal niet kan worden in twyffel getrokken. Doch in 't zelve zyn eenige byzonderheden overgeslagen, gelyk ik reets gezegt heb, die ik ho-

hope, dat zonder eens anders verdiensten te verminderen of te benadeelen, hier behoren te worden ingelafcht; ik meen het voorbeeldig gedrag van een tot nu toe onbekent man. Deze man is de heer *William Vaughan*, geboren te *Damariscotta*, in de provincie van *Massachusets-baai* in *Nieuw-Engeland*, wien ik verzekert ben, dat nochte de gouverneurs, nochte iemand anders, de eer zal willen betwisten, van deze roemruchtige gelukkige onderneming, die reeds verworpen en vergeten was, weder in de geheugenis te hebben gebragt, zoo niet de eerste beweegoorzaak en ontwerper van dezelve geweest te zyn. Ik zou niet veel moeite hebben, om aan te tonen, dat deze heer de eerste geweest is, die zulks aangeraden heeft aan den heer *William Shirley*, gouverneur van *Massachusset*, voornaamste provincie van *Nieuw-Engeland*. Doch indien hy niet de eerste ontwerper van dat plan geweest is, zoo kan ik echter met gerustheid verzekeren, dat door zyn onvermoeiden yver en vlyt ontrent die zaak, en door de regeering van *Nieuw-Engeland* te verzekeren, dat de *Franschen* te *Kaap-Breton* zeer zwak en zonder defensie waren, het volk van *Nieuw-Engeland* aangezet is tot het onder-

ne-

nemen van die expeditie voor de kroon van *Engeland*, en door het bevestigen van dit zyn zeggen door memorien en getuigschriften, onderteekent door perzonen van den eersten rang in die provintien, zoo deed hy een ontwerp herleven, 't welk door de algemeene vergadering t'eenemaal als gevaarlyk en ondoenlyk verworpen was, en wanneer het de roestemming der twee huzen gekregen had, zoo verzuimde hy niets, 't geen het bezorgen van troupen, geld of andere noodwendigheden ter uitvoeringe van dat ontwerp konde bevorderen.

DE heer *Vaughan* was de man, die de eerste kolom troupen van *Nieuw-Engeland* by hunne eerste landing, door de boschen heene aanvoerde, tot op den afstand van maar eene myl van de stad, zulks dezelve duidelyk konde worden ontdekt. Hy trachte de officiers en gemeenen over te halen, dat ze ten eersten voortmarscheerden na een plaats, daar ze door een hooge grond gedekt geweest en geen 200 roeden van de stad afgelegen zouden hebben, doch terwyl over dien voorslag eenige debatten voorvielen, zoo stak de vyand, de aannadering van onze troupen ont-

ontwaar wordende, ontrent veertig huizen en magazynen in den brand, die wy anders zouden hebben kunnen behouden, en waarin ons volk, zou hebben kunnen huisvesten.

DEZE was het, die aan den generaal *Pepperell* den voorslag deed, om een party van 400 man na 't Noordöosten van den haven te detacheren, ten einde zich meester te maken van de vyandyke huizen en magazynen, gelegen ontrent een myl van de *Grote Batterie*. Hy deed niet alleen den voorslag, maar hood zich ook aan, om die party derwaards aan te voeren. De voorslag wierd aangenomen, en de zaak wierd ter uitvoering gebragt, achtervolgens den inhoud van het ontworpen plan.

Hy was het, die bezit nam van de *Grote Batterie*, die zoo men acht, door de vyanden verlaten was, toen zy zagen, dat de naburige huizen zoo eensklaps en onverwacht door onze troupen waren in den brand gestoken.

Hy was het, die zich aan 't hoofd bevond van dat kleine detachement, 't welk zeven grote boten met troupen affloeg, die
uit

uit de stad gezonden waren, om de grote batterie te heroveren, en hy bragt die gevaarlyke onderneming gelukkig ten einde, niettegenstaande hy met zyn detachement, bestaande in maar elf of twaalf man, onder 't bereik van het kanon van de stad stond, 't welk zonder ophouden op hen wierd losgebrand. In het gemelde Dagverhaal word gezegt dat hy vyftien of zestien man by zich had, doch hy had reeds 4 man by de bemachting van de batterie verloren.

DEZE heer bevond zich zoo lang het beleg duurde overal in 't heetste van het vuur en op de moeijelykste plaatzen, en ten einde meer vryheid te mogen hebben, om de troupen door zyn tegenwoordigheid, en voorbeeld te kunnen aanmoedigen, daarzulks mogt nodig zyn, zoo weigerde hy, een militaire bediening of eeraamt aan te nemen, dat hem wierd aangeboden, antwoordende alleenlyk, dat indien de onderneming wel gelukte, hy niet twyfelde, of hy zou eerlyk beloont worden.

DAT de heer *Vaughan* derhalven die expeditie allereerst heeft aan de gang geholpen; ja dat hy dezelve heeft doen herle-

L

ven,

ven, na datze door de algemeene vergadering t'eenemaal verworpen was, en dat hy zich met de uiterste moed, dapperheid en yver in die onderneming gedragen heeft, zoodanig, dat zulks van een perzoon van veel hoger rang naauwlyks te verwachten was, dit, zeg ik, zyn gebeurtenissen, die geenen twyffel overlaten, ten minsten voor zoo veel my betreft, nadien ik de origineele brieven gezien heb, die aan hem geschreven zyn, als mede de getuigschriften en certificatiën, hem gegeven door de gouverneurs, den generaal, en door verscheide andere, dewelke in die expeditie hebben deel gehad. De heer *Vaughan* bezit te veel zedigheid, om dezelve aan een ieder te laten zien, doch verscheide van zyne goede vrienden behalven my, hebbenze doorlezen. En vermids hy niet twyfelt, een beloning te zullen krygen, overeenkomende met deszelfs diensten en verdiensten, zoo heeft hy veel meer vermaak en genoegen, by zich zelf bewust te weezen, dat hy zynen plicht volbragt heeft, dan te schynen, van en ieder deswegen te willen geprezen worden, en 't is niet dan met de grootste moeite geweest, dat hy zich door my heeft laten overhalen, tot het geven van zyne toestemming, dat ik zoo
verre

heid

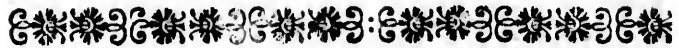
e vergade-
en dat hy
perheid en
gen heeft,
rzoon van
erwachten
niffen, die
nften voor
e originee-
m gefchre-
chriften en
or de gou-
verfcheide
ebben deel
te veel ze-
eder te la-
zyne goe-
enze door-
yffelt, een
vereenko-
verdien-
ermaak en
e weezen,
eeft, dan
gen te wil-
et dan met
at hy zich
tot het ge-
at ik zoo
verre

van KAAP BRETON, enz. 163

verre de waarheid ten zynen behoeve hier heb mogen ter noor stellen.

Nu zal ik voortgaan met in het volgen-
de Hoofstuk eenige berichten te geven
van *Nieuw-Engeland*, ten opzichte
van hare macht en sterkte, waaromtrent
veele menschen na alle waarschynlykheid,
verkeerde denkbeelden hebben opgevat.

ZEVENDE HOOFSTUK.

Deware toestand van Nieuw Engeland, ten opzichte van hare macht en rykdom, en van haar toegenegenheid voor de tegenwoordige gelukkige gesteltheit in Kerk en Staat.

Alle de voordeelen te herhalen, die de bezitting van *Kaap-Breton* in vervolg van tyd en door gevoeglyke aanmoedigingen, aan de kroon van *Groot-Britannie* zoude kunnen toebrengen, zou een veel groter ruimte en bestek vereischen, dan met de natuur van dit werkje kan overeenkomen. Doch uit verscheide oordeelkundige tractaatjes, onlangs uitgekomen, blykt, dat de *Franschen* niet alleen zedert eenige jaren hunnen koophandel uitgebreid, en ons in ieder tak van denzelven overtroffen hebben, maar ook dat zy zich zoo door list, als anderzins, in den onzen hebben in gedrongen. Dienvolgens is het hoog tyd, dat we onderzoeken, wat de eigentlyke weezentlyke reedenen zyn van het verval des koophandels aan onze zy-

De *Franschen* hebben zich in onze *Commercie* ingedrongen.

heid

STUK.

eland, ten
ykdrom, en
de tegen-
d in Kerk

alen, die
Breton in
glyke aan-
an Groot-
ngen, zou
ereifchen,
kan over-
e oordeel-
gekomen,
een zedert
del uitge-
denzelven
lat zy zich
n den on-
envolgens
eken, wat
enen zyn
aan onze
zy-

van KAAP BRETON, enz. 165

zyde, en wat zoo veel tot den groten aan-
was van den hunnen heeft toegebracht.

IN een traëtaatje, onlangs van de druk-
perffe gekomen, tot titel voerende; *De te-
genwoordige Staat van den Britfchen en
Franschen koophandel op Africa en America
overwogen*, en in een brief, in het *Koop-
mans Journaal* in gelascht, word de staat
der twee natiën in 't stuk van koophandel
by elkander vergeleken, en in een helder
onpartydig dagligt gestelt.

NA alles, 't geen we gezegt hebben,
behoort de natie in 't algemeen of 't mini-
sterie in 't byzonder, niet onverschillig te
wezen, om te weten of *onze* Commer-
cie vermindert of vermeerdert, en ik
acht het een zaak van groot belang te we-
zen, onze oogen in dit hachelyk tyds ge-
wricht open te houden.

HET Staat jegenswoordig in onze
macht, niet alleen het misbruik voor te
komen, 't welk de *Franschen* gemaakt heb-
ben van de voorrechten, die hen in vorige
tyden zyn ingewilligt, maar ook ten mins-
ten te beteugelen, zoo niet t'eenemaal af
te snyden eenige der voornaamfte takken

van hunnen koophandel. Het is noch niet lang geleden, dat deze natie ondervonden heeft, dat de koophandel der *Franschen*

De oorlog met Frankryk een gelukkig geval.

noemenswaardig geworden is, en in dit geval is de oorlog de gelukkigste zaak geweest, die ons ooit zou hebben kunnen overkomen, om de scherpzinnigsten onder ons zelf uit den dut te helpen. Indien wy niet zoo veel van hunne schepen met kostbare ladingen genomen hadden, daaronder sommige met goederen aan boord, die men nooit van hen verwacht had, zoo zouden wy zekerlyk onder een dikken nevel van onöplettenheid en gerustheid gebleven zyn, zonder ons gevaar te voorzien. Nu zullen we mogelyk, en wy behoren 't ook te doen, onderzoeken de wegen en middelen, waardoor de *Franschen* hunne handel in allerhande wâren van een quynenden tot een bloeyenden staat gebragt hebben. Het is een schande, zelf van onze vyanden te leeren, 't geen tot onze veiligheid of bevordering iets kan toebrengen. Onze koophandel zal t'eene maal te niet gaan, en met denzelve alle onze macht en grootheid, indien we niet ten eersten de handen aan 't werk slaan. De bezitting van *Kaap-Breton* geeft ons de natuurlyke en cenigste middelen aan de hand,

hand, om de *Franschen* in hunne commercie te onderdrukken, en byaldien we by deze gelukkige omstandigheid onze pogingen en voornemens voegen, om in alle gelegenheden onze eigen kolonien, derzelver voortbrengzels, onze handwerkzelen en alle onze andere zaken met onze uiterste macht aan te queeken en aan te moedigen, zoo zal 't mogelyk noch niet te laat wezen, om weder te krygen, 't geen we ongemerkt en ongevoelig quyd geraakt zyn.

DE *Franschen*, ten einde hunnen koop-
handel krachtadiger met der daad uitte-
breiden en voort te zetten, recheden in
den jare 1700 een commertieraad op, be-
staande in verscheide der voornaamste
staats ministers, en twaalf der voornaam-
ste kooplieden, die lange jaren den koop-
handel hebben geoeffent, van deze twaalf
kooplieden zyn 'ertwee van *Paris*, hebben-
de de tien volgende steden naamlyk *Rouan*,
Bourdeaux, *Lyon*, *Marseille*, *Rochelle*,
Nantes, *St. Malo*, *Ryffel*, *Bajonne* en
Duynkerken de macht, om ieder een ge-
deputeerde te zenden, die in elken stad alle
jare door de Magistraat verkooren word.
Die Commertie-Raad vergadert te *Paris*,

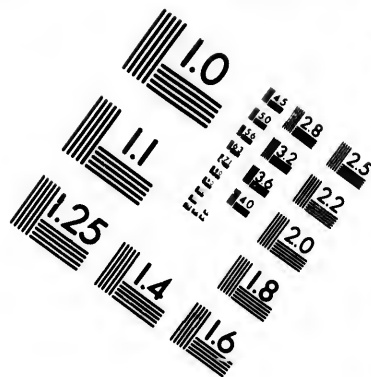
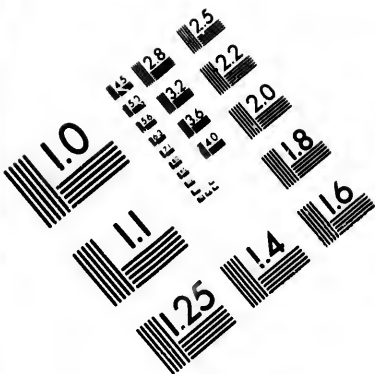
Commer-
cie-raad,
door de
Franschen
opgerecht.

en daar in worden alle overgeleverde Memorien en Voorſlagen, als mede de verſchillen en zwaarigheden, die in 't ſtuk van Commercie ter zee en te land, zoo buiten als binnen het koningryk, over goederen en Manufacture ontſtaan, onderzocht en beſliſt. In hoe verre zulk een oprechting voordeelig of zelfs doenlyk zou weezen onder onze regeeringsvorm, zulks zal ik aan anderen ter beſlinſſinge overlaten; doch by aldien zulks niet kan geſchieden, zoo behoren wy zekerlyk iets anders by derhand te vatten, om ons tegen de liſtigheden, konſtſtreken, uitvindingen en nyverheid van onze heerſchzuchtige naburen te dekken. Laat een iegelyk die een weinig achting heeft voor het welzyn van zyn vaderland, dit tractaatje eens ſlechts met het oog doorlopen, en ik zal zeer bedrogen weezen, indien hy niet ten uiterſten verbaaſt en ontroert word, als hy ziet, hoe naby wy op den oever van onzen ondergang gekomen zyn. Binnen den tyd van ontrent 35 jaren hebben de *Franschen* het eiland van *Kaap-Breton* van een woeflytyn in een vruchtbare, aangename, kolonie verandert. Binnen de grenſpalen van het gebied van den laaſten *Franschen* gouverneur, bevonden zich buiten en behalven

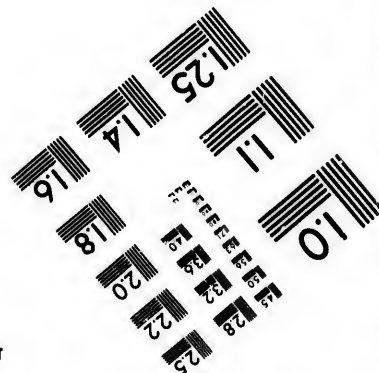
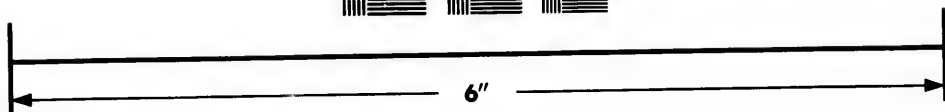
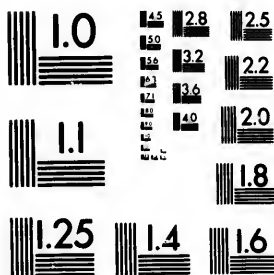
Kaap-

Kaap-Breton, noch verscheide andere eilanden in de golf van *St. Laurens*, naamlyk vier bezuiden en acht beoosten de *Kaap*. De *Franschen* hebben verscheide Vermeerderingen van *Kaap-Breton* door de *Franschen*. schuuren en hutten gebouwt, om visch te drogen en te zouten, zoo als ook zeer veel huizen, enz., en zy hebben ongelooflyke sommens aan die vermeerderingen te koste gelegd, zoodanig, dat de onkosten, aan de fortificatien van *Louisburg* gedaan, zedert dat dezelve in handen der *Franschen* geweest is, alle menschelyke gedachten en verbeelding te boven gaan. My is van Grote sommens, daartoe nodig. goederhand verzekert, dat *Kaap-Breton* en *Louisburg* hen in den tyd van 35 jaren, niet veel minder dan 3 millioenen ponden sterling gekost hebben. Ik wil 'er echter niet voor instaan, maar zal alleenlyk dit gevolg daaruit trekken, dat zy *Kaap-Breton* en de andere eilanden het wel waardig achteden, zulke groote sommen gelds ter verbetering en beveiling van dezelven uit te geven, en zulks *enkel en alleen uit aanmerking en ter uitbreidinge van hunnen koophandel*. Dienvolgens behoren wy, nu wy daarvan meester zyn, het ons wel zoo veel waardig te achten, dat we zulk een kostbaar wingewest trachten te behouden, waarvan de *bemachtiging* ons niet het

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

15 28 25
16 32 22
18 20
18

11
10
15 25
16 25

honderd en vyftigste gedeelte van 't geld gekoft heeft het geen 't zelve waard is, en waarop alles is aangelegt, wat tot de behoudenis daarvan kan strekken. Een *bemachtiging*, die zoo veel ze den koophandel onzer vyanden vermindert en doet inkrimpen, terzelve tyd zoo veel toebrenghet tot den aanwas en de veiligheid van den onzen; en een *bemachtiging*, die volgens 't oordeel van alle verstandige mannen, alles overtreft, wat voor of door de kroon van *Groot-Britannie* zedert verscheide eeuwen, ooit gewonnen af veroverd is.

DE gelegenheid van *Kaap-Breton* in 't algemeen, en van *Louisburg* in 't byzonder, is zoodanig, dat het eiland de leg-plaats voor schepen, van de geheele wereld is, ten opzichte van de veiligheid, die het zelve

Hoe verre aan den *West-Indische* en *Noord-Americaan-*
Kaap- *Breton* van *schen* handel kan toebrenghen. De *Kaap-*
 meest alle *Breton* legt maar eenen dag zeilens van
 de *Engel-* *Terraneuf*, ontrent vier dagen zeilens van
sche kolonien af- de *Straat van Belle-Isle*, waarvan daan de
 legt, enz. *Straat van Hudson* ontrent zes dagen zeilens aflegt. *Louisburg* legt maar een halven dag zeilens van *Canso*, terwyl men achter *Nieuw-Schotland* heen door den *Dam van Canso* in twee dagen zeilens te

Kaap-

Kaap-Vert komen kan. Daar benevens leggen *Boston* in *Nieuw-Engeland*, en *Annapolis-Royal* in *Nieuw-Schotland*, maar vier dagen, en de *Bermudas*, verby dewelken alle de *Europeaansche* schepen van en na de *Westindien* moeten passeeren, en *Quebec* hoofdstad der *Fransche* kolonien in de rivier van *St. Laurens*, maar zeven dagen zeilens van *Louisburg*, terwyl ter oorzaak van den *golf-stroom* die steeds Noord-oost gaat, alle de schepen, uit de suiker eilanden, en alle andere gedeeltens der *Westindien* en uit de *Oostindien* komende, genoodzaakt worden, in hunnen terugtocht na *Europa*, dit eiland zeer dicht te naderen.

DIENVOLGENS is het eiland van *Kaap-Breton* om zoo te spreken, het middelpunt van alle de *Engelsche* en *Fransche* kolonien, en nademaal het zelve een sterke plaats is, leggende in't midden van de vischkust; nademaal het een markt of stapel kan weezen van allerhande goederen, die uit *Engeland* na de *Britsche* kolonien in *America* en van daar terug gebragt worden, en daarenboven zeer wel gelegen is, tot dekking van onzen koophandel en ter belemmering van dien van onze vyanden,

zoo dunkt my, dat geen moeite of onkosten te groot kunnen weezen, om 't zelve te bewaren, vermids ik niet weet, wat voor overeenkomend equivalent wy, indien wy het quamen te verliezen, voor 't zelve zouden kunnen bekomen.

HET schynt, dat verscheide perzonen van allerlei rang in *Groot-Britannie* van gedachten zyn, dat de provincie van *Nieuw-Engeland* zich in een zeer bloeyende toestand bevind, en dat dezelve door aanmoedigingen zoo machtig zou kunnen worden gemaakt, datze wangunst zou veroorzaken, zoo niet vreeze en bekommerenis, dat dezelve een of anderen tyd, een onafhankelykheid zou aanneemen, die dezen landen zeer nadeelig weezen zou. Doch wanneer de ware toestand van dat landschap na behoren overwogen en gade geslagen word, zoo zal men wel haast bevinden, dat zy geen genegenheid of macht heeft, om zich de gehoorzaamheid en onderwerping van de *Groot-Britannische* kroon te onttrekken. De genegenheid der *Nieuw-Engelanders* strekt niet daartoe, als zynde protestanten, en onderdanen, die hunne nationale kerk en tegenwoordige koninglyke familie met meer yver

yver zyn toegedaan, dan mogelyk iemand anders onder de genadige gelukkige regeering van zyn majesteit. Daarenboven hebben zy geen macht. om zulks te doen, want wat voor voorwendzel zy ook mogen hebben, om een andere party te kiezen, zy zyn echter niet in staat, om een Rebelle te doen ontstaan, en een onafhankkelyke regeering te onderhouden, zoo als uit het gevolg van de zaak duidelyk zal blyken.

DOCH veronderstelt, dat zy zich daartoe in staat bevonden; aan wien zouden zy zich overgeven? Zy zouden niet lang kunnen bestaan, zonder de bescherming en bystand van een of andere mogendheid die veel machtiger was, dan zy. Zulk een mogendheid zou moeten weezen een nabuur, ten einde hen te ondersteunen en te beschermen, en by gevolg zou die mogendheid de koning van *Vrankryk* weezen, want zy hebben geen anderen nabuur. Zou men met recht of waarschylykheid kunnen veronderstellen, dat een volk, 't welk altyd getoont heeft, zulk een afkeer te hebben van pavery, slaverny en wilkeurige macht, zich zou onderwerpen aan een regeering, onder dewelke zy weeten, datze niets hebben te verwachten, nochte kon-

konnen vinden, dan het verlies van hunnen godtsdienst, vryheid en eigendom? Mogelyk zal men zeggen, dat de *Franfchen* meer oplettende zyn op den algemeenen voorfpoed van hunne kolonien, dan de *Engelfchen*, en dat zulks den *Nieuw-Engelanders* miffchien zoude overhalen, om hunnen byftand te verzoeken; doch de geen, die dit zegt, verwytt op de fcherpfte wyze ons gebrek aan oplettendheid en zorge voor zulk een weezentlyken tak van onze macht en rykdom als de kolonien zyn. Hoe het zy, dit gezegde behoorde een vaft onwrikbaar beffluit in ons op te wekken, om het welzyn van deze *Americaanfche* kolonien zoo veel immers in onze macht is, te bevorderen en te doen toenemen, niet alleen, om dat onze naburen en mededingers zulks doen, maar ook om dat het ten hoogften nodig is ter onderfteuninge van onzen koophandel, en ten einde ons in ftaat te ftellen, om ten minften te evenaren, zoo niet te overtreffen hen, die ervaren zyn in en gebruik maken van allerhande liften en konfftreken, om ons te ondermynen en te boven te gaan.

DOCH inderdaad en in waarheid zyn de inwoners van *Nieuw-Engeland* wel verre van

heid

van hun-
gendum ?
de Fran-
den alge-
kolonien ,
ulks den
ude over-
erzoeken ;
vyt op de
opletten-
zentlyken
als de ko-
zegde be-
uit in ons
van deze
el immers
en te doen
onze nabu-
maar ook
ter onder-
el, en ten
ten minf-
vertreffen
uik maken
eken, om
te gaan.

heid zyn de
wel verre
van

van KAAP BRETON, enz. 175

van in staat te weezen, om na een onafhankelykheid te haken. Zy hebben zich in den hoogften graad verarmt door het verdedigen van hunne vryheden en bezittingen tegen den gemeenen vyand, en hebben met veel bereidwilligheid deel genomen in alle ontwerpen of expeditien ter uitbreidinge der heerschappyen en macht van de kroon van *Groot-Britannie*, doch hebben nooit de minste pogingen gemaakt, om 't *Britsche* juk van hunnen hals te werpen. Ten einde die zaak nader te beschouwen, zullen wy eenigen tyd terug springen, en aantonen, dat de inwoners van *Nieuw-Engeland* schier altyd aan grote moeyelykheden en onkosten blootgesteld zyn geweest, om des noods hun land te verdedigen, en de kroon van *Groot-Britannie* zoo veel mogelyk te ondersteunen.

IN den jare 1620 wierd te *Nieuw-Plymouth* de eerste kolonien in *Nieuw-Engeland* opgericht, waar ontrent de ondernemers, gelyk lichtelyk te begrypen is, grote ongemakken en moeyelykheden moesten ondergaan, eer en alvorens zy hunne zaken op een tamelyke goeden voet brengen konden. Zy voerden verscheide oorlogen tegen de Wilden, en verloren een

Oprecht-
ing van
de eerste
kolonie in
*Nieuw-
Engeland.*

een groot getal van hun volk, trachtende zich daar op een gemakkelijke geruſte wyze te veſtigen en te handhaven, doch in den jare 1675 haalde zeker *Indiaanſch* koning, die onder de *Indianen* in grote achtting, en niet minder vermaard was wegens zyn wreedheid en dooſſlepenheid, van wegen deſſelfs dapperheid en beleid, alle de naburige natiën over, om alliantien met hem aan te gaan, waarna hy een ſterke fortrefſe bouwde en den oorlog verklaarde tegen de *Engelſchen*, die toen ontrent 50 jaren in bezit van een gedeelte van 't land geweest waren. Deze oorlogsverklaring bragt de nieuwe volkplanters in rep en roere; zy monſterden hun volk, kozen een corps van hunne wakkerſte karels uit, en namen een beſluit, om dien machtigen vyand het hoofd te bieden. Dienvolgens rogen zy door diepgevallen ſneeuw, een vinnige koude, en onëindig andere moeyelykheden na de *Indiaanſche* fortres, attaqueerden dezelve met grote kloekmoedigheid, en hadden het geluk, den koning zelf nevens een groote getal van zyn volk te doden, en de overigen op de vlucht te jagen. Deze overwinning koſte den overwinnaren een groot getal manſchap, doch zy trooſteden zich met het

Oorlog
tuffchen
de eerſte
volk planters
en de
Indianen.

het aangename vooruitzicht, van in het toekomende vryheid en rust te zullen hebben, doch zy wierden jammerlyk in hunne meening bedrogen, want de *Indianen*, die met de vlucht hunne handen ontkomen waren, verspreidden zich wel haast onder de naburige natiën der Wilden, en sloten met hulp der *Jesuiten* onder de hand een verbond, om den *Engelschen* andermaal den oorlog aan te doen. Deze oorlog brak Tweede Oorlog. in den jare 1676 op den bestemden tyd op verscheide plaatzen teffens door, plonderende en vermoordende de *Indianen* alles, overal waar zy quamen, zulks geheele troppen *Engelschen* nevens hun vee gedood, en hunne plantasien, huizen, enz. r'eenemaal vernielt wierden. Niemand van hen ontsnapte, dan die het geluk hadden, van dicht aan zee te wonen. Deze elendigen vluchteden na *Nieuw-York*, *Nieuw-Jersey*, *Pensilvanien*, *Maryland*, *Virginien*, *Carolina*, en de suiker-eilanden, in alle welke plaatzen men noch hedendaags duizenden der nakomelingen van die geruïneerde familien vind.

ZEDERT dien tyd tot op dezen huidigen dag, hebben de dappere onverzaagde overblyfzels van dat volk, zonder ophou-

M

den

den met allerhande zwarigheden te worstelen gehad, biedende den *Franschen* in *Canada* en *Nieuw-Schotland* het hoofd; voerende oorlogen tegen de Wilden, die jegenswoordig den *Franschen* t'eenemaal zyn toegedaan, en trachtende, hun land in denzelven staat te brengen, waar in 't zelve 70 jaren geleden geweest is. Zy meenden niet zoo dra, datze geruste bezitters van hunne kolonien zouden wezen, of zy wierden op nieuw door de *Franschen* of wilden, of somtyds door beide teffens aangetast, die hen in weinig dagen van alle de vruchten van hunnen arbeid van veel jaren beroofden.

Nieuw-Engeland onderhoud verscheide garnizoenen ter verdediging van hare frontieren.

Dus heeft dit volk steeds onder een aangelchakelden reeks van rampen en woestingen gezwoegt, en dienvolgens zware onkosten moeten doen, om hunne frontieren, die byna twee hondert mylen lang zyn, te bezetten, zynde daarenboven noodzaak, hunne kusten in tyd van oorlog mede te verdedigen. Om die reden hebben zy altyd verscheide garnizoenen langs hunne frontieren moeten houden, en de provincie van de *Massachusets baai* alleen, onderhoud jegenswoordig zeven van de voornaamste garnizoenen. Daarenboven

ven zynze genoodzaakt, kleine corpfen of legertjes op de been te houden, om ze in tyd van oorlog, of wanneer men voor gevaar beducht is, op kundfchap uit te zenden, terwyl de gemelde provintie zware onkosten doen moet, om een groot getal volk te onderhouden, tot dekking en beveiliging van de maffhakkers ten dienfte van de kroon; en altyd een genoegzaam getal gewapende vaartuigen moet hebben, tot dekking van hare kusten, en tot bevordering van hunne gemeenfchap en comertie met hunne naburen ter zee.

BUITEN en behalven alle die zwarigheden binnens lands, zyn zy ter eere en ten voordeele van hun vaderland verfcheidenmalen in zeer gevaarlyke en kostbare expeditien ingewikkelt geweest.

DE expeditie tegen *Canada*, in den jare 1690, offchoon vruchteloos aflopende, koste echter zoo veel aan 't volk van *Nieuw-Engeland*, dat het zelve genoodzaakt was, stukjes papier uittegeven in de plaats van geld, onder belofte van de regeering, dat die dezelve zoude betalen. Toen raakte die noodlottige handelwyze allereerst in gebruik, en door zedert in

Word ge-
noodzaakt
papiere
geld te
flaan.

alle buitengewone gevallen daarby te volherden, zyn zy op den rechten, weg om t'eenemaal geruïneert te worden, indienze niet by tyds door de regeering van *Engeland* worden ondersteunt.

Verscheide expeditien, door 't volk van *Nieuw-Engeland* ondernomen.

DIT volk ondernam twee expeditien op hunne eige kosten tegen de *Franschen* in *Nieuw-Schotland*, eer dat land door den generaal *Nicholson* bemachtigt wierd, en bragten in een dier expeditien 't landschap onder hunne gehoorzaamheid. Onder de regeering van koningin *Anna* dedden zy verscheide inschepingen van troupen tegen *Canada*, doch vermids de vloot niet voor den 19 mei in den jare 1711, uit *Engeland* onder zeilging, en voor den 3 september in de golf van *St. Laurens* arriveerde, zoo verongelukten door deze en andere misflagen, acht transportschepen in de gemelde golf, waardoor de geheele expeditie mislukte.

Ook voegde zich 't volk van *Nieuw-Engeland* by den generaal *Nicholson*, in de bemachting van *Nieuw-Schotland*, om dat zy meenden, dat dit landschap door troupen van de koningin bewaart en bezet zynde, hunne kolonie zou ontheft worden van den last, om garnizoenen ter ver-

verdedinge van *Nieuw-Engeland*, ten minsten aan die kant, te onderhouden, doch zy vonden zich ten uitersten in hunne meenig beuogen, zynde *Annapolis-Royal* het eenige garnizoen van geheel *Nieuw-Schotland*, en dat noch zoo zwak, dat het nauwlyks in staat is zich zelf te verdedigen, veel minder zynen naburen te kunnen bystaan.

HIERDOOR, en uit gebrek aan gelegenheid om haar crediet te herstellen, 't welk zoo dikwyls en zoo grotelyks verloren was door 't slaan van papiere geld, geraakten zy by 't gemeen zeer diep in schulden, doch des niettegenstaande; wanneer een plan ontworpen wierd, om *Kaap-Breton* te veroveren, zoo traden zy, achtervolgéns hunne gewone toegene- genheid en yver, ter bevorderinge van de eer en belangen van de kroon, ten eersten in 't zelve, en namen, ten einde zulks ter uitvoering te brengen, hunnen toevlucht tot hunne aloude gewoonte, van weder eenig papiere geld te laten slaan, zonder het welk het ontwerp t'eenemaal ondoen- lyk zoude geweest zyn. Hoe het zy, de onkosten van deze expeditie was veel gro- ter, dan deze en de nabuurige provintien

Verminder-
 dering der
 waarde
 van 't pa-
 piere geld.

in staat waren te dragen, zonder t'eenemaal geruïneert te worden, zelfs in gevalle van goed succes; doch zy hielden zich verzekert, dat die onkosten hen door zyn majesteit en de *Engelsche* natie zouden worden goed gedaan, gelyk ik niet twyfel, of zy zullen voor alle hunne onkosten, moeyelykheden en gevaren ten vollen schadeloos gestelt worden. Dit papie-
 re geld is tegenwoordig gelyk ik verstaan heb, zoo veel in waarde vermindert dat de houders daaryan een korting of verlies van 200 percent lyden, en indien de regeering van *Engeland* geen middel uitvind, om het zelve te lossen of in te trekken, zoo zullen die provintien voor hunnen yver t'eenemaal geruïneert zyn, en alle de commercie tusschen dezelve en *Groot-Britannie* zal geheel en al ophouden.

In vorige tyden zonden zy al hun goud en zilver na *Engeland* voor zulke goederen, die hen ontbraken, en gebruikten dit papie-
 re geld, om onder elkander te handelen, doch nu de gangbaarheid van het zelve schier t'eenemaal benomen is, en zy byna geen goud of zilver geld meer hebben, zoo kunnen zy de nodige goederen niet meer betalen, maar zullen in de
 plaats

plaats van dezelve in *Engeland* te kopen, genoodzaakt worden, klederen van huiden te maken, en zich te behelpen met de voortbrengzelen van hun eigen land, waardoor het vertier van onze wolle en andere manufacturen grotelyks zal verminderen. In hoe verre de natie in deze verandering van zaken hare reekening vinden zal, laat ik aan andere ter besliffing over, doch alſchoon geen andere gewichtige oorzaken ten hunnen behoeven te vinden waren, zoo hebben zy, door ons zoo dikwyls met hun geld en perzonen te hebben bygeſtaan, door onzen vyanden met de verovering van *Kaap-Breton* zulk een gevoeligen ſlag toe te brengen, en door zich zoo dikwyls ten onzen behoeve in zulke veelvuldige grote moeyelykheden ingewikkelt te hebben, zonder tegenspreken rykelyk verdient, dat we hen als een edelmoedig, getrouw en dapper volk, belonen en beſchermen.

HET is gemakkelyk te voorzien, dat indien de inwoners geen geld hebben, om de nodige goederen te kopen, en zulks in een koud bar land, de kooplieden hen die goederen niet voor niets, of voor papier, 't geen niets waardig is, leveren zullen.

len. En op wat wyze zullen zy zich dan kleden? Zy zullen zonder twyfel het weinige vlas en wolle, datze hebben, tot manufacturen gebruiken, en kleden zich daarmede, zoo als ook met leder en pelterryen, in de plaats van onze wolle handwerkzelen te kopen.

BYALDIEN de *Engelsche* natie goed vind, het geen ik niet twyfel, de onkosten van deze expeditie in gangbaar geld te betalen, zoo zal zulks den hoophandel onder hen doen herleven, en hen hun papiere geld doen aflossen en verbranden. Laat vervolgens by een acte of anderzins worden vastgesteld, dat alle de *Engelsche* enz. in *Noord-America*, voortaan ieder een behoorlyk gedeelte van de onkosten der expeditien ten behoeve van de kroon dragen, en dat de geheele last niet op de provincie van *Nieuw-Engeland* gelegd werde, gelyk tot nu geschied is, en zulks tot ruïne van die provincie.

Ontwerp, voorgeslagen, om hier papiere geld af te lossen.

My is verhaalt, dat in het tractaatje van den heer *Ashley* nopende den koophandel, een zeer goed ontwerp gevonden word, om de gangbaarheid van geld in *Nieuw-Engeland* te herstellen, doch ik ben

ben dat tractaatje niet machtig, en alschoon ik 't was, zoo zou ik den Leezer met een uittrekzel uit het zelve niet willen lastig vallen. Dienvolgens wys ik hem tot het zelve, en zal alleenlyk daar by voegen, dat indien niet spoedig een of ander expedient uitgevonden, en ter uitvoering gebragt word, die provincie onmogelyk kan staande blyven, en dat het nadeel in 't stuk van koophandel in 't algemeen, en ten opzichte der ondernemingen van die natuur in 't byzonder, zoo groot weezen zal, dat ik wel durf zeggen, dat het verlies in beide opzichten 't eenemaal onherstelbaar zal weezen.

Uit het gezegde blykt dienvolgens, dat het geval t'eenemaal verschillende is van de gedachten, door sommigen nopende de *Nieuw-Engelanders* opgevat, want die provincie is tot myn leedweezen geen machtige bloeyende kolonie, zoo als dezelve word afgebeeld, maar in tegendeel zeer arm, tot de ooren in schulden weggezonden en ontbloot van weezentlyk of gangbaar geld, en heeft, zoo ze niet spoedig worden bygestaan, niets anders te wachten, dan 't eenemaal en in den grond geruïneert te worden, zonder hope van herstelling.

GEMELDE provincie is in geen deele geneigt, om zich onafhankelyk van de kroon van *Engeland* te maken, maar mag met recht tegen de onderdanen van *Engeland* zelf gelyk gestelt worden, ontrent hare teekenen van getrouwheid, yver en toegenegeheid voor zyn tegenwoordige majesteit, voor de protestantische zaak, en voor de vryheid van *Engeland*.

DIT verhaal, 't welk reeds verder uitgelopen is, dan ik my had voorgesteld, zou hier een einde genomen hebben, zoo niet een brief van een heer in *Nieuw-Engeland* aan zynen vriend te *London*, als mede een stuk, in een van onze gedrukte Nieuwspapieren, genaamt de *St. James-Post*, by wyze van aanmerkingen aangaande t'onderwerp my juist iude handen gekomen waren. De brief vervat eenige redeneeringen, waar over ik betuige, myn oordeel niet te durven zeggen, om welke rede ik ten verzoeke van eenige myner vrienden, zoodanige gedeeltes van denzelve heb ingelascht, die tot myn onderwerp betrekking hebben.

Brief van
den heer

„ HET ware te wenschen, dat te
„ *Kaap - Breton* een burgerlyke regeering
„ wierd

„ wierd opgerecht, en dat het eiland voor in Nieuw-Engeland
„ eeuwig, en onherroepelyk aande kroon aan zynen vriend te Londen.
„ van *Groot-Britannie* gehecht, en *Canso*
„ wel gefortificeert wierd. Dus zouden
„ wy niet alleen een queckschool krygen
„ van 20000 matrozen jaarlyks, maar ook
„ t'eenemaal meester worden van de geheele
„ visschery van *Noord-America*, en by-
„ gevolg van den schatkist van *Vrankryk*
„ en *Spanje*, waar door de koning van
„ *Groot-Britannie* wel haast de machtigste
„ vorst van geheel *Europe* worden, en zyne
„ onderdanen de uitgebreidste en beste
„ koophandel van de gansche werreld hebben
„ zouden.

„ HET staat jegenswoordig, na ik meen,
„ in de macht van den koning en van het
„ parlement, om een geheele ketting van
„ steden te maken van *Louisburg* tot *Canso*,
„ van daar na *Annapolis-Royal* en vervolgens
„ tot *Casco*, 't geen in minder dan
„ een eeuw zou te doen weezen. Ach!
„ het ware te wenschen dat zy konden begrypen,
„ zonder te zien, het geenwe met onze eigen
„ oogen gezien hebben, naamlyk, hoe zeer vyftig
„ arme huisgezinnen, die in *Nieuw-Engeland* zyn
„ ter neer gezet, jegenswoordig tot een ongelooflyk
„ ge-

„ getal uitgebreid, en in een genoegzaam
 „ getal steden verdeelt zyn, en dit alles
 „ in den tyd van maar hondert en twintig
 „ jaren, en van *Nieuw-York* tot *Zuid-*
 „ *Carolina* zyn het volk, de koophandel
 „ en de steden na mate noch meer in ge-
 „ tal toegenomen, tot grote uitbreiding der
 „ *Britsche* heerschappyen.

„ IK wensch van herten, dat het onge-
 „ val van deze brave mannen, zoo offi-
 „ ciers als gemeenen, na behoren in acht ge-
 „ nomen werde, nadienze hunne fami-
 „ lien, vaste goederen, gemak, overvloed
 „ en vrede t'huis gelaten hebben, om zich
 „ ten dienste van hunnen koning en vader-
 „ land aan het tegendeel van dit alles bloot
 „ te stellen. Byaldienze daar gehouden
 „ worden als gemeene zoldaten, die in
 „ een stad in garnizoen leggen, en officiers
 „ over zich gestelt hebben, zoo ben ik
 „ beducht, dat zy door overmate van droef-
 „ heid, spyt en woede zoo wanhopig zul-
 „ len worden, als zy geweest zyn in
 „ hunnen moed, aanvallen en bespringin-
 „ gen van hunne vyanden, die van hen
 „ getuigen moesten *datze duyvels waaren*
 „ *in menschelyke gedaante.*

„ IK

„ IK ben zeer verblyd te zien , het
„ rechte gevoel, 't welk het ministerie
„ en het koningryk schynt hebben van
„ het brengen van *Kaap-Breton* onder de
„ heerschappy van *Engeland*, en ik heb
„ met het uiterste genoegen gelezen de
„ woorden, waar van de lord major, enz.
„ van *London* zich in hun adres aan den
„ koning hebben bedient, na dat dezel-
„ ven hadden te kennen gegeven hunne
„ hope, dat die *Kaap* nooit aan *Vrank-*
„ *ryk* mogt worden wedergegeven, naam-
„ lyk, *De goudmynen van Peru zyn niet*
„ *daarby te vergelyken* ”.

WAT aan belangt het stuk uit de *St. James-Evening-Post*, waarvan ik zoo even gewag gemaakt heb, dat is byna op dezelve wyze geschreven, en stelt *Kaap-Breton* niet minder gunstig voor, luidende de voornaamste paragrafen daar van als volgt;

„ ZEER aanmerkelyk is, dat in de Aanmer-
„ meeste adressen, onlangs overgelevert, kingen
„ om den koning wegens den gelukkigen aangaande
„ voortgang zyner wapenen in *Schotland* *Kaap-Bre-*
„ geluk te wenschen, het eiland van *Kaap-Evening*
„ *Breton* doorgaans een voornaam artikel *Post* inge-
„ laft.
„ in

„ in dezelve uitmaakt, nadien zyn ma-
 „ jesteit wegens de bemachtiging daar
 „ van wel inzonderheid word gefelici-
 „ teert, waaruit zonnenklaar blykt, dat
 „ het gemelde eiland en de groote nuttig-
 „ heid van 't zelve, zoo diep in de her-
 „ ten van alle ware *Britten* is ingeprent
 „ en ingewortelt, dat zulks niet dan met
 „ de uiterste moeite daaruit kan geroeit
 „ worden.

„ **MOGELYK** zal iemand vragen, wat
 „ betrekking heeft dat eiland op de Rebel-
 „ lie, en op het oorlogen van den hertog
 „ van *Cumberland* in *Schotland* en in 't
 „ *Noorden*, doch daar zyn eenige hoofd-
 „ artikels, die het zelve betrekking tot en
 „ overeenkomst met alle zaken doen heb-
 „ ben, niettegenstaande die zaken in den
 „ eersten opslag in geenen deele daarmede
 „ scheenen overeengebragt te kunnen
 „ worden. Deze hoofd-artikels lope alle
 „ zamen op *voordeel* in elkander, en de
 „ zaak zal vry beter voorkomen, wan-
 „ neer wy dezelve in een helder dag' licht
 „ beschouwen.

„ **DE** rede dan, waarom het volk van
 „ *Engeland* zoo zeer genegen is, om dat ei-
 „ land

„ land te behouden , is de' bewustheid ,
„ die het heeft , dat het door die be-
„ zitting de geheele visschery in hunne
„ macht hebben, en dat zulks van groter
„ gewicht en belang voor *Groot-Britannie*
„ zyn zal , dan de geheele koophandel,
„ in alle deszelfs rakken , nademaal visch
„ altoos zeer gemakkelyk aan de man
„ wil , en waarvoor uit alle plaatzen
„ gereed geld kan getrokken worden.
„ Daar benevens zou het getal van onze
„ matrozen merkelyk daar door toene-
„ men , en dat der *Franschen* grotelyks
„ verminderen. Doch het geen wel 't
„ voornaamste zy , en het werk volma-
„ ken zou , is , dat we hen daar door
„ 500000 pond sterlings jaarlyks uit den
„ zak kloppen , en in den onzen steken,
„ 't welk ons , tegen 4 percent gerekent,
„ jaarlyks waardig zou wezen een somme
„ van 12500000 pond sterling , zonder te
„ reekenen , dat deze onze winst door hun
„ verlies ons het dubbele van de somme
„ waardig is , door welke somme zy min-
„ der en wy beter in staat wezen zouden ,
„ om oorlog te voeren.

„ BUITEN en behalven dit gezegde , is
„ *Kaap-Breton* genoegzaam een frontier-
„ plaats

„ plaats voor onze *Noordlyke* kolonien ,
 „ die met een sterk garnizoen bezet zyn-
 „ de, de basis van den geheelen ondergang
 „ der *Fransche* kolonien , en voornaam-
 „ lyk van hunnen pelteryhandel weezen ,
 „ en *Groot-Britannie* tot een *monopoliam*
 „ van dien handel maken zou. Dit is
 „ waarlyk een zaak , die wanneer ze ry-
 „ pelyk in overweging genomen word ,
 „ ook van al zoo veel belang is , als de
 „ visschery , en daarom behoort niemand
 „ verwondert te weezen , dat de geheele
 „ natie zoo eensgezint is , om dat gewich-
 „ tige eiland te behouden ”.

Besluit

DEZE twee laatste stukken en het voor-
 gaande verhaal , bevestigen ten vollen de al-
 gemeene gedachten van de aangelegenheid
 en het gewicht van *Kaap-Breton* voor de
Engelsche natie , en het is te wenschen , dat
 geen macht , geen konststreeken van
Fransche staatkundigen nochte eenigerhan-
 de aanneemlyke voorstellen van *equivalen-*
ten , ooit in staat weezen zullen , om dat
 eiland weder uit de handen te wringen van
 een volk , het welk zich op zulke een roem-
 ruchtige wyze weder in bezit van het zel-
 ve gestelt heeft !

E I N D E.

id
 lonien ,
 et zyn-
 dergang
 ornaam-
 weezen,
opoliam
 Dit is
 er ze ry-
 n word,
 , als de
 niemand
 e geheele
 gewich-

het voor-
 llen de al-
 legenheid
 n voor de
 fchen, dat
 eken van
 enigerhan-
equivalen-
 n, om dat
 ringen van
 een roem-
 an het zel-

Het eiland van S. Paulus

Goord Kaap

van

ON,

van Daspe

47

K A A R T
 van het EILAND van
K A A P B R E T O N,
 Gevolgt na die van
 den heer BELLIN,
 Uitgegeven te Delft,
 door R. Boitet, 1746.

47

46

-1/3

$\frac{1}{30}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{100}$

N.º 2 Pag. 192.

60

